

דוחות כספיים שנתיים
ליום וז בדצמבר
2024

קרן הביטוח והפנסיה של פועלים
חקלאיים ובלתי מקצועיים
בישראל, א.ש. בע"מ

תוכן עניינים

2	כללי	.1
2	אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח	.2
2	שיפור במצב האקטוארי	2.1
2	הסכמים קיבוציים	2.2
3	הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה	2.3
4	קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%)	2.4
5	פס"ד קרן הפרמיה של אגד	2.5
6	מינוי המנהל המיוחד למנהל מורשה לסלייס גמל	2.6
7	סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי	.3
8	כרית ביטחון לקרנות	.4
9	תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה	.5
9	מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה	5.1
11	תיאור הסביבה העסקית	.6
11	סקירה מאקרו כלכלית	6.1
14	השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה	6.2
15	חוזרי ופרסומי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון	6.3
15	טיטוט של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון	6.4
16	שוק קרנות הפנסיה בישראל	6.5
17	מגמות בקרנות הפנסיה הוותיקות בהסדר	6.6
17	תכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות	6.7
19	תוצאות הפעילות	.7
19	נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח)	7.1
20	התחייבויות (במיליוני ש"ח)	7.2
20	התפתחות הגרעון האקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי (במיליוני ש"ח)	7.3
21	דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח)	7.4
22	דוח הוצאות (באלפי ש"ח)	7.5
23	השקעות	7.6
24	ניתוח השקעות	7.7
25	שכר ממוצע במשק (שמ"ב)	7.8
25	ווקטור ריביות	7.9
25	העלאת גיל פרישה לנשים	7.10
26	מודל להעמסת עלויות	7.11
26	שינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית	7.12
27	סיוע ממשלתי	7.13
32	הגרעון ואופן כיסויו	7.14
33	יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגביו	7.15
33	התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים	7.16
34	תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)	.8
35	דוח ניהול סיכונים	.9
38	השפעה של אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות	.10
39	תחזית זרמי כספים	.11
40	השפעת גורמים חיצוניים	.12
41	בקורות ונהלים	.13
41	הערכת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי:	
41	בקרה פנימית על דיווח כספי:	
42	דוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית	.14

1. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם.

מטרת קרנות הפנסיה הוותיקות היא לספק ביטחון סוציאלי לעמיתים. הממשלה החליטה בחודש מרס 1995 על סגירתן של הקרנות להצטרפות עמיתים חדשים החל מיום 1.4.1995, בין היתר, בשל גירעונות עצומים שהצטברו בהן.

בשנת 2003 חוקקה הכנסת תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), במסגרתו הוסף לחוק הפיקוח פרק ז'1, אשר החיל תכנית הבראה בקרנות הפנסיה הוותיקות. בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח (סעיף 278), מינה המפקח על הביטוח מנהל מיוחד לקרנות, וקבע להן תקנון אחיד (סעיף 78ט לחוק), אשר הוראותיו החליפו את תקנוני הפנסיה של הקרנות ביום 1.10.2003. אין לקרנות כולן הן גופים ללא כוונת רווח. כל משאביהן משמשים לתשלום קצבאות לעמיתים ולהוצאות התפעול. אין לקרנות הון עצמי, וכל כספיהן הם כספי העמיתים והגמלאים שהופקדו במשך שנים רבות והפירות שאלה הניבו, וכן כספי סיוע ממשלתי שהן מקבלות בהתאם לפרק ז'1 לחוק הפיקוח.

2. אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח**2.1 שיפור במצב האקטוארי**

ליום 31 בדצמבר 2024 הקרנות מציגות איזון אקטוארי לאחר רישום אומדן סיוע ממשלתי עתידי ישיר ונותר עודף סיוע ישיר העומד לזכות הקרנות בסך של כ- 6.7 מיליארד ש"ח. השיפור באיזון האקטוארי בתקופה המדווחת, נובע בעיקר מהעלייה בווקטור הריביות ומעודף תשואה שהושגה בתקופת הדוח. יחד עם זאת השיפור באיזון האקטוארי של הקרנות ב-5 השנים האחרונות נובע בעיקר מעודף תשואה ביחס להנחות המודל האקטוארי. עודף זה טרם חולק בין הקרנות וזאת עד לקביעת לוח סילוקין סופי בהתאם לסעיף 1.2.3(ג)(1)(ג)(ב), שהוטמע במסגרת סימן ג' של חלק 1 בפרק 2 לשער 5 בחוזר המאוחד ("מדידת התחייבויות"). לאור האמור לעיל, לתאריך הדוח לקרנות אין צורך בסיוע מכרית הביטחון.

2.2 הסכמים קיבוציים

ביום 12 במרס 2025 נחתמו הסכמים קיבוציים בכל חמש קרנות הפנסיה הוותיקות המצויות תחת ניהול מיוחד בעמיתים ובהן מועסקים עובדים (מבטחים, מקפת, קג"מ, בניין וחקלאים):

ההסכמים נחתמו לתקופה של 6 שנים, ויעניקו לארגון יציבות ביחסי העבודה, לאורך זמן.

העובדים בקרנות הפנסיה בניין וחקלאים יהיו זכאים לתוספות שכר אשר יתחלקו בין תוספות אחידות לתוספות דיפרנציאליות.

במסגרת המו"מ נקבע גם כי העובדים הוותיקים יהיו זכאים גם בתקופת הסכם זה לתוספות השכר של הסכם המסגרת במגזר הציבורי ובנוסף יחולקו מספר דרגות הצטיינות מדי שנה.

ההסכם מעניק לעובדים שורה של הטבות בתחום הסוציאלי (כגון: ביטוח בריאות, דמי כלכלה למי שאינם משתכרים שכר גבוה, קיצור שעות עבודה ל- 8 שעות בחלק מן הימים ועוד).

ההסכמים מלווים בשינויים ארגוניים ויאפשרו לארגון להמשיך בהתייעלות תפעולית לרבות צמצום כוח האדם ובחינת מעבר משרדים.

2.3 הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

החל מיום 1 באוקטובר 2022 הוחלף מנגנון רכישת אגרות חוב מיועדות בתשואה שנתית של 4.86% צמודה למדד לתקופה של 15 שנים, למנגנון הבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמודה למדד לתקופה של 5 שנים (להרחבה בנושא המעבר למנגנון הבטחת תשואה ראה דוח מנהל מיוחד ליום 31 בדצמבר 2022).

ביום 1 בנובמבר 2022 התקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 141 מיליון ש"ח באחת הקרנות. ביום 1 בנובמבר 2024 התקבלה מהמדינה הבטחת תשואה נוספת על נכסים מנוהלים בסך של 381 ו- 41 מיליון ש"ח בשתי קרנות נוספות. נכון למועד הדיווח השיגה אחת הקרנות תשואה נמוכה מהתשואה המובטחת בשיעור של 5.15% ולכן נרשם נכס לקבל מהמדינה. בשתי הקרנות האחרות הושגה תשואה גבוהה מהתשואה המובטחת ולכן נרשמה התחייבות לשלם למדינה. סה"כ ההתחייבות לשלם למדינה הינה בסך של כ-5 מיליון ש"ח.

בנוסף נרשם שיערוך חיובי בתקופת הדיווח בסך של כ-82 מיליון ש"ח בגין הפער שנוצר בין התשואה המובטחת לבין ריבית ההיוון עקב רישום הבטחת התשואה במונחי שווי הוגן.

2.4 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%)

ההסדר התחיקתי להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות המעוגן בפרק ז' לחוק הפיקוח, קובע, בין היתר, כי שיעורי דמי הגמולים המשולמים על ידי המעסיקים והעובדים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, עליהן נמנית גם קופת הפנסיה לעובדי הדסה (להלן: "הקרן" או "קרן הפנסיה"), יועלו באופן הדרגתי החל משנת 2004 ואילך, בשיעור כולל של 3% ביחס לשיעור דמי הגמולים ששולמו ב"מועד הקובע" (30 באפריל 2003) ובחלוקה שווה בין העובד למעסיק (1.5% + 1.5%).

בפועל, הסתדרות מדיצינית הדסה (להלן: "הדסה") העלתה את שיעור דמי הגמולים המנוכים משכר עובדיה ב-1.5%, אך לא העלתה את חלקה (חלק המעסיק) החל משנת 2004, ובפועל אף הפחיתה את שיעורם. עד שנת 2003, עמד חלקה של הדסה בדמי הגמולים על 14.33%. במקום להגדיל את תשלומיה לשיעור של 15.83% מהשכר, כמתחייב מהוראות הדין, הקטינה הדסה את תשלומיה ל-13.5% מהשכר המבוטח. נוכח התנהלות זו, נוצר חוסר בשיעור של 2.33% בין דמי הגמולים שאמורה הדסה לשלם לקרן הפנסיה לפי הוראות הדין לבין דמי הגמולים המשולמים על ידה בפועל. לכן, קרן הפנסיה הגישה בשנת 2006 תביעה כנגד הדסה בנושא זה.

בשל התחייבות שנתנה בעבר הדסה לפעול להשלמת דמי הגמולים הנותרים, ככל שתחויב בהליך המשפטי, ולנוכח קיומו של אותו הליך, חושבו עד כה זכויות העמיתים בהנחה שכלל דמי הגמולים יועברו לקרן. נציין כי הודעה מתאימה ממסרת לעמיתים בתלושי הפנסיה וזאת בנוסח הבא:

"לתשומת ליבך: סכומי הפנסיה המשולמים לך החל ממועד פרישתך אינם סופיים ועלולים להשתנות לנוכח תשלומי דמי גמולים מופחתים שהעבירה הדסה לקרן הפנסיה בעד עובדיה החל משנת 2004. יציין, כי קרן הפנסיה הגישה תביעה כנגד הדסה המתבררת בבית הדין האזורי לעבודה להעברת מלוא דמי הגמולים כקובע בהוראות הדין. בשל התחייבות שנתנה בעבר הדסה לפעול להשלמת דמי הגמולים הנותרים, ככל שתחויב בהליך משפטי, ולנוכח קיומו של ההליך המשפטי, חושבו עד כה זכויות העמיתים בהנחה שכלל דמי הגמולים יועברו לקרן. לפיכך, ככל שתתקבל התביעה והדסה לא תשלם את מלוא דמי הגמולים הנותרים, או אם תיקבע קביעה אחרת המשליכה על יכולת גביית דמי הגמולים הנותרים במלואם, משמעות הדבר תהיה הפחתה בנכסי הקרן, אשר תשליך על זכויות העמיתים בקרן ועל גובה סכומי הפנסיה ששולמו וישולמו לך."

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2014, נקלעה הדסה להליכי חדלות פירעון, אשר עיכבו את בירורו של ההליך המשפטי, ובמקביל העמידו בספק ממשי את יכולתה של הדסה להשלים את דמי הגמולים המתחייבים לפי הוראות הדין, וזאת החל משנת 2004. לנוכח הליכי חדלות הפירעון, לא העבירה הדסה לקרן את תשלום דמי הגמולים בעד עמיתיה בחודש ינואר 2014.

ביום 22 במאי 2014 אישר בית המשפט המחוזי את תכנית ההבראה והסדר הנושים בעניינה של הדסה, ובהתאם בוטל צו הקפאת ההליכים שניתן במסגרת אותו הליך. בהתאם להוראות הסדר הנושים, סילקה הדסה את חוב דמי הגמולים לקרן עבור חודש ינואר 2014 למעט שיעור של 2.33% מדמי הגמולים שמצוי במחלוקת בין הצדדים.

בעקבות ביטולו של צו הקפאת ההליכים, חודש ההליך בבית הדין לעבודה בנוגע לתביעת הקרן כנגד הדסה.

ביום 3 בינואר 2019 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי בירושלים. בהתאם לפסק הדין, התביעה התקבלה, ונקבע כי היה על הדסה להגדיל את הפרשותיה לקרן הדסה בהתאם לחוק הפיקוח החל משנת 2004, כך שהחל משנת 2007 ואילך שיעורן היה אמור להגיע לסך של 22.83% משכר עובדיה. כמו כן, הדסה חוייבה בתשלום הוצאות של כ-400 אלף ש"ח לקרן הפנסיה.

ביום 6 ביוני 2019 הוגש ערעור מטעם הדסה וביום 10 ביוני 2019 הוגשה בקשה מטעם הדסה לעיכוב ביצוע פסק הדין.

ביום 18 במאי 2023 ניתן פס"ד בבית הדין הארצי הדוחה את הערעור ומאשר את פסק דינו של בית הדין האזורי. הדסה חויבה בהוצאות בסך של 40,000 ש"ח לקרן ובסך של 15,000 ש"ח למדינה.

בעקבות מתן פסק הדין, הקרן פועלת לשם גביית החוב ולאכיפת התשלומים השוטפים והעתידיים של דמי הגמולים מצד הדסה.

בית הדין הארצי המליץ לצדדים בפסק דינו להידבר ביניהם במגמה להגיע לפתרון מוסכם. בהתאם לכך, החל מו"מ בין הצדדים.

להדסה עומדת האפשרות להגיש עתירה לבית הדין הגבוה לצדק כנגד פסק הדין של בית הדין הארצי. בהתאם להלכה הפסוקה של בית משפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, הוא אינו יושב כערכאת ערעור על פסקי דין של בתי הדין לעבודה ובמקרה של עתירות כנגדם הוא יתערב בהם אך ורק במקרים חריגים, אם נמצא כי מתקיימים שני תנאים מצטברים: קיומה של טעות משפטית-מהותית בהחלטה, וקיומו של שיקולי צדק, המחייבים התערבות שיפוטית.

2.4 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%) (המשך)

קופת הפנסיה והדסה הסכימו ביום 6 במרס 2024 כי החל מיום 1 בינואר 2024 (משכורת ינואר 2024), שיעור דמי הגמולים שיועברו ע"י הדסה לקופת הפנסיה יעמוד על 15.83% (חלק מעסיק), כאשר מדובר בהסכמת ביניים שאין בה כדי לגרוע מזכויות וטענות הצדדים ומההסכמה שגיבשו לפיה קופת הפנסיה לא תעלה כנגד הדסה טענת שיהיו בתקופת המו"מ המתנהל ביניהן ליישום פסק הדין הארצי, אך בכל מקרה לא למעלה מ-6 חודשים מיום 14 בינואר 2024, לפי המוקדם מבין השניים. תקופת המו"מ הוארכה עד ליום 31 במרס 2025. המו"מ בין הצדדים נמשך וקיים פער משמעותי לעניין הסכום שישולם בגין חוב העבר, בהתאם לפסקי הדין בנושא. כאמור, הקרן פועלת לגביית דמי הגמולים החסרים, אך מאחר שנכון למועד הדוח לא קיימת ודאות באשר לגבייתם, טרם נרשמה הכנסה בדוחות הכספיים בגין סכומים אלו ודמי הגמולים העתידיים לא נכללו בחישוב ההתחייבות האקטוארית כפי שנרשמה במאזן הקרן.

2.5 פס"ד קרן הפרמיה של אגד

ארגון גמלאי אגד והעומד בראש הארגון, הגישו במהלך חודש נובמבר 2015, תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב (ס"ע 10661-11-15) נגד קרן הגמלאות של אגד (הקרן) והמפעל (אגד). בתביעתם דרשו התובעים לקבוע כי ההפרשות והצבירה בגין רכיב הפרמיה הממוצעת הן כספי קרן הפנסיה לכל דבר ועניין, לרבות בנוגע לסובסידיה הממשלתית בשל אגרות חוב מיועדות, חישובים אקטואריים, עדכון תשלומים לפי מדד המחירים לצרכן וכן גביית דמי ניהול. לחילופין, וככל שהסעד הראשון יידחה, דרשו התובעים לחייב את אגד להשלים את הכספים החסרים בחשבון הפרמיה הממוצעת וכן לחייב את קג"א לחדול מגביית דמי הניהול השוטפים תוך השבת דמי הניהול שנגבו על ידה בעבר. אגד הגישה כתב הגנה וטענתה העיקרית במסגרתו היתה כי הכספים בקרן הפרמיה הם חלק בלתי נפרד מקרן הפנסיה והתשלום בעד פרמיה ממוצעת הוא חלק מהפנסיה בקרן הפנסיה, וכי יש לחייב את הקרן במלוא החבות בגין רכיב זה.

הקרן הגישה כתב הגנה במסגרתו הובאה עמדת הקרן כי חשבון הפרמיה הממוצעת לא היה מעולם חלק מקרן הפנסיה אלא פעל מחוץ לקרן הפנסיה ובנפרד ממנה וכי בין הצדדים לתביעה קיים מעשה בית דין בעניין זה; כי אגד מימנה כל השנים עד 2004 את התשלומים לגמלאים בגין פרמיה ממוצעת וחדלה לעשות כן באופן חד-צדדי חרף התנגדות הקרן; כי אגד התחייבה בעבר להשלים את החסר בחשבון הפרמיה, ככל שיחסר, ובחלוף שנים אחדות התנערה מהתחייבות זו; כי בכל מקרה אין להשית על קרן הפנסיה תשלומים בגין הפרמיה הממוצעת; וכי בשל הגירעון בחשבון הפרמיה נקטה צעד חלקי של אי הצמדת התשלום לגמלאים, שמשמעותה באותו מועד הייתה שחיקת הקצבאות בשיעור עליית המדד; וכי יש צורך לנקוט בצעדים נוספים, כפי שיראה בית הדין לנכון על מנת להביא את החשבון לאיזון.

במסגרת ההליך המשפטי הוגשה עמדה של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר תמכה בעמדת הקרן. שמיעת ההוכחות הסתיימה בחודש אוקטובר 2018. ביה"ד קבע מועדים להגשת סיכומים ובד בבד, ביקש מן הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והצדדים להיפגש ולנסות לאתר פתרון כולל לעניין הפרמיה הממוצעת באופן שייתר מתן פסק דין בהליך. מגעים כאמור עם רשות שוק ההון ואגף התקציבים לא הניבו פתרון כלשהו.

ביום 30 בדצמבר 2020 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה בו נדחתה התביעה תוך קבלת מלוא עמדתה של הקרן.

ארגון הגמלאים הגיש ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי לעבודה ביום 31 בינואר 2021. לאחר דיון בערעור, במהלכו המליץ ביה"ד הארצי לארגון הגמלאים ולאגד לנהל מו"מ כיצד להסדיר את פעילות הסדר הפרמיה הממוצעת באופן שיייתן מענה לקשיים ולגירעון הקיים בחשבון, התקיימו מגעים בין הצדדים שלא העלו דבר.

במסגרת דיון נוסף שהתקיים לגבי הערעור ביום 3 ביולי 2023, התברר כי אין בסיס להסדר פשרה ועל כן נקבע כי בית הדין הארצי ייתן פסק דין בערעור.

ביום 14 באוקטובר, 2023 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בערעור. בית הדין הארצי אישר את קביעות בית הדין האזורי לפיהן הסדר הפרמיה אינו ולא היה חלק מהפנסיה התקנונית ולא נכלל בתקנון הפנסיה. נקבע, כי זהו הסדר חיצוני שנוהל עשרות שנים בדרך לא דרך ושיש להסדירו. נקבע, כי בעניין דמי הניהול שנגבים על ידי הקרן בעד שירותי הניהול והשלמות יוחזר הדיון לבית הדין האזורי. בחודש דצמבר 2023 הגישו התובעים הודעה לבית הדין האזורי לעבודה במסגרתה ביקשו לסגור את התיק בבית הדין האזורי, מתוך הנחה שנושא דמי הניהול יסוכם במסגרת ההליך להסדרת קרן הפרמיה, והם שומרים על זכותם להגיש תביעה בעניין זה, אם העניין לא יוסדר לשביעות רצונם. הקרן פועלת להסדרת קרן הפרמיה כקופת גמל או בדרך חוקית אחרת.

2.5 פסק דין פרמיה (המשך)

בחודש ספטמבר 2024 פנה ארגון הגמלאים אל הקרן באמצעות עורך דין בעניין הסדרת פעילות קרן הפרמיה וביקש פרטים בעניין כספי הקרן ודמי הניהול שנגבים על ידיה. תשובה ראשונית נמסרה ובה נכתב כי הקרן תשתף פעולה עם ארגון הגמלאים על מנת להסדיר את פעילות קרן הפרמיה ותמסור פרטים כפי שהתבקשה. בתכתובת מול באי כוח ארגון הגמלאים, לאחרונה בחודש ינואר 2025, מסרה להם הקרן נתונים כספיים של קרן הפרמיה. ביום 2.3.2025 פנה ארגון הגמלאים באמצעות באי כוחו במכתב אל באי כוח קג"א ובו דרישה להשיב לקרן הפרמיה את מלוא דמי הניהול שגבתה קג"א מן החשבון. נציין כי נושא דמי הניהול נותר פתוח בפסק הדין שדחה את ערעור ארגון הגמלאים. בהתאם לאפשרות שניתנה לו בפסק הדין הודיע ארגון הגמלאים לבית הדין האזורי לעבודה כי הם אינם עומדים על מתן פסק דין המשלים בעילת ניכוי דמי הניהול, וכי הם ינסו להסדיר סוגיה זו במסגרת ההסדרה הכוללת של פעילות קרן הפרמיה כקופת גמל, וכי אם סוגיה זו לא תוסדר במסגרת ההסדר המתאים הם שומרים על זכותם להגיש במידת הצורך תובענה נפרדת בסוגיה. פניית ארגון הגמלאים נמצאת בבחינה ובסיומה, יינתן לה מענה.

2.6 מינוי המנהל המיוחד למנהל מורשה לסלייס גמל

בנוסף לתפקידו כמנהל המיוחד של קרנות הפנסיה שבהסדר, מונה אפי סנדרוב למנהל מורשה לחברת סלייס גמל בע"מ מתאריך 26 בדצמבר 2023.

ביום 26 בפברואר 2024 אישר הממונה על שוק ההון מתן שירותים חיצוניים ומסגרת תקציב לחברת סלייס גמל בע"מ על ידי "עמיתים – קרנות הפנסיה הוותיקות" או כל שותפות אחרת שלה או תאגיד אחר שבשליטתן. בהתאם לאישור הממונה, מסגרת ההתקשרות הובאה לאישור ועדת ההנהלה של סלייס גמל וועדת מינהלה של קרנות הפנסיה הוותיקות. חברת סלייס גמל בע"מ (בניהול מורשה) רוכשת מעמיתים שירותים מסויימים וזאת במקביל לפעילות המבוצעת על ידי צוות העובדים של סלייס. עלות השירותים הנרכשים אינה מהותית ביחס לפעילות הקרנות.

3. סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי בסך 78.3 מיליארד ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2003 ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4%.

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגירעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על שוק ההון.

מעת לעת מתקבל מהאוצר מכתב בנושא "תזרים מזומנים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" הכולל לוח תזרים מזומנים מעודכן של הסיוע הממשלתי הישיר בהתאם למצבן האקטוארי של הקרנות המשקף את האמור לעיל בעניין חלוקת הסיוע בין הקרנות הוותיקות שבהסדר.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגירעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחד, וזאת אם הגירעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון. רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "רשות שוק ההון") פרסמה ביום 3 למרס 2015 הבהרה, לפיה בכוונתה לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגירעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון, רשות שוק ההון הבהירה כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון, וזאת במובחן משיעור הגירעון המוצג במאזן.

על פי הוראות התקנון, אם הגירעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל התחייבויות של הקרן, או ככל שיווצר גירעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שיווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת לפיה ככל שגירעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגירעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היונם של תשלומים והכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחנת. שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

ליום 31 בדצמבר 2024 הקרנות מציגות איזון אקטוארי לאחר רישום אומדן סיוע ממשלתי עתידי ישיר ונותר עודף סיוע ישיר העומד לזכות הקרנות בסך של כ-6.7 מיליארד ש"ח. עודף זה טרם חולק בין הקרנות וזאת עד לקביעת לוח סילוקין סופי.

4. כרית ביטחון לקרנות

בנוסף לסיוע הממשלתי המפורט בפרק 3 לעיל ועל מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות.

על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הוועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק. במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 101טו78, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה.

בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות הוותיקות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש שבין:

- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגירעון ולא תיצור עודף.

בהתאם לאמור בחוק, השווי המתואם ליום 31 בדצמבר 2024 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר הוא כ- 25,380 מיליון ש"ח.

בהתאם לקבוע בסעיף 101טו78(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

(א) צבירת העבר - סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן, של הגירעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 85,240 מיליון ש"ח.

(ב) צבירת העתיד - סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.

(ג) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

ליום 31 בדצמבר 2024 הקרנות מאוזנות לפני שימוש בכרית הביטחון ולכן לא נרשם בדוחות הכספיים סכום לקבל מכרית הביטחון וזאת לעומת ניצול של כ- 4,380 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 ו- 28,250 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

5. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה**5.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה**

שמונה הקרנות הוותיקות שבהסדר פועלות יחד תחת תקנון אחיד החל משנת 2003.

5.1.1 פירוט הקרנות**קרנות מאגדות כחברות בע"מ**

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן הגמלאות המרכזית על עובדי הסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ (בניהול מיוחד)
קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ (בניהול מיוחד)
נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

קרנות מאגדות כאגודות שיתופיות

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן הביטוח והפנסיה של פועלי בניין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

5.1.2 מינוי מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

5.1.3 ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, הינם מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים.
הוועדה מונתה ב 16 לספטמבר 2019.
בתאריך 18 באוקטובר 2021 מונה ר"ח דרור יעקובסון ליו"ר המנהלה.
כהונתם של חברי הוועדה הוארכה עד ליום 16 בספטמבר 2025.

5.1.4 חברי ועדת המנהלה:

מר דרור יעקובסון - יו"ר הועדה
הגברת ג'קי סטרומינגר - חברת וועדה.
פרופ' זיו רייך - חבר וועדה.

5.1.5 ועדת השקעות

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור.

בשנת 2022 הוחלט לאחד את שתי ועדות ההשקעה והתקבל אישור הממונה לכך.

ועדת ההשקעות המאוחדת החלה את תפקידה ביום 4.12.2022 ולהלן רשימת החברים:

יו"ר הוועד ונציג חיצוני - מר יואל נווה

נציגה חיצונית – גב' מיכל נוי

נציג חיצוני – מר דודו זקן *

נציג חיצוני – מר דרור נגל

נציג חיצוני – מר אורי קויאטק

נציג חיצוני – מר איציק בצלאל

המנהל המיוחד – מר אפי סנדרוב

*מר דודו זקן סיים את כהונתו ב-19 בדצמבר 2024 והקרנות ממתנות לאישור הממונה למינוי מועמד שהוצע לכהונה.

5.1.6 ועדת ביקורת

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס 2008.

הוועדה מונה שני חברים חיצוניים:

יו"ר הועדה- מר איתן השחר.

חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

5.1.7 מטרת קרנות הפנסיה הוותיקות

לספק ביטחון סוציאלי לעמיתי הקרנות.

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, התקין המפקח על הביטוח תקנון אחיד לקרנות הוותיקות שבהסדר. במסגרת התקנון האחד מנהלות כיום הקרנות תכניות פנסיה יסוד ותכניות פנסיה מקיפה, ובהתאם להוראות חוק הפיקוח וחוק הפיקוח גמל הן מחויבות לפעול על פיהן.

5.1.8 חברות בת וחברות קשורות

לקרנות חברות בת וחברות קשורות. לפרטים יש לעיין בדוח התקופתי המהווה חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

6. תיאור הסביבה העסקית**6.1 סקירה מאקרו כלכלית****הכלכלה העולמית**

בשנת 2024, הכלכלה העולמית רשמה צמיחה של כ-3.2% לפי אומדני קרן המטבע הבינלאומית (IMF), נמוך במעט משיעור צמיחה של 3.3% שנרשם בשנת 2023. על אף שהצמיחה נותרה יציבה, היא עדיין נמוכה מהממוצע ההיסטורי של 3.6% שנרשם בין השנים 2000–2023. בארצות הברית, הצמיחה הפתיעה לטובה והגיעה לרמה של 2.8%, בעיקר בזכות גידול בצריכה הפרטית והתחזקות הייצוא. מנגד, בגוש האירו נרשמה צמיחה נמוכה, של כ-0.8%, כאשר בגרמניה נרשמה צמיחה שלילית. בסין, הממשל נקט בצעדי הרחבה מוניטריים ופיסקאליים אך ההשפעה על קצב הפעילות הייתה מתונה. שיעורי האבטלה בעולם נותרו נמוכים בשנת 2024 ושיקפו את המשך ההתרחבות בפעילות. בארה"ב שיעור האבטלה עלה קלות ל-4.1% מרמה של 3.8% בשנת 2023 ובגוש האירו שיעור האבטלה ירד לשפל של 6.3% בסוף השנה. תחזית הצמיחה העולמית של קרן המטבע לשנת 2025 עודכנה לכ-3.3% בעיקר הודות לעדכון כלפי מעלה של תחזית הצמיחה לתוצר של ארה"ב.

בשנת 2024 נמשכה מגמת הירידה באינפלציה העולמית, בעיקר בעקבות התמתנות מסוימת בעלויות מחירי השירותים. עם זאת, לקראת סוף השנה נרשמה עלייה מחודשת באינפלציה, המעידה כי הסיכונים האינפלציוניים עדיין קיימים. בארצות הברית ירדה האינפלציה לשיעור של -2.9% לעומת 3.3% בשנת 2023 ו-6.4% בשנת 2022.

בגוש האירו נרשמה ירידה באינפלציה לרמה של 2.4% לעומת 2.9% בשנת 2023 ו-9.2% בשנת 2022. מגמת הירידה באינפלציה אפשרה לבנקים המרכזיים להתחיל בהפחתת הריבית: ה-Federal Reserve הוריד את הריבית בהדרגה מ-5.5% ל-4.5% לקראת סוף השנה, ובגוש האירו הפחית הבנק המרכזי האירופי את ריבית הפעולות העיקריות למימון מחדש ל-3.15%. לקראת סוף השנה נחלשו הציפיות להמשך מהיר של הפחתות ריבית, בעיקר בארצות הברית, על רקע לחצי אינפלציה, נתוני תעסוקה חזקים, וכן חשש מהטלת מכסים ומדיניות פיסקלית מרחיבה מצד הממשל החדש בארה"ב.

הפעילות הכלכלית בישראל

שנת 2024 התאפיינה באתגרים כלכליים, גיאופוליטיים וחברתיים. הלחימה התרחבה למספר חזיתות עם השפעה מיידית שבאה לידי ביטוי באינפלציה גבוהה ורצף של הורדות דירוג אשראי על ידי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות. במהלך השנה נרשמה התאוששות בפעילות הכלכלית, אם כי בקצב מתון ולקראת סוף השנה נרשמה אף האצה בצמיחה בעקבות הפסקת האש בלבנון וירידה בעצמות המלחמה. במקביל להאצה בצמיחה בסוף השנה, פרמיית הסיכון של המדינה ירדה (אך נותרה גבוהה ביחס לתקופה שלפני המלחמה), השקל התחזק מול הדולר, שוק המניות הישראלי עלה והמדדים המובילים רשמו עליות חדות. בסיכום שנתי, רשם המשק הישראלי שיעור צמיחה של 1% המשקף בפועל התכווצות של כ-0.3% בתוצר לנפש.

שוק העבודה

שוק העבודה בשנת 2024 נותר הדוק במיוחד, כאשר שיעור האבטלה הממוצע ירד ל-3% לעומת 3.5% בשנת 2023. גם שיעור האבטלה הרחב, הלוקח בחשבון עובדים בחל"ת, נותר נמוך ברמה של 4.7% לעומת 5.6% בשנת 2023. לקראת סוף השנה נרשמה ירידה נוספת באבטלה ושיעור הבלתי מועסקים עמד על 2.7% בלבד בהגדרה צרה וכ-4% בהגדרה הרחבה. שוק העבודה ההדוק נבע ממחסור בעובדים לא-ישראלים, היעדרות עובדים בשל שירות מילואים ומגבלות תעסוקה באזורים מסוימים, במיוחד בצפון. טרם פרוץ המלחמה, עמד מספר העובדים הלא-ישראלים בישראל על כ-310 אלף, מתוכם מחצית פלסטינים ומחצית עובדים זרים. בעקבות המלחמה, נאסר על רוב העובדים הפלסטינים להיכנס ולעבוד בישראל, וחלק מהעובדים הזרים אף עזבו את הארץ. במהלך השנה, שירתו בממוצע כ-52 אלף מועסקים במילואים בכל חודש, מה שיצר עודפי ביקוש בשוק העבודה בניסיון לאייש את מקומם הזמני של המועסקים המגויסים.

עודפי הביקוש בשוק העבודה התבטאו בשנת 2024 גם בהמשך שיעור גבוה של משרות פנויות, שעלה מ-127.7 משרות אלף בתחילת השנה לכ-140.8 אלף משרות פנויות בסוף השנה.

המדיניות הפיסקלית

בשנת 2024 הסתכם הגירעון הממשלתי ב-136.2 מיליארד ש"ח, שהם כ-6.9% מהתוצר, בהשוואה לגירעון של 77.5 מיליארד ש"ח בשנת 2023 המהווים 4.2% מהתוצר, ולעודף של כ-10 מיליארד ש"ח בשנת 2022 המהווים כ-0.6% מהתוצר.

הגירעון הגבוה בשנת 2024 נבע בעיקר מעלייה משמעותית בהוצאות הממשלה בשל המלחמה. סך הוצאות הממשלה (ללא מתן אשראי והחזר חובות) הסתכמו בכ-621 מיליארד ש"ח, עלייה של 105 מיליארד ש"ח לעומת 2023. מתוכן, הוצאות משרד הביטחון גדלו בכ-70.8 מיליארד ש"ח, וההוצאות במשרדים החברתיים עלו בכ-17.5 מיליארד ש"ח. לצד העלייה המשמעותית בהוצאות המדינה, חלה עלייה בהכנסות המדינה ממיסים של כ-46 מיליארד ש"ח כ-10.6%, כאשר חלק מעלייה זו, כ-7 מיליארד ש"ח נובע מגידול משמעותי בייבוא כלי רכב, חלוקת דיבידנדים והקדמת תשלומי מע"מ לקראת סוף השנה. בשיעורי מס אחדים במונחים ריאליים עלתה גביית המיסים בכ-5.2%. עליית המיסים אפיינה את כל מרכיבי המס: מיסים ישירים, מיסים עקיפים, מע"מ מקומי, מיסי נדל"ן ומיסים משוק ההון.

הגירעון הממשלתי הגבוה בשנת 2024, הביא לעלייה משמעותית ביחס החוב לתוצר של ישראל. יחס זה טיפס ל-69%, לעומת 61% בשנת 2023 ו-60.3% בשנת 2022. סך החוב הממשלתי עמד בסוף השנה על 1,329.3 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-202 מיליארד ש"ח בהשוואה לשנה הקודמת. העלייה המשמעותית ביחס החוב לתוצר נובעת בעיקר מהגידול החד בהוצאות הביטחוניות והאזרחיות בשל המלחמה, לצד גורמים נוספים כמו אינפלציה, עליית שיעורי הריבית ותנודות בשערי החליפין, שהוסיפו כ-30 מיליארד ש"ח נוספים לחוב. עם זאת, יחס החוב לתוצר של ישראל נותר נמוך יחסית לממוצע מדינות ה-OECD אך גבוה מהממוצע בקבוצת ההשוואה של ישראל, שם החציון עומד על כ-55%.

בשנת 2024 מומן הגירעון הממשלתי בעיקר באמצעות גיוס חוב מקומי. סך גיוס החוב המקומי הסתכם ב-224.3 מיליארד ש"ח ברוטו, מתוכם 141.4 מיליארד ש"ח נטו. בנוסף, גיוס החוב החיצוני עמד על 54.1 מיליארד ש"ח ברוטו, כאשר הגיוס נטו הסתכם ב-25.3 מיליארד ש"ח בלבד, לאחר פירעונות קרן חוב חיצוני בהיקף של 28.8 מיליארד ש"ח. נתונים אלו משקפים את העלייה המשמעותית בצרכי הימון של הממשלה, על רקע הגירעון הגבוה.

תשואות האג"ח הארוכות של ישראל עלו במהלך 2024, מגמה המשקפת את גיוסי החוב המוגברים שנעשו בעקבות הגירעון התקציבי שהביא לעלייה בביקוש לאשראי מצד הממשלה. בנוסף, העלייה בתשואות משקפת את העלייה בתפיסת הסיכון של ישראל מצד המשקיעים, אשר הושפעה מהמצב הגיאופוליטי. מרווחי ה-CDS ל-10 שנים של ישראל עד לפרוץ המלחמה נעו בין 70 ל-90 נקודות בסיס. עם פרוץ המלחמה ולאורך שנת 2024 היו עליות חדות במרווחי ה-CDS עם רמות שיא שהגיעו לסביבות 190 נקודות במהלך השנה. עם זאת, לקראת סוף שנת 2024, עם הירידה בעצימות המלחמה, נרשמה ירידה בפרמיית הסיכון לכ-121 נקודות.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

שיעור האינפלציה בשנת 2024 נותר יציב כ-3.2%, כלומר מעל הגבול העליון של יעד בנק ישראל. מגבלות ההיצע היו הגורם הדומיננטי בהתפתחות האינפלציה ובעיקר המחסור בעובדים בענפי הבנייה, המסחר והשירותים. מדד הדיור במדד המחירים לצרכן עלה בשיעור של כ-4.1% בעקבות המחסור בעובדים והקטנת היצע הבנייה, ויצר גם לחצי שכר. במקביל עלו גם מחירי הדירות שאינם במדד המחירים לצרכן בשיעור של 7.2%. המשך מגבלות ההיצע, בשילוב עודפי ביקוש והעלאות מיסים, צפויים להעלות את שיעור האינפלציה במהלך המחצית הראשונה של 2025, והוא צפוי להתמתן לתוך היעד במהלך המחצית השנייה.

בינואר 2024, בנק ישראל החליט להפחית את הריבית מ-4.75% ל-4.5%. הריבית נשארה ברמה זו עד סוף השנה בשל אי הוודאות גיאופוליטית והסביבה האינפלציונית הגבוהה. ב-6 בינואר וב-24 בפברואר 2025, בנק ישראל קיים שני דיונים נוספים בנושא הריבית, בהם הוחלט להשאיר את הריבית ברמה של 4.5%. במסגרת דיון הריבית בחודש פברואר 2025, הבנק הדגיש את הסיכונים להאצה אפשרית באינפלציה, בשל גורמים כגון שוק עבודה הדוק, מגבלות היצע מתמשכות, והשפעות ההתפתחויות הגיאופוליטיות על המשק.

בהסתכלות קדימה, הבנק הדגיש שמדיניות הוועדה המוניטארית תמשיך להתמקד בייצוב השווקים ובהפחתת אי הוודאות, תוך יציבות מחירים ותמיכה בפעילות הכלכלית. עתיד תוואי הריבית ייקבע בהתאם להתכנסות האינפלציה ליעדה, היציבות בשווקים הפיננסיים, רמת הפעילות הכלכלית, והמדיניות הפיסקלית. על פי הערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל, תהליך הפחתת הריבית צפוי להתחדש במהלך המחצית השנייה של 2025, והריבית צפויה להגיע לרמה של 4.00% - 4.25% בממוצע ברבעון הרביעי של השנה. זאת, להערכת בנק ישראל, לאור ירידה בסביבת האינפלציה וצמצום הדרגת שצפוי בעודף הביקוש, ודעיכת הדרגתית שצפויה במגבלות על ההיצע לאורך תקופת התחזית.

על רקע מלחמת חרבות ברזל והעלייה בגירעון הממשלתי, דירוג האשראי של ישראל הופחת על ידי חברות הדירוג: Moody's הורידה את דירוג החוב של ישראל מרמה של A1 ל-Baa1 ותחזית שלילית, S&P הורידה את הדירוג מרמה של (AA-) ל-(A) עם תחזית שלילית, ו-Fitch הורידה את הדירוג מרמה של (A+) לרמה של (A) עם תחזית שלילית.

על אף הורדות הדירוג, שוק אגרות החוב בישראל סיכם את השנה בעליות שערים. לקראת סוף השנה פחתה פרמיית הסיכון אם כי נותרה עדיין גבוהה ביחס לרמתה טרם המלחמה.

השווקים הפיננסיים בעולם ובישראל

בשנת 2024 נמשכו העליות הגבוהות במדדי המניות בעולם. מדד המניות העולמי, MSCI ACWI עלה ב-15.7%, S&P 500 עלה ב-23.3%, הנאסדק 100 עלה ב-24.9%, הדאו ג'ונס עלה ב-12.9% ומדד Euro Stoxx 600 עלה ב-6%. עליות השערים באו על רקע ההאטה באינפלציה שאפשרה לבנקים המרכזיים לסיים את מחזור העלאת הריבית ולהתחיל בתהליך של הורדת ריבית ועל רקע הירידה בחששות למיתון. בישראל, על אף התמשכות המלחמה והורדות הדרוג של חברות הדרוג הבינ"ל, מדד ת"א 35 עלה בשיעור חד של 28.4% ומדד תל אביב 90 עלה בשיעור של 30.9%. העליות החזקות במדדי הבורסה בת"א החלו בחודש אוגוסט לאחר חיסול איסמעיל הנייה ונטילת היוזמה הישראלית לפעילות מבצעית משמעותית מול איראן ושלוחותיה. אלו הובילו לנקודת מפנה בשוק ההון הישראלי זאת לאחר שבשבעת החודשים הראשונים של השנה המדדים בישראל הציגו תשואת חסר משמעותית מול המדדים בארה"ב ובחול.

בשוק איגרות החוב העולמי נרשמו בשנת 2024 עליות שערים קלות בלבד, על רקע אי-הוודאות הכלכלית והגיאופוליטית שאפיינה את השנה, לצד שינויים במגמות המדיניות המוניטרית. בסיכום השנה, מדד האג"ח הממשלתי של ארצות הברית עלה ב-1.3%, בהמשך לעלייה של 4.4% בשנת 2023. העליות המתונות הושפעו מהירידה בריבית ה-Federal Reserve ומהעלייה בתשואות האג"ח שהגבילו את הביצועים בשוק. בישראל, מדד איגרות החוב הממשלתיות (תל גוב כללי) רשם בשנת 2024 עלייה של 2.7%. ביצועים אלו נבעו בין היתר, מירידת תשואות האג"ח בישראל לקראת סוף השנה כאשר חתימת הסכמי הפסקת האש והתחזקות השקל הגבירו את הביקוש לאיגרות חוב ממשלתיות. בתחילת השנה, התשואה לפדיון של אג"ח ממשלתית בישראל ל-10 שנים עמדה על 3.9%, בחודש אפריל בעקבות התקיפה האיראנית התשואה לפדיון עלתה לרמת שיא של 4.9%, וביוני עם התחממות הגזרה הצפונית התשואה עמדה על שיא של 5.19%. לקראת סוף השנה חלה ירידה הדרגתית בתשואות ובסוף שנת 2024 עמדה התשואה על 4.5%.

במהלך שנת 2024 נרשמה עלייה משמעותית במדד הדולר (DXY), של כ-7%. מגמה זו שיקפה את העלייה בביקוש לדולר האמריקאי בשווקים הגלובליים, בין היתר על רקע חוסר הוודאות הכלכלית והגיאופוליטית שאפיינה את השנה. התחזקות הדולר נבעה משילוב של ההפחתה בריבית האירופית, יחד עם התנודתיות בשווקים הגלובליים והתחזקות תשואות האג"ח האמריקאיות, שהפך את הדולר ל"מקלט בטוח" עבור משקיעים.

בשוק המט"ח המקומי, בשנת 2024 התחזק השקל מול האירו בכ-5.4%, בעוד שמול הדולר האמריקאי נחלש ב-0.6%, בעיקר בשל התחזקות הדולר בשווקים הגלובליים. לקראת סוף השנה, נרשמה התחזקות נוספת של השקל, בין היתר בעקבות הסכמי הפסקת האש עם לבנון והחתימה על הסכם הפסקת אש בעזה בראשית 2025.

התחזקות השקל נתמכה בעודפים משמעותיים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך זרם השקעות זרות לישראל, וכן ברמות שיא של יצוא שירותי ההיי-טק. עם זאת, מנגד נרשמה עלייה ביציאת מט"ח על ידי תושבי ישראל, כאשר המוסדיים הגדילו במהלך השנה את חשיפתם למטבעות חוץ, דבר אשר קיזז חלק מההתחזקות.

6.2 השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה

6.2.1 פרסום תיקון 13 לחוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981, מיום 14 באוגוסט 2024 אשר צפוי להיכנס לתוקף באוגוסט 2025

מדובר בתיקון המקיף ביותר שנערך בחוק מאז חקיקתו. התיקון כולל בין היתר את הרחבת סמכויות הפיקוח והאכיפה של הרשות להגנת הפרטיות, לרבות הטלת עיצומים וכן סמכויות חקירה פלילית של חוקרי הרשות; חובת מינוי ממונה הגנת הפרטיות בארגונים רבים במשק; הפחתת הנטל הרגולטורי באמצעות צמצום משמעותי של חובת רישום מאגרי מידע דיגיטלים, ועוד.

6.2.2 פרסום תקנות שירות מידע פיננסי (סייגים לחובת מתן הגישה למידע פיננסי), התשפ"ה-2025, מיום 6 בינואר 2025, המחריגות את קרנות הפנסיה הוותיקות מתחולת הוראות חוק שירות מידע פיננסי, תשפ"ב-2021, החלות על מקורות מידע פיננסי.

6.2.3 פרסום קול קורא "לבחינת השינוי בימי המסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב" על ידי הבורסה לניירות ערך בתל אביב, מיום 16 במאי 2024, במסגרתו הובאו להתייחסות הציבור שתי חלופות לשינוי ימי המסחר: (1) מעבר ממסחר בימים ראשון עד חמישי כמקובל היום, למסחר בימים ראשון עד שישי. (2) מעבר למסחר בימים שני עד שישי. פרסום זה בא על רקע החסמים הקיימים כיום מאי התאמת ימי המסחר בבורסה לסטנדרט המקובל בעולם וכן התועלות והפוטנציאל למשקיעים השונים, לשוק ההון הישראלי ולבורסה, מפתיחת המסחר ביום שישי. הקול הקורא הוא שלב בתהליך שעשוי להתפתח להוראות דין מחייבות.

6.3 חוזרי ופרסומי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

6.3.1 חוזר גופים מוסדיים 2024-9-8 שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין "מדידת התחייבויות – עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות פנסיה" מיום 27 בנובמבר 2024. במסגרת התיקון שבנדון בוצע עדכון במערך ההנחות הדמוגרפי המשמש את הקרנות לחישוב ההתחייבויות, המאזן האקטוארי ועוד. עדכון זה מתבצע מידי תקופה, לאור תוצאות מחקרים לגבי הניסיון שהצטבר בפועל וכן התפתחויות שונות אחרות. בחוזר זה מופיע עדכון למערך ההנחות שפורסם בחוזר מיום 24 ביולי 2024. השפעת יישום החוזר אינה מהותית ונאמדה בקיטון של ההתחייבות הפנסיונית בכ-0.8 מיליון ש"ח (כ-0.2% מיתרת ההתחייבות).

6.3.2 חוזר גופים מוסדיים 2024-9-4 שעניינו "חוזר אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל – עדכון" מיום 10 ביוני 2024. במסגרת תיקון זה בוצע עדכון לגבי מועד הכניסה לתוקף של ההוראות לעניין מעסיק המעסיק מפחות מ-3 עובדים, ונקבע כי ההוראות אשר היו אמורות להיכנס לתוקף ביוני 2024, ייכנסו לתוקף ביום 1 בפברואר 2025.

6.3.3 חוזר גופים מוסדיים 2017-9-10 שעניינו "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני", עדכון מיום 26 במאי 2024. במסגרת עדכון החוזר שבנדון בוצעו בין היתר שינויים בממשק המעסיקים לעניין דחיית מועד הכניסה לתוקף של ההגבלה לשימוש בחשבון נאמנות עבור מעסיקים קטנים (עד 2 עובדים) אשר היו אמורים להיכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2024 ליום 26 באוקטובר 2025 וכן, שינויים בממשק יתרות פיצויים הכוללים את דחיית מועד התחילה ליישום, לרבות הדרישה למתן מענה תוך 3 שעות לחודש פברואר 2025. יצוין כי הקרנות הוותיקות הוחרגו מהדרישה לנכונות הנתונים במסגרת ממשק יתרות הפיצויים, ועל כן יוכלו לספק נתונים במועד נכונות לסוף החודש הקודם, במקום ליומיים שקדמו לבקשה. כמו כן ישנה התייחסות לעניין טופס 161 ורצף פיצויים במסגרת פעילות המסלקה. החל מחודש פברואר 2025 כל המעסיקים מחויבים לדווח לגופים המוסדיים באמצעות ממשק מעסיקים.

6.3.4 חוזר "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה – מהדורה 12" מיום 3 באפריל 2024. במסגרת החוזר שבנדון הותאמו ההנחיות לעניין מבנה הדיווח לממונה הנוגעות לדיווח הוצאות ישירות בקופות הגמל, לתיקונים שבוצעו בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008. בנוסף בוטלה חובת הגשת העותק הקשיח של הדוח הכספי לממונה.

6.4 טיוטות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

6.4.1 פרסום טיוטת חוזר "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל – עדכון – טיוטה" מיום 15.10.2024 אשר במסגרתה מבקשים לתקן את הוראות החוזר לעניין השבת כספים שהופקדו ביתר על ידי המעסיק ולקצר את לוח הזמנים להשבה, וכן להסדיר את אופן השבת הכספים במסגרת הסדרי פנסיה תקציבית.

6.5 שוק קרנות הפנסיה בישראל

הקרנות פועלות בשוק הביטוח הפנסיוני לטווח ארוך (פנסיה, ביטוח וגמל). שוק קרנות הפנסיה מורכב מקרנות פנסיה ותיקות שנסגרו להצטרפות עמיתים חדשים החל מאפריל 1995 ומקרנות פנסיה חדשות שהחלו לפעול מינואר 1995.

קרנות הפנסיה הן חלק מן הרובד השני של מערכת הביטחון הסוציאלי במדינה (אחרי הרובד הראשון של הביטוח הלאומי). החיסכון הפנסיוני הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך המהווה נדבך מרכזי בהבטחת הביטחון הכלכלי והמשקי של משקי הבית. אפיקי החיסכון הפנסיוני כוללים את קרנות הפנסיה, פוליסות ביטוח ("ביטוחי מנהלים") וקופות הגמל.

להלן נתונים עיקריים על שוק קרנות הפנסיה בישראל (נתונים כספיים במיליוני ש"ח):

שוק קרנות הפנסיה בישראל בשנים 2023-2024¹

נכסים נטו לסוף שנה					
סה"כ		קרנות חדשות		קרנות וותיקות	
2023	2024	2023	2024	2023	2024
במיליוני ש"ח					
1,174,968	1,386,374	765,055	976,894	409,913	409,480

כפי שעולה מן הטבלה של הרכב נכסים באתר רשות שוק ההון, בשנים 2023-2024 היוו קרנות הפנסיה הוותיקות מסך נכסי קרנות הפנסיה בישראל כ-30% וכ-35% בהתאמה.

שיעור הצמיחה בנכסי קרנות הפנסיה הוותיקות (להבדיל מנכסי קרנות הפנסיה החדשות) צפוי לקטון בשנים הקרובות וזאת מאחר שהן סגורות להצטרפות עמיתים חדשים ותזרים התשלומים השנתי גבוה מתזרים התקבולים.

בנוסף, אגרות החוב המיועדות משוערכות בקרנות הוותיקות בשווי הוגן ואילו בקרנות החדשות בעלות מותאמת. לפיכך בשנת 2023 ו-2024 חלה ירידה משמעותית בשווי ההוגן של אגרות החוב המיועדות והסיוע הממשלתי בקרנות הוותיקות בעקבות העליה ברוקטור הריביות בעוד שבקרנות החדשות לא חל שינוי דומה. כתוצאה מכך חל קיטון בהיקף הנכסים של הקרנות הוותיקות.

¹ המקור: ריכוז נתוני הדוחות החודשיים של הגופים המוסדיים, כפי שפורסמו באתר רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

6.6

מגמות בקרנות הפנסיה הוותיקות בהסדר

החיסכון הפנסיוני, על מרכיביו השונים, הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך ומהווה נדבך חשוב להבטחת הביטחון הכלכלי של משקי הבית במצבים ובאירועים של אובדן הכנסה לתקופה ממושכת, דהיינו בעת פרישה מעבודה, באירועי אובדן כושר עבודה (נכות) ובאירועי פטירה (שאירים). לפיכך, למדינה יש ענין מיוחד בהסדרה ובהבטחת אפיק חסכון זה, אשר עולה בקנה אחד הן עם צרכי משקי הבית והן עם המדיניות החברתית והכלכלית של המדינה. על כן, אפיק זה זוכה במדינות רבות וכן במדינת ישראל לעידוד באמצעים שונים, לרבות בתחום הטבות המס.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 1995:

1. בשנת 1995 החליטה הממשלה על רפורמה בתחום הפנסיוני, ולפיה, בין היתר, חברות שניהלו קרנות פנסיה עד 31 בדצמבר 1994 מנועות מלהמשיך ולבטח עמיתים חדשים בקרנות הפנסיה הקיימות שבניהולן.
2. בהתאם למתחייב מהרפורמה, הקרנות חדלו לצרף עמיתים חדשים החל מינואר 1995, אלא אם כן חלות לגביהם הוראות מוגדרות שנקבעו לעניין זה.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 2003:

להלן עיקרי הרפורמה בתחום הפנסיוני משנת 2003 לגבי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר:

1. הפקעת סמכויות הניהול וניהול מנהל מיוחד;
2. העלאת שיעור דמי הגמולים;
3. גביית דמי ניהול מתוך התשלומים לעמיתים (דמי ניהול אלה מהווים השתתפות של אותם עמיתים בעלויות תכנית ההבראה);
4. האחדת מערך הזכויות - קביעת תקנון אחיד;
5. קביעת תקרות להתפתחות השכר הקובע לקצבה ועליית ערכי הפדיון;
6. העלאת גיל הפרישה;
7. הקצאת סיוע ממשלתי;
8. כרית הביטחון (ראה סעיף 4).

6.7

תכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניותהסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003. במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש הוא פרק ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבעו שורה של הסדרים, ובהם מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי.

בהתאם להוראת סעיף 78א לחוק הפיקוח, המטרה העומדת בבסיס פרק ז'1 היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות".

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית דמי ניהול מהתשלומים לעמיתים (המהווים השתתפות של אותם עמיתים בעלויות תכנית ההבראה), האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה וכן הקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

הפקעת סמכויות הניהול

בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, מונו לקרנות בשנת 2003 מנהלים מיוחדים. לפי הוראות החוק, למנהל המיוחד מוקנות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרנות, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא הגורם המופקד על ניהול הקרנות ועל התוויית המדיניות והפיקוח על דרכי ביצועה, ועליו לפעול לביצוע הוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח ולהגשמת מטרותיו.

עם מינויים של המנהלים המיוחדים חדלו מלפעול מוסדות הקרנות וועדותיהן, למעט ועדות השקעה שמונו על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה וכן ועדת ביקורת.

כמו כן, מונתה לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מנהלה של שלושה חברים וזאת בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח. (תפקידי ועדת המנהלה מובאים בסעיף 5.1.3)

תפקידי מנהל מיוחד (תיקון מס' 10) תשס"ג 2003 (תיקון מספר 32) תשע"ו 2016-78ז.

- מנהל מיוחד ינהל את עסקי הקרן הוותיקה שלה התמנה ויפעל לביצוע הוראות פרק זה ולהגשמת מטרותיו, ובין השאר לביצוע כל אלה:
- 1) איתור הנכסים של הקרן, ואם הם אינם מצויים בשליטת הקרן או אינם רשומים על שמה בכל רישום המתנהל על פי דין – העברתם לשליטתה ורישומם על שמה;
 - 2) מימוש ומכירה של נכסים של הקרן;
 - 3) הבטחת קיומו של מסד נתונים מלא וזמין של כל זכויות העמיתים בקרן;
 - 4) יישום התקנון האחיד;
 - 5) יישום תכנית ההתייעלות שנקבעה לפי הוראות סעיף 78ב, או מימוש התפעול המשותף שעליו הורה הממונה לפי הוראות סעיף 78ג;
 - 6) ביצוע כל פעולה אחרת שהממונה יורה עליה.
 - 7) בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו..."

7. תוצאות הפעילות

7.1 נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2024	התפלגות הנכסים	דצמבר 2023	התפלגות הנכסים	אחוז שינוי דצמבר 2024 דצמבר 2023
רכוש שוטף	6,494	2.8%	8,342	3.6%	(22.5%)
אג"ח מיועדות ²	84,722	36.6%	86,204	37.5%	(1.7%)
ניירות ערך לא סחירים	33,314	14.4%	32,739	14.3%	1.8%
ניירות ערך סחירים	90,889	39.2%	83,274	36.3%	9.1%
פיקדונות והלוואות	14,136	6.1%	17,610	7.7%	(19.7%)
מקרקעין	294	0.1%	290	0.1%	1.3%
הבטחת המדינה להשלמת תשואה	84	0.0%	27	0.0%	+
נכסים אחרים (כולל סיוע גיל הפרישה לנשים)	4,182	1.8%	4,424	1.9%	(5.5%)
התחייבויות פיננסיות	(2,457)	(1.1%)	(3,273)	(1.4%)	(24.9%)
סך הכל	231,627	100.0%	229,637	100.0%	0.9%

הירידה של כ- 19.7% בסעיף פיקדונות והלוואות נובעת מסיום עסקאות נגזרים על מדדי מניות ופירעון פיקדונות במט"ח שהוחזקו בגינם.

² שיעור האחזקה באג"ח מיועדות בשווי הוגן.

7.2 התחייבויות (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2024	דצמבר 2023	אחוז שינוי דצמבר 2024 דצמבר 2023
התחייבויות צבורות	363,943	374,923	(2.9%)
התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפיות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים	1,091	2,734	(60.1%)
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות	365,034	377,657	(3.3%)
סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון	-	(4,380)	(100.0%)
סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד	(16,200)	(15,570)	4.1%
אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי	(117,207)	(128,070)	(8.5%)
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי	231,627	229,637	0.9%

7.3 התפתחות הגרעון האקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2024	דצמבר 2023	אחוז שינוי דצמבר 2024 דצמבר 2023
יתרת גרעון לפני סיוע לסוף שנת המאזן הקודמת	(168,657)	(205,890)	(18.1%)
התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות	(1,658)	(1,832)	(9.5%)
השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון	20,436	38,339	(46.7%)
שינויים אחרים בהנחות ובשיטות	(117)	726	-
יתרת גרעון לפני סיוע בסוף שנת המאזן	(149,995)	(168,657)	(11.1%)

7.4 דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח)

סעיף	דצמבר 2024	דצמבר 2023	אחוז שינוי דצמבר 2024 דצמבר 2023
ממזומנים ושווי מזומנים	123	310	(60.4%)
מאג"ח מיועדות	1,866	723	+
מניירות ערך אחרים שאינם סחירים	2,021	2,771	(27.8%)
סך הכל מניירות ערך שאינם סחירים	3,886	3,494	11.2%
מאג"ח סחירות	1,463	(948)	-
ממניות סחירות	5,350	5,907	(9.4%)
סך הכל מניירות ערך סחירים	6,813	4,959	37.4%
מפיקדונות והלוואות	1,522	1,489	2.2%
ממקרקעין ורכוש קבוע	10	1	+
הבטחת תשואה	58	(7)	+
הכנסות אחרות	47	*59	(19.3%)
סך כל ההכנסות	12,459	10,305	20.9%
תשואת תיק כולל	4.18%	1.93%	
תשואת תיק חופשי	7.98%	7.01%	

* סווג מחדש מסעיף הוצאות לסעיף הכנסות.

7.5 דוח הוצאות (באלפי ש"ח)

הוצאות הנהלה וכלליות

סעיף	דצמבר 2024	דצמבר 2023	גידול (קיטון)	אחוז שינוי
שכר ונלוות	123,116	*95,299	1,500	1.4%
בנטרול השפעות חד פעמיות (1)	(11,545)	14,772	(26,317)	-
סך הכל הוצאות שכר בנטרול השפעות חד פעמיות	111,571	*110,071	1,500	1.4%
הוצאות תפעול	66,039	*61,543	4,496	7.3%
הוצאות עמיתים טק חטיבת המחשוב	65,942	*81,013	(15,071)	(18.6%)
השפעות חד פעמיות (2)	-	(18,057)	18,057	-
סך הכל הוצאות	243,552	234,560	8,992	3.8%
השתתפות בהוצאות ודמי ניהול מקופות גמל	(20,009)	(18,596)	(1,413)	7.6%
סך הכל הוצאות נטו בנטרול השפעות חד פעמיות	223,543	215,964	7,579	3.5%

* סווג מחדש מסעיף הוצאות לסעיף הכנסות.

סך ההוצאות לתקופה בנטרול השפעות חד פעמיות הסתכמו בכ- 223.5 מיליון ש"ח לעומת 216 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 7.6 מיליון ש"ח. הגידול בהוצאות נובע בעיקר מגידול של כ-4.5 מיליון ש"ח בהוצאות תפעול בעיקר שכר דירה ונלוות, הוצאות הפחת והוצאות שרות וגידול בהוצאות אבטחת מידע ומערכות מידע כ-1.6 מיליון ש"ח. בנוסף גידול בהוצאות השכר של כ-1.5 מ"ש"ח,

השפעות חד פעמיות:

- (1) השפעות חד פעמיות בשכר נובעות מעדכון הנחות פרישה מוקדמת בכל שנה.
- (2) הפחתה של מערכת שפותחה בעלות של 18.1 מיליון ש"ח כתוצאה מאי הפעלתה עד למועד הפחתתה.

7.6 השקעות

פעילות ההשקעות של קרנות הפנסיה מתבצעת בכפוף למדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעה ע"י ועדות ההשקעה כדלהלן:

יעדים מרכזיים של מדיניות ההשקעות הכוללת

תכלית מדיניות ההשקעות של הקרנות היא שמירה על איזון אקטוארי ועמידה בהתחייבויות לעמיתים. במסגרת זו, על הקרנות לפעול ככל הניתן, להתאמת אופי הנכסים לאופי ההתחייבויות, תוך שמירה על רמת סיכון כוללת של תיק ההשקעות וזאת בהתאם למדיניות ההשקעות שנקבעה ולהחלטות ועדת ההשקעות.

דגשים נוספים

ההשקעות תתבצענה תוך בחינה שוטפת של תיק ההשקעות והנכסים המרכיבים אותו ביחס למאפייני ההתחייבויות הפנסיוניות, שיקולי ההשקעה יכללו התייחסות להיבטים כגון חלופות השקעה ברמת סיכון נתונה, חשיפה לסיכונים ברמת מיקרו ומאקרו ולהיבטים נוספים כגון מיסוי ושינויים רגולטוריים. כמתחייב מחוק הפיקוח ומתקנות מס הכנסה פועלות בקרנות ועדות השקעה המורכבות, מלבד המנהל המיוחד, מנציגים חיצוניים, כהגדרתם בחוק הפיקוח. ועדות ההשקעה של הקרנות קובעות מדיניות השקעות פרטנית לקרנות, בכפוף ליעדים ומגבלות הסיכון הנדרשות.

מדיניות ההשקעות הפרטנית שקבעה ועדת ההשקעות של הקרנות כוללת התייחסות לשיקולי הקצאת הנכסים אל מול ההתחייבויות הפנסיוניות, בין השאר, בהתבסס על תוצאות מודל ה-ALM (Assets Liabilities Management) האומד את ההתפתחות השנתית של תיק הנכסים אל מול ההתחייבויות הפנסיוניות לטווח ארוך (20 שנה)

הקצאת הנכסים הפרטנית קובעת בין היתר שיעור חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים וכוללת התייחסות למאפייני הסיכון השונים לרבות משך החיים הממוצע (מח"מ).

נציין שרגולטורית הקרנות מוגבלות מאד מבחינת רמת הסיכון במסגרתה הן פועלות בניהול ההשקעות לעומת רמת הסיכון המנוהלת על ידי מוסדיים אחרים.

חקיקה בנושא הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2021-2022 בפרק ג לחוק ההתייעלות הכלכלית שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה.

בחוק נקבע כי מנגנון אגרות החוב המיועדות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה כך המדינה תחדל מלהנפיק אג"ח מיועדות (הפסקת הנפקת האג"ח נכנסה לתוקף ביום 1 באוקטובר 2022) ובמקום זאת, תספק לקרנות הפנסיה הגנה בצורת הבטחת תשואה בהיקף, שביחד עם יתרת האג"ח המיועדות, יהיה בשיעור של 30% מנכסי קרנות הפנסיה. החברות המנהלות של קרנות הפנסיה ינהלו את הנכסים המובטחים בהתאם למנגנון שנקבע בחוק וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמודה למדד לתקופה של 5 שנים, כך שקרן שתשיג תשואה בשיעור נמוך מ-5.15% צמוד מדד, תקבל מהמדינה השלמה לתשואה של 5.15% צמוד מדד, וקרן שתשיג תשואה גבוהה יותר, תעביר למדינה את שווי התשואה שמעל ל-5.15% צמוד מדד.

ביום 27 ביולי 2022 התפרסם חוזר פנסיה 2022-3-2 המתקן את חוזר פנסיה 4-2006 לעניין הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

החוזר התאים את הוראות הגילוי בדוח הכספי ובדוח האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות להן מונה מנהל מיוחד לקיומו של מנגנון הבטחת תשואה, כך שבמאזן החשבונאי ובמאזן האקטוארי נוספו סעיפים המשקפים את המדידה הנדרשת.

ביום 1 בנובמבר 2022 נתקבלה לראשונה הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 141 מיליון ש"ח, באחת מבין שמונה הקרנות. ביום 1 בנובמבר 2024 נרשמה הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך של 381 ו-41 מיליון ש"ח בשתי קרנות נוספות מבין שמונה הקרנות.

יתרת הנכסים המנוהלים בגינם התקבלה הבטחת התשואה לתאריך הדוח הינה 563 מיליון ש"ח ב-3 קרנות.

7.7 ניתוח השקעות

- יתרת הנכסים ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 231.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 229.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של כ-0.9%. הגידול בנכסים נובע בעיקר מהכנסה נטו בסך של כ- 12.5 מיליארד ש"ח, בניכוי צבירה נטו שלילית בהון עמיתים לצורך תשלום קצבאות בסך של כ- 10.5 מיליארד ש"ח.
- יתרת אגרות החוב המיועדות ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 84.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 86.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, קיטון בשיעור של 1.8% הנובע בעיקר מפדיונות של ריבית ומירידה בשערך הנכסים עקב עליה ברוקטור הריביות. אגרות החוב המיועדות מהוות כ- 36.6% מסך הנכסים ותרומתן לרווח בתקופת הדיווח הינה כ- 0.9%.
- יתרת ניירות ערך שאינם סחירים ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 33.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 32.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ- 1.8% בעיקר מקרנות השקעה בתשתיות עקב השקעות נטו שבוצעו בתקופה הרווחי שערך בשל עליית הדולר ועליה במדדי המניות. ניירות הערך הלא סחירים מהווים כ- 14.3% מסך הנכסים ותרומתם לרווח בתקופת הדיווח הינה כ- 0.9%.
- יתרת אגרות חוב ממשלתיות סחירות ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 52.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 44.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול של 17.2% הנובע בעיקר מהשקעות נטו ומעלייה בשערך האג"ח עקב עליות במדדי האג"ח הממשלתי. אגרות חוב ממשלתיות סחירות מהוות 22.6% מסך הנכסים ותרומתן לרווח בתקופת הדיווח הינה כ- 0.5%.
- יתרת אגרות חוב קונצרניות סחירות ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 6.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 6.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ- 3.3% הנובע מהשקעות נטו ועליה במדד אגרות החוב הקונצרניות. אגרות חוב קונצרניות סחירות מהוות 2.7% מסך הנכסים ותרומתן לרווח בתקופת הדיווח הינה בסך של כ- 0.2%.
- יתרת מניות וניירות ערך סחירים ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 32.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ- 32.5 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, קיטון של כ- 0.7% הנובע ממימושים נטו בסך של כ- 5.6 מיליארד ש"ח בקיזוז שערך חיובי לתקופה בסך של כ- 5.4 מיליארד ש"ח הנובע מעליה במדדי המניות בתקופת הדיווח. מניות וניירות ערך סחירים מהווים כ- 13.9% מסך הנכסים ותרומתם לרווח בתקופת הדיווח הינה בסך של כ- 2.5%.
- יתרת פיקדונות והלוואות ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 14.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 17.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, קיטון של 19.7% הנובע בעיקר מפדיון נטו של קרן וריבית בסך של כ- 5.0 מיליארד ש"ח בקיזוז שערך לתקופה בסך של כ- 1.5 מיליארד ש"ח. פיקדונות והלוואות מהוות כ- 6.1% מסך הנכסים ותרומתן לרווח בתקופת הדיווח הינה בסך של כ- 0.7%.
- יתרת המזומנים והחייבים ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמה בכ- 6.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ- 8.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, קיטון של כ- 22.6% הנובע בעיקר מתשלומים נטו לעמיתים. ההכנסות ממזומן ומחייבים שונים במהלך התקופה היו כ- 0.2 מיליון ש"ח ונבעו בעיקרם מריבית על יתרות עו"ש ופח"ק בקיזוז הפרשי שער וריבית והפרשי שער על יתרות CSA. יתרת מזומנים וחייבים מהווה כ- 2.8% מסך הנכסים ותרומתה לרווח בתקופת הדיווח הינה כ- 0.08%.

7.8 שכר ממוצע במשק (שמ"ב)

אומדן השמ"ב בסוף השנה הנוכחית (ממוצע ריאלי של נתוני השמ"ב ב-12 החודשים האחרונים אשר משמש לחישוב הקצבה בפרישה) עלה ריאלית בכ- 3% (נומינלי עלה ב 6.6%) לעומת סוף 2023, עליה זו הגבוהה בכ- 1.8% אל מול ההנחה לפיה חושבו התחייבויות בשנה קודמת הביאה לעלייה של כ- 1 מיליארד ש"ח בהתחייבויות האקטואריות של הקרנות. אין בעלייה זו להצביע על המשך מגמה של התפתחות אומדן השמ"ב הריאלי בשנה הקרובה.

7.9 ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן ייקבעו לפי שיעורי ריבית חסרת סיכון שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן "ווקטור ריביות").

הווקטור נקבע על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי רשות שוק ההון. היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היוונום של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.

מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר ממשך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, הרי שהשינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.

השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005. מאז התחלת השימוש בווקטור קיימים שינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות.

ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון". עליה בווקטור הריביות חסרת הסיכון - בתקופת הדוח, ווקטור הריביות חסרת הסיכון עלה. עליית הריבית הביאה לקיטון בהתחייבויות בסך העולה על הקיטון בנכסים ולאיפוס הסיוע הנדרש מתקרת כרית הביטוח לצורך איזון הקרנות לתאריך המאזן.

7.10 העלאת גיל פרישה לנשים

בשל דחיית ההעלאה של גיל פרישה לנשים משנת 2012, נוצר גירעון שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ-5 מיליארד ש"ח. ההחלטה על האיזון התקבלה בשנת 2018 והפחתת הקצבאות נדחתה מספר פעמים בשל הכוונה להעלות את גיל הפרישה לנשים והקושי לבצע זאת בשל המצב הפוליטי.

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים באופן מדורג עד לגיל 65.

ביום 8 בנובמבר 2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78 לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על שוק ההון שניתנה ביום 14 ביוני 2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבוטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28 באוקטובר 2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שיוותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטוח, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגירעון המצרפי הצפוי של הקרנות.

ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 64.ג. לתקנון האחיד, ניתן להורות כי לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

לפיכך ביום 8 בנובמבר 2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות. בהמשך לפנייה של הקרנות למשרד האוצר בסוף יוני 2022, ביום 21 ביולי 2022 הוצגו לחשב הכללי, לממונה על התקציבים ולרשות שוק ההון המאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021 וכן חישובי תרחישים למצב הגירעון בקרנות, כפי שנקבע בכתבו של החשב הכללי מיום 28 באוקטובר 2021.

בעקבות ההצגה של התרחישים הוסכם עם משרד האוצר על דחיית המועד להעברת הסיוע, כמפורט בכתב. שווי הסיוע במאזן הקרנות יחושב ויוצג בדוחות הכספיים האקטואריים של הקרנות לפי המתווה המפורט בכתב החשב הכללי. עוד סוכם כי במקרה שיחול שיפור משמעותי באיזון האקטוארי של הקרנות, תידון מחדש נחיצות ההסדר והצורך בהמשך דחיית מועד תשלומי הסיוע. מאז שנת 2022 מועבר הסיוע הממשלתי השנתי לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה, בהתאם למפורט בכתבו של החשב הכללי.

7.11 מודל להעמסת עלויות

מאז שנת 2007 הוצאות התפעול מתחלקות בין הקרנות לפי מודל להעמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן.

7.12 שינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית

התחייבויות פנסיוניות (במיליוני ש"ח)	דצמבר 2023	דצמבר 2024	גידול (קיטון)
פנסיונרים קיימים	237,396	240,043	1.1%
פעילים זכויות צבורות	104,786	93,301	(11.0%)
פעילים זכויות עתיד	13,696	10,439	(23.8%)
סך הכל פעילים ופנסיונרים	355,878	343,784	(3.4%)
לא פעילים	29,351	27,035	(7.9%)
מבוטחים לשעבר וחסרי פרטים	3,396	3,572	5.2%
סך הכל לא פעילים	32,747	30,606	(6.5%)
סך הכל התחייבויות פנסיוניות	388,625	374,390	(3.7%)

7.13 סיוע ממשלתי

7.13.1 בסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות והבטחת תשואה

הביטוי בדוחות לשנים 2024 ו-2023 לגובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן- ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה מס' 4-3-2006 שעניינו "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד" מיום 14 ביוני 2006, וכן בהתאם לתיקון לחוזר זה מיום 27.6.2022, בהתאם להפרש שבין תשואות כל אג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות.

הנפקת אג"ח מיועדות מסוג ערד, הופסקה החל מיום 1.10.2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן – "חוק ההתייעלות הכלכלית"). פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן – "מנגנון השלמת תשואה").

במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות בתשואה שנתית של 4.86% צמוד מדד לתקופה של 15 שנים, ייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמוד מדד לתקופה של 5 שנים.

שווי הסבסוד הממשלתי באג"ח מיועדות והבטחת תשואה

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי באג"ח המיועדות והבטחת תשואה מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה האפקטיבית הצפויה בגין אג"ח המיועדות והבטחת התשואה לבין ווקטור הריביות.

סבסוד זה בסך 12,794 מיליון ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות המהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (בשנה קודמת- 16,598 מיליון ש"ח).

הבטחת תשואה בגין נכסי הקרנות

ביום 1 בנובמבר 2024 נתקבלה הבטחת תשואה נוספת על נכסים מנוהלים בסך של 381 ו- 41 מיליון ש"ח בשתי קרנות נוספות וזאת לאחר שביום 1 בנובמבר 2022 נתקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 141 מיליון ש"ח באחת מהקרנות. שווי נכס הבטחת תשואה למועד הדיווח הינו 84 מיליון ש"ח (בשנה קודמת 27 מיליון ש"ח).

בסוד ממשלתי בגין נכסי הקרנות שבגינם תהיינה זכאיות הקרנות להבטחת תשואה בעתיד

סך הסבסוד הממשלתי בגין נכסי הקרנות שבגינם תהיינה זכאיות בעתיד להבטחת תשואה הינו 16,200 מיליון ש"ח (בשנה קודמת סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות הבטחת תשואה היה 15,569 מיליון ש"ח).

7.13.2 אומדן סיוע ממשלתי ישיר

אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי

הסכום המצטבר של אומדני הסיוע הממשלתי הישיר העתידי לשמונה הקרנות מסתכם לסך של 117,207 מיליון ש"ח. (בשנה הקודמת - 128,070 מיליון ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה על שוק ההון מיום 17 באוגוסט 2005), הקרנות בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 4-3-2006, רושמות כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויותיה הפנסיוניות. מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר.

אומדן הסיוע הישיר העתידי לכל אחת משמונה הקרנות כפוף לשינויים בגובה ההתחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות, שינויים בגובה ריבית ההיוון (לוקטור ריביות) ובתשואת הקרן.

אי לכך, ככל הנראה, חלקה של כל אחת מהקרנות בפועל מסך הסיוע הישיר יהיה שונה מהאומדן שנרשם לקרן.

איזון הגרעון

אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין ולאחר שנלקחה בחשבון כרית הביטחון, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, יאוזנו הקרנות באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי.

במצב זה יהיו רשאיות הקרנות בכפוף לקבלת אישורים מתאימים - להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתיקבע.

7.13.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה

המספרים המוצגים להלן הינם יתרת התחייבויות המדינה, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, וזאת בהתאם לטיוטת הכרעה בנושא הסיוע הממשלתי לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר שהעביר המפקח על הביטוח למנהלת המיוחדת ביום 21 במרס 2010 (להלן: "טיוטת הכרעה"). התחייבות הממשלה בנושא הסיוע הממשלתי לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מורכבת מ-3 רבדים:

הסיוע הממשלתי הישיר והעקיף בהתאם לחוק הפיקוח –

2003³ במחירי ינואר

מיליוני ש"ח

67,922	הסיוע הממשלתי הישיר העתידי
10,378	הסיוע הממשלתי העקיף העתידי באג"ח מיועדות מסוג מירון
78,300	סך הכל הסיוע הממשלתי העתידי
	<u>יתרת הסיוע הממשלתי העתידי:</u>
30,267	יתרת הסיוע הממשלתי העתידי
11,320	כרית ביטחון במיליוני ש"ח במחירי דצמבר 2008

הסיוע הממשלתי בשווי הוגן⁴

במיליוני ש"ח			סיוע ממשלתי
סיוע ממשלתי עתידי	השפעת הריבית	לפני השפעת הריבית	
12,705	(2,049)	14,754	סבסוד ממשלתי באמצעות אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן
16,200	(1,902)	18,102	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן שבשלהם תהייה זכאית לקבלת הבטחת תשואה שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
89	(15)	104	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבשלהם תהייה זכאית לקבלת הבטחת השלמת תשואה, שהקרן צפויה להשקיע בעתיד
117,107	(4,116)	121,323	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
3,794	(73)	3,867	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
-	-	-	סיוע ממשלתי עתידי מכרית הביטחון
149,995	(8,155)	158,150	סה"כ

³ על פי סעיף 78(יד) (ג) לחוק הפיקוח הסיוע הממשלתי צמוד למדד החל מחודש ינואר 2003 ונושא ריבית שנתית של 4%.

⁴ לפי סעיף 78- (יד) לחוק הפיקוח במחירי יום המאזן.

7.13.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

בסעיף 78- יד לחוק הפיקוח נקבע כי הממשלה תסייע לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד, ובכלל זה לעמיתיהן, בהעברת כספים מתקציב המדינה בסך של 78,300 מיליון ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2003, הכולל את סכום ערך הסובסידיה.

לענין זה, "ערך הסובסידיה" משמעו - ההפרש בין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על אג"ח מסוג "מירון" שהונפקו לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד וטרם נפדו ביום 30 באפריל, 2003 לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משתלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4%. בהתאם לסעיף 78 יד (ב) לחוק הפיקוח, העברת הכספים לכל קרן ותיקה במסגרת הסיוע תיעשה בהתאם להוראות המפקח. בהתאם לאמור, קבע המפקח ביום 17 באוגוסט 2005 לוח סילוקין המפרט כללים בדבר העברת כספי הסיוע. לקביעה האמורה צורף לוח תזרים מזומנים, אשר כלל גם התייחסות לכספי הסיוע שהועברו בשנים 2003 עד 2005.

בראשית שנת 2007 משרד האוצר הודיע כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר כלל הסכומים המפורטים בלוח תזרים המזומנים.

במענה לבקשת הבהרה בנושא מהממונה על שוק ההון, אישר הממונה במכתב מיום 28 במרס 2007, כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר התאמת הסיוע הכספי שהועבר לקרנות הפנסיה שבהסדר לסיוע המפורט לעיל, ובכלל זה לסכום ערך הסובסידיה, ולאמור בלוח תזרים המזומנים, והוסיף כי אין באמור כדי להשפיע לרעה על מצבם הכספי של עמיתי הקרנות בעתיד, שכן ממילא הקרנות אינן זכאיות לסיוע ממשלתי מעבר לאמור בסעיף 78 יד (ד) לחוק הפיקוח. הממונה הבהיר במכתב נוסף מאותו יום, כי האמור במכתבו הראשון מתייחס לסיוע הממשלתי שקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לו לפי סעיף 78 יד (ד) לחוק הפיקוח, וכי אין באמור כדי לגרוע מסיוע ממשלתי אחר שהקרנות זכאיות לו לפי הוראות הדין.

בהמשך לבדיקת משרד האוצר כאמור, בדיונים שנערכו בנושא בין הקרנות לבין משרד האוצר, עלו ארבע סוגיות הנוגעות לערך הסובסידיה, להלן פירוט הסוגיות, עמדת הקרנות בעניינן (המתבססת גם על עמדה משפטית שהתקבלה בקרנות בעבר), ועמדת המדינה המעודכנת על פי טיוטת ההכרעה שהועברה לעיון הקרנות.

מאחר שאימוץ סופי על ידי המדינה של דרך החישוב כאמור בטיטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר, כאמור לעיל, שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקות שבין משרד האוצר לבין הקרנות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי פסיקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים כאמור להעמיד את ההחלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי לממשלה.

בשלב זה, ובטרם קבלת ההכרעה כאמור, הדוחות הכספיים משקפים את הפירוט שבטיטת ההכרעה.

לוח הסילוקין החדש שפורסם ע"י הממונה ביום 30 בדצמבר, 2017 מאמץ גם הוא את טיוטת ההכרעה.

למרות האמור יובהר, כי אין בהצגת הדוחות הכספיים במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות בנושא זה.

להלן פירוט מחלוקות הסיוע:

1. העברות ישירות לקרן בנין

לתקופה שבין ינואר 2003 עד ספטמבר 2003 ("קרן חצי") בסך של כ- 1,294 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024.

גישת המדינה היא שהעברות אלו כלולות בסיוע הממשלתי.

לעמדת הקרן, הסיוע לקרן בנין בגין חודשים אלו נלקח מ"העתודה האקטוארית" (קרן מיוחדת שהוקמה על ידי הממשלה עוד בשנת 1991 וכללה כספים אותם החליטה הממשלה להעביר לקרנות עוד בשנת 1977).

בטיטת ההכרעה מוצגת עמדה, לפיה בסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם לסעיף 78 יד לחוק הפיקוח יכלל הסיוע שהועבר לקרן בנין החל מיום 1 באוקטובר 2003 ולא לפני.

7.13.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

2. שינוי נוסחת חישוב ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מסוג מירון
 לפי גישת המדינה, הריבית השנתית האפקטיבית לפיה יחושב ערך הסובסידיה היא 4% ומשתלמת אחת לשנה. ולכן הסבסוד העקיף יחושב לפי הפער בין ריבית אפקטיבית באג"ח מיועדות 5.57% פחות 4% וערך הסובסידיה הגלום באג"ח מיועדות מסוג מירון הוא 1.57%. לעמדת הקרן, הריבית השנתית האפקטיבית, בהתחשב בכך שהריבית משתלמת פעמיים בשנה היא 4.04% ולכן ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מיועדות מסוג מירון הוא הריבית האפקטיבית של 5.57% פחות 4.04% וערך הסובסידיה הוא 1.53%.
 נכון ליום 31 בדצמבר, 2024, הפער בין תוצאות שתי הנוסחאות עשוי להגיע לכ- 884 מיליון ש"ח, באופן שחישוב לפי גישת המדינה יגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת גישת המדינה.
3. מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה
 גישת המדינה היא שתשלומי ריבית בשל אג"ח מסוג מירון בגין התקופה שבין יום 1 בינואר 2003 לבין יום 31 במאי 2003 נכללים בערך הסובסידיה.
 עמדת הקרנות היא שמאחר שבסעיף 78 לחוק הפיקוח לא ניתנה התייחסות מפורשת לסיוע ממשלתי שניתן לקרנות שבהסדר לפני מועד כניסתו לתוקף של פרק ז' 1 לחוק הפיקוח (היינו: לפני יום 1 ביוני 2003), הרי שאין לכלול במסגרת הסיוע הממשלתי תשלומי ריבית בשל אג"ח מסוג מירון שהוחזקו בידי הקרנות שבהסדר ואשר שולמו לקרנות בעד התקופה שבין יום 1 בינואר 2003 לבין יום 31 במאי 2003.
- נכון ליום 31 בדצמבר, 2024, הפער בין 2 הגישות עשוי להגיע לכ- 1,883 מיליון ש"ח, באופן שחישוב לפי גישת המדינה יגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה התקבלה עמדת הקרנות.
4. הכללת ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30 באפריל, 2003 בערך הסובסידיה
 לעמדת הקרן, ערך הסובסידיה אינו מתחשב בריבית המשולמת על ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30 באפריל, 2003, גישת המדינה היא כי הריבית המשולמת על אגרות החוב האמורות יכלול בחישוב ערך הסובסידיה.
 נכון ליום 31 בדצמבר, 2024, ערך הסובסידיה בגין ארבע סדרות האג"ח האמורות עשוי להגיע לכ- 2,298 מיליון ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת גישת המדינה.

7.13.4 התחייבות להגדלת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78(ט') (8) לחוק הפיקוח

בסעיף 78(ב)ט(8) לחוק הפיקוח נקבע כי כל עוד לא הועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ולאישה, יכוסה ההפרש על ידי הגדלת הסיוע הממשלתי מעבר לסכום האמור בפסקה (1) בסעיף 78 יד(א) לחוק הפיקוח.

לעניין זה, "ההפרש" - הפרש בין התחייבויות הקרן כפי שיהיו אם יועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ואישה לבין התחייבויות הקרן כשגיל הפרישה הוא גיל 67 לגבר שנולד בחודש מאי 1942 ואילך וגיל 64 לאישה שנולדה בחודש מאי 1953 ואילך.

בהתאם לחקיקה מיום 4 בנובמבר 2021 לתיקון חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, גיל הפרישה לנשים יעלה באופן מדורג עד לגיל 65.

לאחר שינוי חקיקה זה, הפרשנות המשפטית של הקרנות היא כי לא יתקבל סיוע ממשלתי עבור נשים שגיל פרישתן התקנוני יחול בין גיל 64 לגיל 65, ורק עבור תקופה זו. שינוי זה בא לידי ביטוי בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

התחייבות המדינה בסעיף זה חושבה על פי הנתונים המצרפיים של הדוחות האקטוארים בקרנות. התחייבות המדינה על פי החוק הינה לשלם סכום זה על פי ההתחייבות בפועל.

סך התחייבות המדינה ליום 31 בדצמבר 2024 מסתכם ל-3,794 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת-4,040 מיליון ש"ח).

כספי סיוע גיל פרישה עבור הנשים שפרשו לקצבה מתקבל מהמדינה באופן שוטף ונכלל כחלק מנכסי הקרן.

7.14 הגרעון ואופן כיסוי

הגרעון הכולל, לפני סיוע ממשלתי עתידי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מסתכם נכון ליום המאזן לסך של כ- 150 מיליארד ש"ח (בשנה הקודמת כ- 169 מיליארד ש"ח).

בהתאם לחוזר פנסיה 3-4-2006 אומדן הסיוע הישיר המוצג בדוח הכספי יהיה הנמוך מבין שני אלה:

1. אומדן חלקה הרעיוני הצפוי של הקרן בסך הסיוע ממשלתי הישיר.
2. הגרעון האקטוארי לפני סיוע ממשלתי, נכון ליום המאזן, בניכוי הסיוע הממשלתי בגין אי העלאת גיל הפרישה ובניכוי הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות.

(149,995)	<u>יתרת הגרעון בסוף שנת המאזן לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי</u>
14,754	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
104	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן זכאית להבטחת השלמת תשואה
18,102	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן שבשלהם תהייה זכאית לקבלת הבטחת תשואה שהקרן צפויה להשקיעה בהן בעתיד
121,323	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
3,867	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
*(8,155)	השפעת השינוי בריבית ההיוון על הערכת סיוע ממשלתי
-	סיוע ממשלתי מכרית הבטחון
<u>149,995</u>	<u>סה"כ סיוע ממשלתי⁵</u>
-	יתרת גרעון בסוף שנת הדו"ח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי

⁵ הסכום המוצג כסיוע ממשלתי ישיר במאזן הקרנות הינו הסכום על-פי התחשיב בסעיף 1 לעיל.

7.15 יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגבי

אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרנות צפויות לקבל לפי הוראות החוק, היה לקרנות גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך של 149,995 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת - 168,659 מיליון ש"ח). גובה השפעת השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לאחר סיוע ממשלתי עתידי הסתכמה לסך של 20,436 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת - 38,340 מיליון ש"ח).

הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, תשואת הקרנות, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

הגרעון אמור להיות מכוסה על ידי סיוע וסבסוד ממשלתי, בכפוף לגובה הסכום שהקרנות תקבלנה מסך סיוע והסבסוד הממשלתי ששוויו המהוון לפי וקטור הריביות לתאריך הדוחות מוערך בסך של כ- 150 מיליארד ש"ח.

שווי זה כולל את הסיוע הישיר, את הסבסוד העתידי הנובע מאגרות חוב מיועדות והבטחת תשואה, את הסכום הנוסף העתידי להתקבל לכיסוי מלוא העלויות הנובעות מאי העלאת גיל פרישה לאישה מגיל 64 לגיל 67 ואת החלק המנוצל מתוך כרית הביטחון.

הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. במקרה שבו ייווצר בעתיד גירעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.

הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרנות פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות. תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.

מערכת הנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד. בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של הנחות, כגון שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד. השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו בהתרחשם, על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרנות.

7.16 התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים

אין התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים.

8. תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)

תשואה נומינלית ברוטו של קרנות הפנסיה

שנת 2023			שנת 2024			עליית מדד המחירים בתקופה
3.34%			3.43%			
תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע ממשלתי ישיר וכולל מיועדות)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע ממשלתי ישיר וכולל מיועדות)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	
6.55%	4.29%	1.96%	7.56%	5.51%	4.28%	מבטחים
6.56%	4.17%	2.37%	7.71%	5.58%	4.44%	מקפת
9.53%	6.00%	1.14%	9.89%	6.82%	3.63%	ק.ג.מ
9.06%	6.34%	5.63%	10.33%	7.65%	6.24%	בנין
9.82%	6.45%	3.78%	11.20%	8.62%	5.05%	חקלאים
9.00%	5.09%	1.60%	9.53%	5.99%	3.49%	אגד
9.42%	5.70%	1.17%	10.43%	7.05%	4.00%	הדסה
7.09%	4.16%	2.41%	8.06%	7.24%	3.80%	נתיב
7.01%	4.54%	1.93%	7.98%	5.79%	4.18%	תשואה כוללת

9. דוח ניהול סיכונים

פעילות הקרנות שבהסדר חשופה לסיכונים פיננסיים (בצד הנכסים ו/או ההתחייבויות) כגון סיכונים שוק, אשראי, מזילות, סיכון כושר פירעון וכן לסיכונים תפעוליים ואחרים היכולים לנבוע, בין היתר, מאי נאותות או כשל בתהליכים הפנימיים, אנשים, מערכות או אירועים חיצוניים.

התממשות הסיכונים עשויה לחשוף את הארגון למצב שלא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו לעמיתים, להפסדים, פגיעה בהשגת היעדים (עסקיים או אחרים), פגיעה במוניטין ועוד.

הקרנות מקיימות תהליך ניהול סיכונים ארגוני, ERM - Enterprise Risk Management, שמשמעותו קיום תהליך חוצה ארגון מובנה ואחיד בעזרתו הארגון מודד, מנהל, מפיק תועלת ומפקח על הסיכונים אליהם הוא חשוף.

תהליך ניהול הסיכונים כולל: זיהוי סיכונים וחשיפות בפעילות והתהליכים, הערכת משמעותם וההסתברות להתרחשותם, מעקב ובקרה אחר הסיכונים, טיפול בסיכונים (דרכי מניעה, פעולות לצמצום ההשלכות או ההסתברות להתממשות, העברת הסיכון לגורם שלישי כגון ביטוח, קבלה - החלטה על נשיאה בתוצאה בהתממש הסיכון), קביעת רמת הסיכון שהארגון יהיה מוכן לקחת בפעילויות בתחומים השונים, הטמעת כלים ושיטות למדידה, ניהול, ודרכי ההתמודדות עם סיכונים, הגדרת מבנה ארגוני תומך לניהול הסיכונים, קביעת אמצעים להתמודדות עם הסיכונים בכדי להפחית את ההסתברות לכשל, תחקור והפקת לקחים בהתממשות סיכון.

תהליך ניהול הסיכונים בקרנות שבהסדר נועד להבטיח:

1. ביצוע הפעילות העסקית תוך לקיחת סיכון מחושבת, הבנת הסיכון הגלום בפעילות וקבלת החלטה מושכלת לגבי אופן הטיפול בו.
2. מניעה ומזעור סיכונים.
3. הפקת לקחים בגין אירועי כשל ויישום מסקנות.

המנהל המיוחד, ועדת ההשקעות, ועדת הביקורת, ההנהלה והמבקרת הפנימית מקבלים דיווחים ועדכונים שוטפים ממנהל הסיכונים בהתייחס לסיכונים השונים.

לצורך ניתוח ומעקב אחר חלק מהסיכונים הוטמעו בקרנות שבהסדר מספר מערכות ממוחשבות, ביניהן מערכת לניתוח סיכונים ALM ומערכת לניתוח סיכונים פיננסיים.

להלן פירוט הסיכונים העיקריים:

סיכונים שוק

סיכון לגידול בגירעון בעקבות שינויים בגורמי שוק, כגון: ריבית, אינפלציה, שער חליפין, מחירי מניות. ניהול תיק ההשקעות מתבצע תוך חתירה להשגת תשואה אופטימאלית במסגרת תיאבון הסיכון של הקרנות, בהתאם למגבלות חשיפה, ומדיניות שנקבעה ע"י המנהל המיוחד וועדת ההשקעות.

בקביעת מדיניות ההשקעה ורמת הסיכון, מתייחסים לגורמי סיכון שונים, תחזיות, הערכות כלכליות, מגמות ולהתפתחויות אפשריות בשווקים הפיננסיים והריאליים.

הקצאת ההשקעות לאפיקים השונים לשנה הקרובה מבוצעת בין היתר בהתחשב בניתוח ALM לאסטרטגיית ההשקעות לטווח הקצר והארוך ובהתייחס להתפתחויות צפויות בסביבה הכלכלית. בהתאם לכך, מאשרת ועדת ההשקעות תיקי סמן לחטיבת ההשקעות.

סיכון ריבית

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית הנובע משינויים בעקום הריבית. לקרנות חשיפה גבוהה לירידה בריבית. ירידה בשיעור הריבית עשויה להגדיל את הגירעון מאחר ומח"מ ההתחייבויות גבוה ממח"מ הנכסים.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון (עודף) במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון (עודף)	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2024	374,390	-	0%	-	-
ירידת ריבית 1%	424,327	8,916	2.1%	15,616	3.7%
עליית ריבית 1%	333,348	(13,232)	(4.0%)	(6,532)	(2.0%)

סיכון אשראי

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מאי עמידה בהתחייבויות של לווים הנובע מחשיפה לירידה באיכות האשראי או חדלות פירעון של הלווים כתוצאה מפגיעה באיתנותם הפיננסית ו/או ירידה בשווי ההון. ההשקעות מתבצעות באגרות חוב, שטרי הון ופיקדונות של חברות, ברובן בדירוג אשראי של קבוצת ה-A ומעלה. השקעה במנפיקים מתבצעת בהתאם לקריטריונים ולמדיניות האשראי. מבוצע מעקב שוטף אחר החובות בכלל ואחר חובות בעייתיים בפרט. הקרנות חשופות לענפי משק שונים שהעיקרי שבהם הינו ענף הפיננסים.

סיכון מחירי מניות

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית הנובע משינוי בשווי ההון של מחירי מניות. שיעור ההשקעה במניות בחו"ל ובארץ הינו 80% ו-20% בהתאמה

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גרעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2024	374,390	-	0%	-	-
ירידת מחירי מניות וקרנות השקעה 25%	374,390	12,973	3.5%	19,673	5.3%

סיכון אינפלציה

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית הנובע משינוי במדד המחירים לצרכן. שיעור הנכסים הצמודים למדד (ללא כרית ביטחון) נאמד בכ-75% מנכסי הקרנות, בעוד ההתחייבויות צמודות במלואן למדד.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גרעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2024	374,390	-	0%	-	-
עליית אינפלציה 10%	411,728	3,951	1.0%	10,651	2.6%

פיזור גיאוגרפי

כ-85% מנכסי הקרנות מושקעים בישראל (כולל אג"ח מיועדות וסיוע). כ-9% מהנכסים בצפון אמריקה

סיכון מט"ח

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון לפני כרית כתוצאה משינויים בשערי החליפין. ההשקעות במט"ח הינן בעיקר בדולר ובירו. גידור החשיפה למט"ח מתבצע בהתאם למדיניות ועדת ההשקעות.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גרעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/קטיון בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/קטיון בגרעון לפני כרית ב %
31/12/2024	374,390	-	0%	-	-
התחזקות השקל ב-15%	374,390	4,022	1.1%	10,722	2.9%

נושר פירעון (Solvency Risk)

סיכון לאי עמידה בתשלום ההתחייבויות האקטואריות בטווח הארוך ו/או להפחתת זכויות העמיתים. הקצאת הנכסים בין אפיקי השקעה שונים מתבצעת בהתאם לאסטרטגיה ארוכת טווח שאושרה על ידי המנהל המיוחד וועדת ההשקעות ובהתאם לתאבון הסיכון של הקרנות. אסטרטגיית הקצאת הנכסים לטווח הארוך נועדה לקבוע את השקעת הנכסים האופטימלית לאורך זמן לצורך עמידה בהתחייבויות בהתאם לרמת הסיכון שנקבעה. לשם כך, מסתייעים בין היתר גם במערכת ייעודית לניהול נכסים והתחייבויות בקרנות פנסיה (מערכת ALM). ניתוח שבוצע מצביע על כך שתחת מנגנון האיזון הקיים ותקנות ההשקעה הנוכחיות, קיים סיכון מסוים שהקרנות לא תצלחנה להגיע לאיזון של 100% והפסד הממוצע הצפוי עלול להיות גבוה מ-5% בשנה מסוימת.

סיכון נזילות

סיכון נזילות בקרנות הפנסיה מורכב בעיקר משני תרחישים מרכזיים:
 א. פער נזילות - סיכון המתייחס לאפשרות שזרמי המזומנים העתידיים של הקרנות לא יספיקו לממן את תשלום ההתחייבויות לעמיתים, והקרנות ימצאו בתזרים מזומנים גרעוני מבלי שיימצאו אפיקי מימון חלופיים.
 ב. פער מח"מ - סיכון המתייחס לפער שבין תזרים פירעון הנכסים לזה של ההתחייבויות. בגלל מבנה הנכסים וההתחייבויות השונה (נכסים קצרים, התחייבויות ארוכות, התפלגות התזרימים) לקרנות לא יהיו מספיק מזומנים במועד התשלום כדי לשלם לעמיתים את כספי הקצבה.
 במצב זה, הקרנות עשויות שלא להצליח לממש נכסים פיננסיים או נכסים אחרים במהירות הנדרשת עד מועד התשלום במחיר "השווי ההוגן", כדי לשלם את ההתחייבויות השוטפות לעמיתים או תשלומים לא מתוכננים. תמהיל הנכסים בקרנות מאפשר לתת מענה לצרכי הנזילות השוטפים והמשתנים.

סיכון אקטואריה

הסיכון האקטוארי הינו ברובו סיכון אקסוגני שאינו בשליטת הקרן, וכולל סיכונים דמוגרפיים (שינויים בתוחלת חיים, שיעורי הקפאה, עזיבה, יציאה לנכות), וסיכונים כלכליים (ריבית, אינפלציה, שכר המבוטח, שכר ממוצע במשק). הסיכון טמון בפער שבין הערכים שיהיו בפועל לבין הערכים החזויים ששימשו בסיס להנחות האקטואריות. המשמעות של פערים אלה ככל שיהיו, תבוא לידי ביטוי בגירעון או עודף בדוחות האקטואריים.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי נובע מהכרעות שניתנו או שעשויות להינתן במסגרת הליכים משפטיים קיימים, לרבות הליכים עתידיים שעשויים להתרחש. ההפרשות הנדרשות במידת הצורך באות לידי ביטוי בדוחות הכספיים. הקרנות שבהסדר מבצעות מעקב שוטף אחר התביעות הקיימות ופועלות ככל הנדרש על מנת להקטין את היקף החשיפה הנובעת מהליכים אלה.

סיכון רגולציה

שינויים בחוקים ותקנות, בהוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, או בתקנון האחיד, או בהוראות דין אחרות, יכולים להשפיע על ההתחייבויות או על הנכסים של הקרן. בנוסף, אי ציות האורגנים הרלוונטיים בארגון לחוקים ולהוראות רגולטוריות חיצוניות קיימות, או להוראות פנימיות שנקבעו, אפשר שיביאו להתממשות של סיכון לפגיעה במוניטין.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו חשיפה להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או אירועים חיצוניים. החשיפה נובעת מתהליכים הכוללים תהליכי תפעול, תשלומים, גבייה, מערכות מידע ותקשורת ועוד. כחלק מתהליך ניהול הסיכונים מעודכנת מפת הסיכונים התפעוליים הארגונית בהסתמך על ניתוח חומרים, דיווחים שוטפים, שיחות עם גורמים רלוונטיים בארגון, דוחות ביקורת ועוד, ומבוצע תהליך הפחתת סיכונים, מעקב ובקרה אחר הסיכונים. בתהליך צמצום החשיפות מטופלים סיכונים ממפת הסיכונים בהתאם לתכניות ההפחתה שאושרו, מבוצעים תהליכי הפקת לקחים מאירועי כשל ויישום מסקנות כמו כן סיכונים מטופלים כחלק מהתהליך השוטף בחטיבות השונות. בנוסף, מופעל מערך ביקורת פנימית נרחב המבצע ביקורת תקופתית, בהתאם לתכנית עבודה שנתית ורב שנתית. התוכנית נקבעת אחת לשנה בהתייחס לסקר סיכונים שבוצע וכן בהתאם לדרישות החוק וההוראות השונות. היבטים נוספים של סיכונים תפעוליים מטופלים במסגרת יישום הנחיות SOX 404.

10. השפעה של אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

במהלך תקופת הדוח היו תופעות או אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות, ביניהם ניתן למנות את הבאים:

1. השינויים בווקטור הריבית (ראה פרק 7 סעיף 7.9)
2. התשואות בשוק ההון (ראה פרק 8)
3. עליית שכר ממוצע במשק (ראה פרק 7 סעיף 7.8)
4. השפעת שינוי מנגנון הבטחת תשואה (ראה פרק 2 סעיף 2.3)

שינוי מהותי ברווחי השקעות לתקופת הדוח ביחס לתקופה הקודמת

נרשמו רווחי הון גבוהים בכ- 19% ברוב אפיקי ההשקעה הסחירים והלא סחירים בהשוואה לתקופה הקודמת.

השפעת שינויים בהוראת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ועל תוצאות הפעולות.

בהתאם לסמכויותיו על פי חוק הפיקוח, התקין המפקח תקנון אחיד שנכנס לתוקף ב-1.10.2003. עיקרי השינויים בתקנון האחד והשפעתם – ראה בפרק "תיאור הסביבה העסקית" בסעיף 6 לעיל.

השפעת השינויים בהוראות המס על התוצאות הפעילות

אין.

השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה

אין.

שינויים בשיעור גביית דמי הגמולים

אין.

שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה הקודמת

אין שינויים מהותיים בשיטת החישוב של המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה קודמת.

מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 7 באוקטובר 2023, החלה מתקפת פתע על מדינת ישראל שהובילה לפתיחת מלחמת "חרבות ברזל" (להלן "המלחמה") אשר עדיין נמשכת בימים אלו. למלחמה שורה של השלכות אשר הובילו להאטה בפעילות העסקית במדינת ישראל, ביניהן גיוס מאסיבי של אנשי מילואים, הגבלות על לימודים במערכת החינוך, סגירת עסקים רבים, תנודות משמעותיות בשוק ההון, במסחר במטבע חוץ, עליה בשיעור האבטלה ועוד.

עם פרוץ המלחמה בוצעו התאמות בתחומי השירות, אבטחת מידע, משאבי אנוש, תפעול, רגולציה וניהול השקעות להבטחת המשך שירות רציף לעמיתים וניהול תיק הנכסים של הקרנות בסביבה כלכלית תנודתית.

במהלך 2024 שלוש חברות דירוג האשראי הגדולות (Moody's, Fitch S&P), הורידו את דירוגי האשראי של ישראל. בספטמבר 2024 Moody's הורידה שוב את דירוג האשראי של ישראל באופן חריג במיוחד בשתי דרגות. בנוסף הוסיפה תחזית דירוג שלילית. בדוח חריף ציינה Moody's את ההוצאות העצומות של המלחמה בשתי חזיתות ואת היעדרם של צעדים משמעותיים ומספקים מצד הממשלה כדי לטפל בגירעון. קרן המטבע הבינלאומית (IMF) עדכנה בחודש אוקטובר בחדות את תחזית הגירעון של ממשלת ישראל לשנת 2024 לרמה של 9%, הרמה הגבוהה ביותר במערב כולו. בשנת 2025 ה-IMF צופה שישראל תסיים את השנה עם גרעון של 5.4%.

להמשך הלחימה ולעליית המדרגה בעימות מול איראן יש השפעות מיידיות וארוכות טווח על הגרעון התקציבי והפעילות הכלכלית במשק.

נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, בהתבסס על המידע המצוי בידי הקרן, אין למלחמה והשלכותיה השפעה מהותית על תוצאות הפעילות.

11. תחזית זרמי כספים

על פי תחזית זרמי המזומנים של הקרנות שנערכה ע"י האקטואר לפי הנחות המאזן האקטוארי, דמי הגמולים יתאפסו, באופן תיאורטי, בשנת 2045, וזאת כתוצאה מצפי לירידה במספר המבוטחים והנחות לגבי עליה בשכר. הוצאות הקרנות צפויות לרדת ביחס עם ירידת דמי הגמולים ותשלומי הגמלאות.

תזרים המזומנים הצפוי לשנת 2025 מניח קבלת דמי גמולים בסך של כ- 1.7 מיליארד ש"ח ותשלומי הקרנות בניכוי דמי ניהול בסך של כ- 19 מיליארד ש"ח.

11.1 מימוש זכויות מבוטחים

הקרנות הינן קרנות סגורות, ולפיכך קיים תהליך של ירידה בדמי הגמולים ובמספר העמיתים הפעילים ומגמה של תזרים שלילי הנובע מעודף הולך וגדל של תשלומים על תקבולים. זרם התשלומים גדל כתוצאה מעליה במספר מקבלי הקצבאות ומפוטנציאל פדיון כספים חד פעמי. התהליך כאמור ימשך עד להתאפסות ההון של הקרנות. הנתונים על תזרים המזומנים העתידי מפורטים בדוח האקטוארי.

11.2 נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש

נכסי הקרנות כוללים, בין היתר, אגרות חוב ממשלתיות מיועדות אשר מייצרות תזרים חיובי לשנים הבאות. חלק משמעותי נוסף מנכסי הקרנות מושקע בנכסים סחירים הכוללים אגרות חוב ממשלתיות, אג"ח קונצרנים ומניות אשר במקרה הצורך ניתן לממש. להערכתנו הקרנות לא צפויות בשנים הקרובות לקושי מהותי במימוש נכסים הנדרשים לביצוע תשלומי הקצבאות.

11.3 חובות

חובות של מעסיקים ועצמאיים, מבטחי משנה, מבוטחים, יתרות סוכנים וחייבים עסקיים אחרים שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרנות הפנסיה:

היקף החבות הנצברת של מעסיקים, עצמאיים וחייבים אחרים מהווה כ- 1% ביחס להיקף הגבייה השנתית. הקרנות נוקטות בכל ההליכים הקבועים לפי הוראות הדין על מנת לגבות את החובות. על פי ניסיון העבר, רוב החובות ייגבו.

11.4 גביית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן

גביית חובות על ידי קרנות הפנסיה מתבצעת בצרוף ריבית חשכ"ל כמתחייב מתקנות מס הכנסה. הקרנות אינן גובות חובות ע"י העברת נכסים.

12. השפעת גורמים חיצוניים

12.1 התחייבויות תלויות ותביעות:

12.1.1. לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרנות ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרנות הפנסיה ותביעות אחרות.

להערכת ההנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור התחייבויות תלויות ותביעות, תביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרנות ועל כן לא נרשמה בגיבן הפרשה בדוחות הכספיים.

12.1.2. גביית חובות מעסיקים; חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרנות הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטו הקרנות בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרנות פועלת לגביית החובות מול המעסיקים.

קיימות תביעות אשר הקרנות הינן צד להן הנובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת ההנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות.

לתאריך הדוחות הכספיים יתרת החובות הידועים לקרנות מופיעה בביאור חייבים ויתרות חובה.

לפסקי הדין בחלק מהתביעות, במידה ויוכרעו נגד הקרנות, יכולה להיות השפעה מהותית על הדוח הכספי.

הקרנות, על פי חוות דעת יועציה המשפטיים, אינן יכולות להעריך את הסתברות התרחשותן של תביעות אלו.

פרטים ראה בביאור התחייבויות תלויות ותביעות במאזני הקרנות.

13. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה, יחתמו המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו- 404 לחוק הידוע בשם "חוק" Sarbanes-Oxley שנחקק בארצות-הברית.

הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מתבצעות עבור הדוחות רבעוני החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מתבצעות עבור דוחות שנתיים החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות שבהסדר, החל משנת 2009 מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) COSO.

הקרנות ביצעו, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה פועל של הבקרות העיקריות.

הקרנות ביצעו על-פי המתודולוגיות המקובלות, עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים.

כמו כן, הקרנות ביצעו, בסיוע חברת הייעוץ, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות, וזאת תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים.

הערכת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה. על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

המנהל המיוחד
אפי סנדרוב
תאריך אישור הדוח: 26 במרס 2025

14. דוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית

ההנהלה של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי.

מערכת הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון למנהל המיוחד ולהנהלה של קרנות הפנסיה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של "ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)". בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2024, הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

אפי סנדרוב

המנהל המיוחד

רויטל פיאה היכל

מנהלת חטיבת הכספים

26 במרס 2025

תאריך אישור הדוח:

הצהרת המנהל המיוחד

אני אפי סנדרוב, המנהל המיוחד, מצהיר כי:

סקרתי את הדוח השנתי של קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2024 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לועדת המנהלה ולועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במרס 2025

אפי סנדרוב
המנהל המיוחד

הצהרת מנהלת הכספים

אני רוויטל פיאדה היכל, מצהירה כי:

סקרתי את הדוח השנתי של קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2024 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לועדת המנהלה ולועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רוויטל פיאדה היכל
מנהלת חטיבת כספים

26 במרס 2025

דוחות כספיים שנתיים ליום 31 בדצמבר, 2024
מבוקרים

תוכן עניינים

7.....	מאזנים.....
9.....	דוחות הכנסות והוצאות.....
10.....	דוחות תנועה בקרן הפנסיה
11.....	ביאורים לדוחות הכספיים
11.....	ביאור 1 - כללי.....
13.....	ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית
16.....	ביאור 3 - נכסים לפי בסיס הצמדה.....
18.....	ביאור 4 - מזומנים ושווי מזומנים
18.....	ביאור 5 - חייבים ויתרות חובה
19.....	ביאור 6 - נירות ערך שאינם סחירים.....
21.....	ביאור 7 - נירות ערך סחירים.....
22.....	ביאור 8 - הוצאות מראש.....
22.....	ביאור 9 - התחייבויות שוטפות אחרות
23.....	ביאור 10 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי.....
30.....	ביאור 11 - הכנסות (הפסדים) מהשקעות
30.....	ביאור 12 - הכנסות (הפסדים) אחרות, נטו.....
31.....	ביאור 13 - הוצאות הנהלה וכלליות.....
31.....	ביאור 14 - השתתפות בהוצאות.....
32.....	ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות
50.....	ביאור 16 - צדדים קשורים.....
51.....	ביאור 18 - מסים על הכנסה
51.....	ביאור 19 - תשואת הקרן
51.....	ביאור 20 - מידע בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים וחיפיתם לסיכוני ריבית
52.....	ביאור 21 - אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח

דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש בע"מ (בניהול מיוחד) בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "הקרן") ליום 31 בדצמבר, 2024 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). המנהל המיוחד והנהלה של הקרן אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן, הנכללת בדוח המנהל המיוחד והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOb Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964. בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקרן (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964 ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקרן נעשים רק בהתאם להרשאות המנהל המיוחד והנהלה של הקרן; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מינעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקרן, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הקרן קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2024 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקרן לימים 31 בדצמבר, 2023-2024 ואת תוצאות פעילותה לכל אחת משתי השנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר, 2024 ו-2023 והדוח שלנו מיום 26 במרס 2025 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב בדבר התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי. גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2024 בכ- 1,758 מיליון ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל. וכן הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 15 בדבר התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן.

בסמך אלמגור זרה ושות'

בריטמן אלמגור זרה ושות'
רואי חשבון

A Firm in the Deloitte Global Network
תל אביב, 26 במרס, 2025

תל אביב - משרד ראשי
מרכז עזריאלי 1 תל אביב, ת.ד. 16593 | תל אביב 6116402 | טלפון: 03-6085555 | info@deloitte.co.il

משרד ירושלים קריית המדע 3 מגדל הר חובבים ירושלים, 914510 ת.נ. 45396	משרד חיפה מעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 3105502	משרד אילת המרכז העירוני 583 אילת, 8810402	משרד נצרת מרכז אבן עזר 9 מצרת, 16100
טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il	טלפון: 073-3994455 פקס: 073-399445 info-nazareth@deloitte.co.il

משרד בית שמש יבאל אלון 1 בית שמש, 9906201	משרד רעננה - מתחם אינפיניטי הפנינה 8, רעננה	משרד ראשון לציון - מתחם מילנייה שדרות ראשונים 23 ראשון לציון
--	--	---

ביקרנו את המאזנים המוצגים של קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים של קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן – "הקרן"), לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת הדוחות על הכנסות והוצאות והדוח על השינויים בתנועת הקרן לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות המנהל המיוחד והנהלה של הקרן. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון) התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי המנהל המיוחד והנהלה של הקרן וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של קרן הפנסיה לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת תוצאות פעולותיה ואת זכויות ואת תוצאות פעולותיה והתנועה בקרן הפנסיה לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות הגילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964.

מבלי לסייג את חוות דעתנו אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:

א. לאמור בביאורים 1 ו-10 – התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי. גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2024 בכ- 1,758 מיליון ש"ח. אומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל.

ב. התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן כמפורט בביאור 15.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת משולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2025 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הינם עניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לוועדת הביקורת של הקרן ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים, וכן (2) שיקול דעתנו לגבי היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים בכללותם. תקשור עניינים אלה, כמפורט להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעות חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

תל אביב - משרד ראשי			
מרכז עזריאלי 1 תל אביב, ת.ד. 16593 תל אביב 6116402 טלפון: 03-6085555 info@deloitte.co.il			
משרד ירושלים קרית המדע 3 מנדל הר חובבים ירושלים, 914510 ת.ח. 45396	משרד חיפה מעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 3105502	משרד אילת המרכז העירוני ת.ד. 583 אילת, 8810402	משרד נצרת מרג' אבן עאמר 9 נצרת, 16100
טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-ailat@deloitte.co.il	טלפון: 073-3994455 פקס: 073-3994445 info-nazareth@deloitte.co.il
משרד בית שמש יבאל אלון 1 בית שמש, 9906201	משרד רעננה - מתחם אינפיניטי הפנינה 8, רעננה	משרד ראשון לציון - מתחם מילנייה שדרות ראשונים 23 ראשון לציון	

התחייבויות פנסיוניות

הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024 כוללים התחייבויות פנסיוניות בסך 2,982 מיליון ש"ח. ההתחייבויות הפנסיוניות כוללות זכויות שיצברו בעתיד בסך 3,000 אלפי ש"ח. כנגד ההתחייבויות הפנסיוניות עומד הסיוע ממשלתי בסך 1,494 מיליון ש"ח.

כמתואר בביאור 10 לדוחות הכספיים, ההתחייבויות הפנסיוניות חושבו על ידי אקטואר הקרן ומבוססות על שיטות הערכה אקטוארית בהסתמך על נתוני העמיתים בקרן. רוב ההנחות המשמשות בסיס להערכה האקטוארית נקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון וחלקן על בסיס מחקרים שמבצעת הקרן.

כאמור בביאור 10 סכום ההתחייבות האקטוארית המוצג במאזן מייצג את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בגין ההתחייבות הפנסיונית ותשלומי הקרן לעמיתים פעילים, עמיתים בעלי זכויות מוקפאות ולגמלאים, נכון ליום 31 בדצמבר 2024. החישוב האמור בוצע לפי הנחת שיעורי התשואה חסרת הסיכון והנחות דמוגרפיות.

שינוי בהנחות שיעורי תשואה, הנחות דמוגרפיות, נתוני העמיתים בקרן עשויים להשפיע מהותית על מדידת ההתחייבויות הפנסיוניות. לפיכך, קבענו כי המדידה של התחייבויות הפנסיוניות הינה עניין מפתח בביקורת.

כיצד ניתן מענה לנושא בביקורתנו

להלן עיקר נהלי הביקורת שביצענו בקשר לעניין מפתח זה;

- בחנו את העיצוב, היישום והאפקטיביות התפעולית של בקורות מפתח פנימיות בקשר עם תהליך הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתי הקרן.
- בחנו את בקורות החברה על שלמות ומהימנות זרימת הנתונים לאקטואר.
- בחנו, תוך הסתייעות באקטוארים מומחים מטעמנו, את מתודולוגיית חישוב ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתי הקרן ועקביות בישומה ויישומנו נהלים אנליטיים לבחינת סבירותן.
- בחנו, תוך הסתייעות באקטוארים מומחים מטעמנו, את התאמתן של הנחות בסיס מסוימות בתחשיבי החברה, כגון שיעור ההיוון, הנחות תמותה ושיעורי החלמה לנכים- להנחות ברירת המחדל כפי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון וכן לנתוני שוק.
- קיבלנו את דוח האקטואר ובחנו התאמה בין נתונים מסוימים בדוח זה לבין נתוני הדוחות הכספיים.
- בחינת נאותות חישוב הסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם להוראות החוק והתכתבויות עם הממונה על שוק ההון.

בריטמן אלמגור זהר ושות'

רואי חשבון

A Firm in the Deloitte Global Network

תל אביב, 26 במרס, 2025

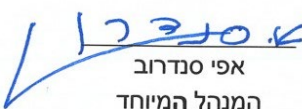
ליום 31 בדצמבר		ביאור	נכסים
2023	2024		
מבוקר			רכוש שוטף
אלפי ש"ח			
92,007	30,349	4	מזומנים ושווי מזומנים
4,296	4,272	5	חייבים ויתרות חובה
<u>96,303</u>	<u>34,621</u>		
		6	השקעות
324,817	335,943		אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:
63,218	46,534		עלות מתואמת
<u>388,035</u>	<u>382,477</u>		סבסוד ממשלתי
4,421	4,245	6	ניירות ערך שאינם סחירים
587,375	863,990	7	ניירות ערך סחירים
<u>979,831</u>	<u>1,250,712</u>		סך כל ההשקעות
-	(499)		נכס או התחייבות בגין הבטחת המדינה להשלמה לתשואת היעד
-	7,114		סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן הקיימים שבשלהם הקרן זכאית להבטחת השלמת התשואה
21,000	19,000	10	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
<u>1,097,134</u>	<u>1,310,948</u>	3	סך כל הנכסים
			<u>בניכוי - התחייבויות אחרות</u>
39	44		מעסיקים
12,370	12,685	9	התחייבויות שוטפות אחרות
2,008	1,954	15	התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות
<u>14,417</u>	<u>14,683</u>		סך כל ההתחייבויות
<u>1,082,717</u>	<u>1,296,265</u>		סך כל הנכסים, נטו

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר		ביאור
2023	2024	
		10 התחייבויות פנסיוניות:
		התחייבויות צבורות
3,044,000	2,979,000	התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
13,000	3,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
<u>3,057,000</u>	<u>2,982,000</u>	
		10 סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד
(197,000)	(192,000)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
(1,741,283)	(1,493,735)	10 סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
(36,000)	-	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי
<u>1,082,717</u>	<u>1,296,265</u>	
		10 גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי:
		יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת
(2,339,000)	(2,058,000)	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
40,000	138,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
252,000	173,000	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
(11,000)	(11,000)	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן
<u>(2,058,000)</u>	<u>(1,758,000)</u>	
		10 סיוע ממשלתי עתידי:
		סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
		10 סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
73,000	54,000	סבסוד ממשלתי עתידי בגין נכסי הקרן הקיימים שבשלהם הקרן זכאית להבטחת השלמת תשואה
	8,000	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד
262,000	214,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
1,789,000	1,528,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים
22,000	20,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין כרית ביטחון
36,000	-	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
(124,000)	(66,000)	
<u>2,058,000</u>	<u>1,758,000</u>	
-	-	יתרת גרעון בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
<u>1,082,717</u>	<u>1,296,265</u>	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

רויטל פיאהדה היכל
מנהלת חטיבת הכספים

אפי סנדרוב
המנהל המיוחד

26 במרס, 2025
תאריך אישור
הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		ביאור	
2023	2024		
מבוקר			
אלפי ש"ח			
3,032	2,793		הכנסות (הפסדים)
			ממזומנים ושווי מזומנים
		11	מהשקעות:
5,895	10,131		מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
57,446	72,352		מניירות ערך סחירים, נטו
63,341	82,483		
-	6,615		הכנסות בגין הבטחת המדינה להשלמת לתשואת היעד
*788	463	12	הכנסות אחרות, נטו
67,161	92,354		סך כל ההכנסות
			הוצאות
*10,580	9,561	13	הוצאות הנהלה וכלליות
(1,547)	(1,683)	14	בניכוי - השתתפות בהוצאות
9,033	7,878		סך כל ההוצאות, נטו
58,128	84,476		עודף הכנסות נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

* מוין מחדש
הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
		מבוקר
		אלפי ש"ח
999,043	1,082,717	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת השנה <u>תוספות לנכסים</u>
		דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:
13,735	12,629	פנסיית יסוד ומקיפה
58,128	84,476	עודף הכנסות נטו - עובר מדוחות הכנסות והוצאות
		<u>תקבולים אחרים והעברות</u>
3,336	2,584	סיוע שנתקבל או נצבר בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
156,200	270,840	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
994	920	תקבולים בגין פרישה מוקדמת
1,137	1,030	תקבולים בגין פנסיות משותפות והיוון
(3,000)	(2,000)	שינוי בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
230,530	370,479	סך הכל תוספות לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
		<u>תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות</u>
(117,437)	(119,106)	לגמלאים, נכים ושארים, נטו
(21,616)	(28,728)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(37)	(7)	החזרים למעסיקים ולאחרים
(7,766)	(9,090)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(146,856)	(156,931)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
83,674	213,548	תוספות לנכסים, נטו
1,082,717	1,296,265	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף השנה
		הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

גרעון וסיוע ממשלתי

הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק (ראה הגדרה בסעיף ב' להלן), אלמלא הסיוע כאמור היה לקרן גרעון אקטוארי שגובהו נאמד לסך 1,758 מיליון ש"ח (שנה קודמת- 2,058 מיליון ש"ח).

גובה הגרעון האמור הינו אומדן והוא עשוי להשתנות, בעיקר בשל שינויים בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים (לרבות שינויים בווקטור הריביות והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

הגרעון צפוי להיות מכוסה על ידי סיוע ממשלתי, לרבות כרית הביטחון כמפורט בביאור 10, שחלוקתו הסופית טרם נקבעה, בכפוף לגובה הסכום שהקרן תקבל מתוך הסיוע הממשלתי הכולל. סכום הסיוע הממשלתי צמוד לשיעור עלית המדד ונושא ריבית שנתית של 4%, כפי שקבע החוק.

ליום 31 בדצמבר 2024, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם הקרן מאוזנת אקטוארית.

על פי הוראות התקנון האחיד, במידה והגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או כשנוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון. יצוין כי באופן דומה, במידה וייווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

הגדרות בדוחות כספיים אלה:

חקלאים או הקרן	- קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד)
הקרן או קרן הפנסיה	- קרן פנסיה לקצבה לעמיתים ותיקים של חקלאים
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
חוק קופות הגמל	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) - התשס"ה-2005.
רשות שוק ההון	- רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
הממונה	- הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
תקנות מס הכנסה	- תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 לעניין השקעות משקיע מוסד.
מדד	- מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
בעלי עניין	- כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012. ובסעיף 5.10.2, פרק 4, שער 5 לחוזר המאוחד.
ההסתדרות	- ההסתדרות הכללית החדשה.

א. מגזרי הפעילות

הדוחות הכספיים מתייחסים למגזר הפעילות העיקרי של הקרן-ניהול קופת גמל לקצבה לעמיתים שהצטרפו עד ליום 31 בדצמבר, 1994 לקרן פנסיה ותיקה (להלן- המועד הקובע). על-פי תקנון קרן הפנסיה, העמיתים המבוטחים בפנסיה מקיפה זכאים לקצבת זקנה, נכות וקצבה לשאירי המבוטח והפנסיונר, הכל בהתאם ובכפוף להוראות תקנות הקרן. עמיתים המבוטחים בפנסיית יסוד זכאים לקצבת זקנה ולקצבת שאירי זקנה, כמפורט בתקנות הקרן.

בהתאם להחלטת הממשלה מיום 29 במרס, 1995 ותקנות מס הכנסה, קרן הפנסיה היא קרן סגורה. בהתאם להוראות הדין לא ניתן לצרף עמיתים חדשים לקרן הפנסיה, כמו גם ליתר קרנות הפנסיה לעמיתים ותיקים, אלא אם היו להם זכויות פנסיוניות בקרן פנסיה ותיקה אחרת שאינה מאוזנת על בסיס אישי או אצל מעביד שעל עובדיו חל הסדר פנסיה תקציבית לפני 31 בדצמבר, 1994 ולא חלפו עשרים וארבעה חודשים מאז הפסקת החברות בקרן הפנסיה, או ממועד הפסקת צבירת הזכויות לפנסיה תקציבית, וכל זאת בכפוף להוראות תקנון הקרן.

ב. תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות

1. הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004, התשס"ג-2003 (להלן - חוק התכנית הכלכלית)). במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש הוא פרק ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבע, בין היתר: מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי. המטרה היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות" (כאמור בסעיף 78א לחוק הפיקוח).

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית סכומים בשיעור הקבוע בחוק הפיקוח מהתשלומים המועברים לעמיתים, האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה והקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

2. הפקעת סמכויות הניהול

בהתאם להוראות חוק הפיקוח מנוהלת הקרן החל מחודש יולי 2003 על ידי מנהל מיוחד. על-פי הוראות החוק יהיו למנהל המיוחד כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרן, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא האחראי לניהול הקרן וכן להתוויית המדיניות ולפיקוח על דרכי ביצועה ועליו לפעול לביצוע הוראות חוק הפיקוח והגשמת מטרותיו.

עם מינויו של המנהל המיוחד חדלו מלפעול מוסדות הקרן וועדותיה, למעט ועדת השקעות חדשה שמונתה על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה.

כמו כן מונתה, בהתאם לחוק הפיקוח, לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מנהלה של שלושה חברים בראשות שופט בדימוס. לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת הנהלה, בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי אישור הדוחות הכספיים ומינוי רואה חשבון. בנוסף, תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.

מינוי מנהל מיוחד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, מבטא את מגמת הממונה להדק את שיתוף הפעולה והאחדת פעילויות התפעול השוטפות של כל הקרנות שבהסדר, מתוך כוונה להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי חשבונאות

הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה ובתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים.

ב. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה - הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים, מטבע הפעילות של הקרן. מטבע הפעילות שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקרן ואת עסקאותיה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.
2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ - עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין היציג במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך מאזן למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, נזקפים לדוח הכנסות והוצאות. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ ומוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים מחדש למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין היציג במועד שבו נקבע השווי ההוגן. נכסים והתחייבויות לא כספיים המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין היציג במועד העסקה.
3. פריטים כספיים צמודי מדד - נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד המחירים לצרכן בישראל (להלן - המדד) ושאינם נסחרים בבורסה מוסדרת בישראל או בחו"ל, מותאמים לפי המדד הידוע בכל תאריך מאזן.

ג. שערי החליפין וההצמדה

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין היציג של דולר ארה"ב ושיעורי השינוי שחלו בהם:

שער החליפין היציג של הדולר – בש"ח	המדד הידוע למועד הדוחות (בגין חודש נובמבר) בנקודות ¹	ליום
3.647	257.3	31.12.2024
3.627	248.8	31.12.2023
3.519	240.8	31.12.2022
%	%	שיעורי השינוי
0.55	3.43	2024
3.07	3.34	2023
13.15	5.28	2022

¹ המדד לפי בסיס ממוצע 1993 = 100.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הערכת נכסים והתחייבויות

1. מזומנים ושוי מזומנים - שוי מזומנים כוללים פיקדונות בתאגידים בנקאיים לזמן קצר, שתקופתם המקורית אינה עולה על שלושה חודשים ממועד הפקדתם ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

2. השקעות נכללו כדלקמן:

פיקדונות בבנקים, אגרות חוב מיועדות מסוג מירון וערד, אגרות חוב אחרות בלתי סחירות, הלוואות לאחרים	-	לפי שוי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים.
---	---	--

ניירות ערך סחירים בארץ - לפי שוי בבורסה ליום המאזן.

מניות לא סחירות - לפי הערכת שוי ליום המאזן.

ניירות ערך סחירים בחו"ל	-	לפי שער בבורסה ליום המאזן (לפי השער הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת החשבון שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר) ולפי שערי החליפין היציגים לתאריך המאזן.
-------------------------	---	--

3. סיוע ממשלתי - הסיוע הממשלתי נכלל במאזן לפי כללים שנקבעו בסעיף 78ד' לחוק הפיקוח (ראה גם ביאור 10 ד - סיוע ממשלתי). הסיוע הממשלתי העתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים מגיל 64 לגיל 67, נכלל בדוחות הכספיים במסגרת הנכסים.

4. התחייבויות פנסיוניות - ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתים פעילים, מוקפאים ולגמלאים כוללת את אומדן ההתחייבויות שנצברו ליום המאזן ואת עודף ההתחייבויות הצפויות להיצבר בעתיד בגין עמיתים פעילים על הערך הנוכחי של דמי הגמולים הצפויים להתקבל בגין אותם עמיתים. ההתחייבויות מוצגות על פי דוח אקטוארי שנערך על ידי האקטואר דוד אנגלמאיר.

ההתחייבויות הפנסיוניות מחושבות לפי ריבית היוון על פי טבלת ריביות משתנה לאורך השנים בהתאם לתשואת אג"ח ממשלתיות צמודות שנבחרו כמדגם מייצג, המשקפות תשואות חסרות סיכון הצפויות לאורך התקופה (להלן - ווקטור ריביות - ראה ביאור 10). נתוני ההתחייבויות הפנסיוניות תואמים את הדוח האקטוארי אשר מהווה נלווה לדוחות אלה.

ה. שיטת רישום דמי גמולים, תשלומים לגמלאים, נכים ושירים

הכנסות מהשקעות ואחרות והוצאות הנהלה וכלליות, נרשמות על בסיס צבירה. הכנסות מדמי גמולים והתשלומים לגמלאים, נכים ושירים, נרשמות על בסיס צבירה.

החל מהרבעון השני חושבה ההתחייבות על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון הנחות שונות המתבססות בין היתר על ההסכמים הקיבוציים החדשים שנחתמו השנה. הנחות העיקריות בבסיס החישוב הינן: שיעורי עזיבה, עליות שכר עתידיות ושיעורי היוון.

מחוסר מהותיות, לא עודכנו הנתונים לתקופות ההשוואה.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. אומדנים בעריכת הדוחות הכספיים

דוחות כספיים של קרנות פנסיה מושתתים על אומדנים והנחות, שלהם השפעה מהותית על הנתונים המדווחים.

האמור מתייחס במיוחד להנחות המשמשות בקביעת המחויבות הפנסיונית.

הנחות אלה מתייחסות, בין השאר, לתוחלת החיים בעתיד הן של המבוטחים והפנסיונרים והן של שאיריהם הזכאים לקבל קצבאות לאחר פטירת המבוטחים, לשיעור היציאה לנכות, לשיעור ההשתנות בעתיד של עליית השכר של העמיתים, להסדרי רציפות זכויות של עמיתים פעילים ושל עמיתים גמלאים, לאפשרות של שינויים בעתיד בתנאי הסדרי הגמלאות, להסתברות של פרישה של עמיתים בתנאים שאינם מזכים אותם בפנסיה, להקפאת זכויות, לעלויות התפעול המשוערות בעתיד של הקרן, לשיעור התשואה הצפוי על ההשקעות, לשיעור הניכוי הראוי של סכום המחויבות הפנסיונית בתנאי שוק משתנים וכדומה.

ההנחות האקטואריות הבסיסיות שלפיהן נמדדת המחויבות, נקבעו על ידי משרד האוצר ועל פי שינויים בהנחות כתוצאה ממחקרים שנעשו באישור ובהסכמת משרד האוצר.
לאור כל זאת, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות במידה משמעותית ביותר מהתוצאות המוצגות בדוחות הכספיים והמתבססות על פי ההנחות שבסיס האומדנים האמורים.

2. התחייבויות לעובדים לאחר סיום העסקה

תכנית להפקדה מוגדרת – בהתאם להסכם העסקה מפקידה הקרן באופן קבוע עבור העובדים לקופה בהתאם לבחירת העובד.

בתכנית זו אין לקרן מחויבות משפטית או משתמעת כלשהי להשלמת סכומים כלשהם מעבר לאלה שהופקדו כאמור.

הפקדות אלה נזקפות במועד ביצוען, כהוצאה לדוח הכנסות והוצאות.

ליום 31 בדצמבר, 2024

אלפי ש"ח	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	צמוד מט"ח	סה"כ
<u>רכוש שוטף</u>				
-	-	27,787	2,562	30,349
-	-	4,272	-	4,272
<u>השקעות</u>				
<u>ניירות ערך שאינם סחירים</u>				
-	382,477	-	-	382,477
-	4,245	-	-	4,245
<u>ניירות ערך סחירים</u>				
-	351,767	103,847	-	455,614
-	61,155	50	-	61,205
-	21,712	69,614	255,845	347,171
-	(499)	-	-	(499)
-	7,114	-	-	7,114
-	19,000	-	-	19,000
<u>סך כל הנכסים</u>				
	846,971	205,570	258,407	1,310,948

ליום 31 בדצמבר, 2023

סה"כ	צמוד מט"ח	לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	
<u>רכוש שוטף</u>				
92,007	2,026	89,981	-	מזומנים ושוי מזומנים
4,296	-	4,296	-	חייבים ויתרת חובה
<u>השקעות</u>				
<u>ניירות ערך שאינם סחירים</u>				
388,035	-	-	388,035	אגרות חוב ממשלתיות
4,421	-	-	4,421	אגרות חוב אחרות
<u>ניירות ערך סחירים</u>				
203,647	-	31,960	171,687	אגרות חוב ממשלתיות
54,869	-	516	54,353	אגרות חוב אחרות
328,859	253,228	55,056	20,575	מניות וניירות ערך אחרים
21,000	-	-	21,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
<u>1,097,134</u>	<u>255,254</u>	<u>181,809</u>	<u>660,071</u>	סך כל הנכסים

ביאור 4 - מזומנים ושוי מזומנים

ליום 31 בדצמבר		הרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
4,967	18,034	מזומנים
87,040	12,315	פיקדונות לזמן קצר
<u>92,007</u>	<u>30,349</u>	

ביאור 5 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
1,134	1,064	מעסיקים (הרכב להלן)
120	117	חייבים בגין פרישות מוקדמות
12	13	פנסיות משותפות
1,164	1,341	חוב האוצר בגין סיוע אי העלאת גיל הפרישה
-	-	דיבידנד וריבית לקבל
6	92	מוסדות
1,736	1,463	צדדים קשורים
124	182	אחרים
<u>4,296</u>	<u>4,272</u>	

ליום 31 בדצמבר		ב. הרכב חובות מעסיקים:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
1,130	1,063	בגין חודש דצמבר
4	1	בגין חודשים ינואר - נובמבר
<u>1,134</u>	<u>1,064</u>	

ביאור 6 - ניירות ערך שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
388,035	382,477	אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד (ראה ב' להלן)
4,421	4,245	אגרות חוב אחרות בארץ
-	-	מניות וניירות ערך אחרים
<u>392,456</u>	<u>386,722</u>	

ב. אגרות חוב שאינן סחירות:

1. התפלגות אגרות החוב- לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
אלפי ש"ח		
5,764	5,949	תוך שנה
183	70,303	אחרי שנה עד שנתיים
70,565	214	אחרי שנתיים ועד 3 שנים
213	62,385	אחרי 3 שנים ועד ל- 4 שנים
63,287	97,573	אחרי 4 שנים ועד ל- 5 שנים
123,439	37,130	אחרי 5 שנים ועד ל- 7 שנים
46,689	33,341	אחרי 7 שנים ועד ל- 10 שנים
80,765	78,430	אחרי 10 שנים ועד ל- 15 שנים
1,551	1,397	מ 15 שנים (עד שנת 2048)
<u>392,456</u>	<u>386,722</u>	

2. תקופה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
שנים		
6.33	5.34	צמודות למדד

3. תשואה ממוצעת משוקללת

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
אחוזים		
1.33	1.81	צמודות למדד

ביאור 6 - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ג. מניות וניירות ערך אחרים

ליום 31 בדצמבר		הערה:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
-	-	(1) קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וח.ב.ע - (השקעות חברת עובדים בע"מ)
-	-	(2) מרכז משען בע"מ
-	-	יתרה לסוף השנה

ד. פרטים נוספים:

1. ח.ב.ע - קרן השקעות חברת עובדים בע"מ וקרן השקעות חברת העובדים בע"מ
הקרן מחזיקה במניותיהן של ח.ב.ע השקעות חברת העובדים בע"מ ושל קרן ההשקעות חברת העובדים בע"מ. רובן המכריע של המניות מוחזק על ידי חברה לנאמנות של חברת העובדים בע"מ. להערכת הקרנות לערך הפדיון בעת פרוק אין ערך כלכלי ממשי.
2. מרכז משען
מרכז משען בע"מ (להלן - "משען") היא חברה פרטית, ללא כוונת רווח, הרשומה ברשם ההקדשות הציבוריים מחודש פברואר, 2000, כחברה לתועלת הציבור.
בהתאם לתקנון משען זכותן של הקרנות כחבר רגיל, היא להשתתף ולהצביע באסיפה הכללית. זכויות הקרנות אינן ניתנות להעברה ואין להן זכויות ברווחים ובדיבידנדים שיחולקו, אם יחולקו, בעת פירוקה. להערכת הקרנות, בהסתמך על חוות דעת כלכלית משפטית שקיבלו, לחברותן במשען אין ערך כלכלי ממשי אולם הן שומרות על זכותן להעלות טענות בעניין זה בעתיד.

ביאור 7 - ניירות ערך סחירים

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
203,647	455,614	<u>אגרות חוב</u>
54,869	61,205	אגרות חוב ממשלתיות
258,516	516,819	אגרות חוב אחרות בארץ
75,631	91,326	<u>מניות וניירות ערך אחרים</u>
253,228	255,845	תעודות סל בארץ
328,859	347,171	תעודות סל בחו"ל
587,375	863,990	סך הכל ניירות ערך סחירים

ב. אגרות חוב סחירות

ליום 31 בדצמבר		1. <u>התפלגות אגרות חוב</u> לפי מועדי הפדיון - לאחר תאריך המאזן
2023	2024	
אלפי ש"ח		
14,881	67,374	תוך שנה
3,682	3,065	אחרי שנה ועד שנתיים
2,856	6,483	אחרי שנתיים ועד ל- 3 שנים
6,079	21,930	אחרי 3 שנים ועד ל- 4 שנים
20,882	4,622	אחרי 4 שנים ועד ל- 5 שנים
14,110	49,937	אחרי 5 שנים ועד ל- 7 שנים
41,582	35,150	אחרי 7 שנים ועד ל- 10 שנים
29,528	36,735	אחרי 10 שנים ועד ל- 15 שנים
124,916	291,523	מעל 15 שנים (עד שנת 2053)
258,516	516,819	

2. תקופה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	שנים
5.37	15.96	צמודות למדד
16.01	4.78	בלתי צמודות

3. תשואה ממוצעת משוקללת

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	אחוזים
1.60	4.68	צמודות למדד
4.33	2.06	בלתי צמודות

ביאור 8 - הוצאות מראש

מבטחים מחזיקה במלוא זכויות הבעלות והשליטה (100%) של עמיתים טק (להלן-החברה). החברה נותנת שרותי מחשוב שוטפים, תמיכה וליווי בהקמת מערכת הליבה החדשה לניהול זכויות (להלן -"מערכת מפנה").

הוצאות מראש משקפות את חלקה היחסי של הקרן בעלויות עמיתים טק לפיתוח תשתית למתן שירותים לקרן. הוצאות מראש אלה יופחתו לאורך תקופת מתן השירותים על ידי עמיתים טק.

ביאור 9 - התחייבויות שוטפות אחרות

ליום 31 בדצמבר		הרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
9,558	9,664	פנסיה לשלם (בגין חודש דצמבר)
47	18	צדדים קשורים ²
67	75	הוצאות לשלם
289	291	מוסדות
452	721	התחייבות לחופשה
364	361	פנסיות משותפות
10	4	ספקים
59	59	שיקים שלא נפרעו
1,524	1,492	אחרים
<u>12,370</u>	<u>12,685</u>	

התחייבויות לסיום יחסי עובד מעביד

א. התחייבויות הקרן לפיצויי פיטורין ופרישה חושבו בהתאם לחוקת העבודה, הסכמי העבודה והסכמי פרישה, לגבי כל העובדים בהתאם לקבוצת השתייכותם, לפרטים נוספים ראה ביאור 2.

ב. התחייבות הקרן לתשלום פיצוי עבור ימי מחלה שלא נוצלו, לעובדים הזכאים לכך מתוקף ההסכם הקיבוצי, חושבה על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות כגון: שכר צפוי במועד תשלום הפיצוי וצפי מספר ימים שטרם נוצלו במועד תשלום הפיצוי.

א. ההתחייבויות הפנסיוניות

1. ההתחייבויות האקטואריות

ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן ליום 31 בדצמבר, 2024 ו-2023 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרן.

הדוח נערך בהתאם להנחיות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד. שיעורי הריבית חסרת הסיכון – שיעורי הריבית צמודי מדד שפורסמו ע"י החברה המצטטת בסמוך ליום המאזן. נתוני הנכסים כפי שהתקבלו ליום המאזן.

השינוי בגרעון בתקופת הדוח נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות.

2. השכר הממוצע במשק (שמ"ב)

אומדן השמ"ב בסוף השנה הנוכחית (ממוצע ריאלי של נתוני השמ"ב ב-12 החודשים האחרונים אשר משמש לחישוב הקצבה בפרישה) עלה ריאלית בכ- 3% (נומינלי עלה ב 6.6%) לעומת סוף 2023, עליה זו הגבוהה בכ- 1.8% אל מול ההנחה לפיה חושבו ההתחייבויות בשנה קודמת הביאה לעלייה של כ- 1 מיליארד ש"ח בהתחייבויות האקטואריות של הקרנות. אין בעלייה זו להצביע על המשך מגמה של התפתחות אומדן השמ"ב הריאלי בשנה הקרובה.

3. ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן ייקבעו לפי שיעורי ריבית חסרת סיכון שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן-"ווקטור ריביות").
הווקטור נקבע על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי רשות שוק ההון.
היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היונם של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.
מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר ממשך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, הרי שהשינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.
השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005. מאז התחלת השימוש בווקטור קיימים שינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות.

ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון". בתקופת הדוח, ווקטור הריביות חסרת הסיכון עלה. עליה זו בריבית הביאה לקיטון בהתחייבויות בסך העולה על הקיטון בנכסים ולהקטנת שיעור הסיוע הנדרש מתקרת כרית הביטחון לצורך איזון הקרנות.

ביאור 10 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

4. גיל הפרישה לנשים

הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל קצבת זקנה לנשים מגיל 64 לגיל 67 נקבע בסעיף 78ט(ב)(8) לחוק הפיקוח.

הסיוע האמור יינתן ככל שגיל קצבת הזקנה של נשים הקבוע כיום בנספח א' לתקנון האחיד לא יעלה לגיל 67, וזאת בשל ההפרש בהתחייבויות הקרנות בין גיל 67 כגיל הפרישה לנשים לבין גיל פרישה העומד על 64 לנשים שנולדו בחודש מאי 1953 ואילך. היה וגיל הפרישה האמור יעלה, יבוצעו ההתאמות הנדרשות.

בהתאם להוראות סעיפים 78ט(ב)(8) ו-78ד(א)(2) לחוק הפיקוח, הסיוע בשל אי-העלאת גיל פרישה אישה לגיל 67 כאמור ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בסעיף 78ד(א)(1) לחוק הפיקוח. חלק מהסיוע התקבל סמוך למועד החתימה על הדוחות הכספיים.

בהתאם לחקיקה מיום 4 בנובמבר 2021 לתיקון חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, גיל הפרישה לנשים יעלה באופן מדורג עד לגיל 65.

לאחר שינוי חקיקה זה, הפרשנות המשפטית של הקרנות היא כי לא יתקבל סיוע ממשלתי עבור נשים שגיל פרישתן התקנוני יחול בין גיל 64 לגיל 65, ורק עבור תקופה זו. שינוי זה בא לידי ביטוי בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

הערך הנוכחי של הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים, שמוצג במאזן, חושב כהפרש של שני אלה ולפי הנחת שיעורי הריבית חסרת סיכון:

הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי הגיל הגבוה מבין השניים: גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום 31 בדצמבר 2011. גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום החישוב.

הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי גיל הפרישה שיוצע בחלק ב' לתוספת של הצעת חוק גיל פרישה, התשס"ד-2003.

לעניין זה, "התחייבויות פנסיוניות" - התחייבויות צבורות והתחייבויות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים

תיקון חוק גיל פרישה

ביום 7 בינואר 2004 קיבלה הכנסת את חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004 (להלן: "חוק גיל פרישה"), שבו נקבע כי גיל הפרישה לגברים יעלה בהדרגה עד לגיל 67 וגיל הפרישה לנשים יעלה בהדרגה עד לגיל 64. העלאת גיל הפרישה, כאמור, הייתה רכיב מרכזי בהסדר ההבראה של קרנות הפנסיה הוותיקות, שנחקק מספר חודשים קודם לכן. בשנת 2011 הוחלט לדחות את העלאת גיל הפרישה המדורגת לנשים מגיל 62 לגיל 64, כך שבמקום שתחל בשנת 2012 היא תחל בשנת 2017, ובהמשך לכך העלאת גיל הפרישה נדחתה פעמים נוספות. בהתאם לדחיות האמורות, בוצע תיקון מקביל של התקנון האחיד ונוצר גרעון אקטוארי שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ- 5 מיליארד ש"ח. במהלך חודש מרס 2018, וכחלק מחובת הנאמנות של הקרנות כלפי העמיתים, המנהל המיוחד של הקרנות פנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בבקשה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים בקרנות, לפי סעיף 64.g. לתקנון האחיד, וזאת בשם לב להתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 ולאור חוסר היענות של ממשלת ישראל להעברת סיוע ממשלתי מתאים לכיסוי התחייבויות אלה, כפי שמתחייב מעקרונות ההסדר שגובשו בשנת 2003 ונעשה עד עתה.

ביום 14 ביוני 2018 התקבל אישור הממונה על שוק ההון מתוקף סמכותה לפי סעיף 78 לחוק הפיקוח ולפי סעיף 64.g. לתקנון האחיד, להפחית את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשארים בשל הגדלת ההתחייבויות של הקרנות הנובעת מאי העלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64 ובלבד שהפחתת הקצבאות שמשלמות הקרנות תעשה החל מחודש יוני 2019 (לאור קיום מו"מ בין הגורמים הרלוונטיים בממשלה ובכנסת להעלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64).

הפחתת הזכויות בשיעור של 1.259% (להלן: "שיעור הפחתה") קיבלה ביטוי בהערכות האקטואריות שצורפו לדוחות הכספיים באותה עת.

כמו כן, פדיונות שבוצעו על-ידי מבוטחים, פנסיונרים ושארים החל מיום 1 בספטמבר, 2018 הופחתו בשיעור הפחתה.

הבהרות מתאימות בנושא צורפו למסמכים שנשלחים לכלל העמיתים באופן שגרתי ושוטף. בהמשך לכך, ביצע הפחתת הזכויות נדחה מספר פעמים על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, כאשר הדחייה האחרונה היא עד לחודש ינואר 2022, וזאת בשל הנסיבות החריגות של פיזור הכנסת וחוסר היכולת הפרלמנטרית לקדם חקיקה בנושא.

ביאור 14 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

4. גיל הפרישה לנשים (המשך)

ביום 4 בנובמבר, 2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים.

ביום 8 בנובמבר, 2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78ח לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על רשות שוק ההון שניתנה ביום 14 ביוני, 2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבוטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28 באוקטובר, 2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שיוותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגרעון המצרפי הצפוי של הקרנות. ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 64.ג. לתקנון האחיד, ניתן להורות כי לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

לפיכך ביום 8 בנובמבר 2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

בהמשך לפנייה של הקרנות למשרד האוצר בסוף יוני 2022, ביום 21 ביולי 2022 הוצגו לחשב הכללי, לממונה על התקציבים ולרשות שוק ההון המאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021 וכן חישובי תרחישים למצב הגירעון בקרנות, כפי שנקבע במכתבו של החשב הכללי מיום 28 באוקטובר 2021.

בעקבות ההצגה של התרחישים הוסכם עם משרד האוצר על דחיית המועד להעברת הסיוע, כמפורט במכתב. שווי הסיוע במאזן הקרנות יחושב ויוצג בדוחות הכספיים האקטואריים של הקרנות לפי המתווה המפורט במכתב החשב הכללי. עוד סוכם כי במקרה שיחול שיפור משמעותי באיזון האקטוארי של הקרנות, תידון מחדש נחיצות ההסדר והצורך בהמשך דחיית מועד תשלומי הסיוע.

מאז שנת 2022 מועבר הסיוע הממשלתי השנתי לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי.

5. המודל להעמסת דמי ניהול

מאז שנת 2007 הקרנות מעמיסות את הוצאות התפעול בין הקרנות לפי מודל העמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן. במהלך שנת 2021 ערכו הקרנות בדיקה יסודית למודל העמסת העלויות האמור. הבדיקה אשררה את המודל במלואו, לצד המלצה לתוספת משקולת עבור פרישות של אוכלוסיות מיוחדות.

אשרור המודל, כמו גם תוספת המשקולת כאמור, אושרו לשימוש על ידי ועדת המנהלה של הקרנות וכן על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, אשר אישרה גם את השימוש במודל לצורך הערכת הוצאות הניהול העתידיות בתחזיות האקטואריות.

ביאור 10 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ב. הרכב ההתחייבויות הפנסיוניות

ליום 31 בדצמבר		
2024	2023	
מיליון ש"ח		
התחייבויות פנסיוניות צבורות:		
1,363	1,356	לפנסיונרים
1,090	1,131	לעמיתים פעילים
526	557	לעמיתים מוקפאי זכויות
<u>2,979</u>	<u>3,044</u>	
התחייבויות עתידיות:		
74	94	זכויות שייצברו לעמיתים פעילים
(71)	(81)	בניכוי דמי גמולים עתידיים
<u>3</u>	<u>13</u>	
<u>2,982</u>	<u>3,057</u>	

ג. הערות והמלצות האקטוארי

החשובים בדוח האקטוארי התבססו על נתונים מקבצים שנשלפו ליום 31 בדצמבר, 2024.

אומדן סיוע ממשלתי ישיר – בהתאם להחלטת הממשלה הקרנות צפויות לקבל את חלקן היחסי בתמיכת המדינה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. החלוקה הסופית תיקבע ע"י הממונה. בשלב זה הסיוע הישיר המופיע בדוח האקטוארי נקבע בחלוקה רעיונית לצורך המאזן הנוכחי בלבד.

הדוחות האקטואריים מצורפים לדוחות הכספיים וכוללים מידע מפורט בעניין הערכה האקטוארית. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ד. סיוע ממשלתי

1. סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות הבטחת תשואה

הביטוי בדוחות לשנים 2024 ו-2023 לגובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן-ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה מס' 4-3-2006 שעניינו "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד" מיום 14 ביוני 2006, וכן בהתאם לתיקון לחוזר זה מיום 27.6.2022, בהתאם להפרש שבין תשואות כל אג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות.

הנפקת אג"ח מיועדות מסוג ערד, הופסקה החל מיום 1.10.2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן – "חוק ההתייעלות הכלכלית").

פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן – "מנגנון השלמת תשואה").

במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות בתשואה שנתית של 4.86% צמוד מדד לתקופה של 15 שנים, ייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמוד מדד לתקופה של 5 שנים.

ביאור 10 - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

• שווי הסבסוד הממשלתי באג"ח מיועדות והבטחת תשואה

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי בכל האג"ח המיועדות והבטחת תשואה מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה האפקטיבית הצפויה בגין האג"ח המיועדות והבטחת תשואה שהונפקו לבין ווקטור ריביות.

סבסוד זה בסך 54 מיליון ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות שהוא מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (שנה קודמת 63 מיליון ש"ח).

• סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהייה זכאית להבטחת תשואה:

סך הסבסוד הממשלתי בגין נכסי הקרנות שבגינם תהיינה הקרנות זכאיות בעתיד להבטחת תשואה הינו כ- 192 מיליון ש"ח (בשנה קודמת סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות הבטחת תשואה היה כ-197 מיליון ש"ח).

2. אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי

• אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי מסתכם לסך של כ-1,494 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת כ-1,741 מיליון ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית, (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה על שוק ההון מיום 17 באוגוסט 2005), הקרן בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 4-3-2006, רושמת כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויות הפנסיוניות.

מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גרעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר.

גובה הסיוע גם כפוף לשנויים בגובה התחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל: פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות ושינויים בגובה ריבית ההיוון (לווקטור ריביות) ובהתאם לשנות את חלוקת הסיוע בין הקרנות. אי לכך, ככל הנראה, הסיוע הממשלתי הישיר בפועל יהיה שונה מהאומדן האמור.

• אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין ולאחר שנלקחה בחשבון כרית הביטחון, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, תאזן הקרן באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי.

במצב זה תהא רשאית הקרן, כפוף לקבלת אישורים מתאימים, להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתיקבע.

ה. כרית ביטחון לקרנות

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט, 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (להלן "החוק"). במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 1טו78, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה.

בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח.

סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש בין:

1. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
2. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון, ולא תיצור עודף.

בהתאם לאמור בחוק, השווי המתואם ליום 31 בדצמבר 2024 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר הוא כ-25,380 מיליון ש"ח.

בהתאם לקבוע בסעיף 1טו78(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

(1) צבירת העבר- סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן של הגירעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 327 מיליון ש"ח.

(2) צבירת העתיד- סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.

(3) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

ליום 31 בדצמבר 2024, הקרנות מאוזנות, לפני שימוש בכרית הביטחון ולכן לא נרשם בדוחות הכספיים סכום מכרית הביטחון.

1. יתרת גרעון הקרן

1. הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק, אלמלא הסיוע כאמור היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך 1,758 מיליון ש"ח (בשנה הקודמת - 2,058 מיליון ש"ח).
- גובה השפעת השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לפני סיוע ממשלתי עתידי הסתכמה לסך של 173 מיליון ש"ח (שנה קודמת 252 מיליון ש"ח)
2. הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בערכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, תשואת הקרן, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).
3. הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר.
- במקרה שבו ייווצר בעתיד גרעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחיד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.
4. הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרן פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות.
- תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.
5. מערכת ההנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד, בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של ההנחות, כגון: שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד.
- השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו בהתרחשם, על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרן.

ביאור 11 - הכנסות (הפסדים) מהשקעות

ההרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	
5,896	9,972
(65)	159
64	-
<u>5,895</u>	<u>10,131</u>
(3,531)	9,462
1,492	2,971
<u>59,485</u>	<u>59,919</u>
<u>57,446</u>	<u>72,352</u>
<u>63,341</u>	<u>82,483</u>

מניירות ערך שאינם סחירים
מאגרות חוב ממשלתיות מיועדות
מאגרות חוב אחרות
ממניות וניירות ערך אחרים

מניירות ערך סחירים
מאגרות חוב ממשלתיות
מאגרות חוב אחרות
ממניות וניירות ערך אחרים

ביאור 12 - הכנסות אחרות, נטו

ההרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	
12	31
*615	242
*141	110
*14	74
6	6
<u>788</u>	<u>463</u>

תפעול הסכמי שלמות
הכנסות מעמיתים טק
הכנסות ממתן שירותים
אחרות
ריבית פיגורים

* מוין מחדש.

ביאור 13 - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		א. ההרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
4,662*	4,236	שכר ונלוות
2,836*	2,583	החזקת משרד ותפעוליות שונות
-	-	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
3,082*	2,742	מחשוב
10,580	9,561	

* מוין מחדש.

ב. 1. משנת 2005 מסופקים שירותי המחשוב על ידי עמיתים טק בע"מ (חברה שורה).
הוצאות מחשוב כוללות העמסת עלויות שירותי המיכון המסופקים כאמור.

2. ביום 20 בספטמבר 2007 נחתם באישור וועדת המנהלה הסכם בין כל 8 הקרנות שבהסדר, שמטרתו לעגן משפטית את התפעול המשותף של הקרנות במציאות של איחוד תפעולי. ההסכם נועד להסדיר את הנושאים הבאים:

- עבודתם של כלל עובדי הקרנות, שכל אחד מהם מועסק ע"י קרן ספציפית, עבור כלל הקרנות.
- העמסת עלויות התפעול המשותף וכללי ההתחשבות בין הקרנות.
- תחימת האחריות המשפטית בין הקרנות בנושא התפעול.

3. משנת 2007 הועמסו כלל הוצאות הניהול על הקרנות השונות בהתאם למודל ההעמסה המפורט בהסכם - ראה ביאור 10 א'.

ביאור 14 - השתתפות בהוצאות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		ההרכב:
2023	2024	
אלפי ש"ח		
1,547	1,683	דמי ניהול מקופת גמל למטרה אחרת
1,547	1,683	

קופות הגמל של חקלאים משלמות לחברה על בסיס חודשי דמי ניהול עבור שירותים שונים, כמפורט להלן:

מקופת גמל למטרה אחרת - 2% מההון הצבור.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות

א. לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרן, ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרן הפנסיה ותביעות אחרות. להערכת ההנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור זה, כתביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרן או שלא ניתן להעריך את סיכויי הצלחתן, ועל כן לא נרשמה בגין הפרשה בדוחות הכספיים.

ב. גביית חובות מעסיקים – חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרן הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטה הקרן בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרן פועלת לגביית החובות מול המעסיקים. קיימות תביעות נוספות שהקרן הינה צד להן, אשר נובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת ההנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות, במלואן.

ג. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית (הוגשה כנגד מבטחים קיימת השפעה על כלל הקרנות)

ביום 11 ביולי 2017 הומצאה לקרנות הוותיקות בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד "עמיתים-קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" וכנגד קרן מבטחים. טענת המבקשים הינה, כי הקרנות הוותיקות שבהסדר נושאות באחריות למעשיו של מר יצחק כהן בגין תקופת העסקתו בקרנות הוותיקות.

מר יצחק (צחי) כהן הינו עובד לשעבר של הקרנות הוותיקות, ששימש כמנהל תחום המניות בחטיבת ההשקעות למשך כ-7 שנים, עד לפיטוריו על ידי הקרנות עם היוודע דבר החקירה נגדו בשנת 2012. מר כהן הורשע בשנת 2015, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות חמורות מתחום ניירות הערך ונידון ל-3 שנות מאסר בפועל, וכן חויב בתשלום פיצוי לקרנות הוותיקות בסך של 1.5 מיליון ש"ח. בבקשתם טוענים המבקשים, בין היתר, כי הקרנות התרשלו, הפרו את הוראות התקנון האחיד וכן הפרו חובות חקוקות בקשר עם ניהול כספי העמיתים, ולכן הן חבות באחריות מוחלטת, ישירה ושילוחית לנזקים שנגרמו לעמיתי הקרנות בגין מעשי התרמית בניירות ערך שביצע מר כהן. בגין ההפרות הנטענות, מבקשים העותרים להטיל על הקרנות הוותיקות שבהסדר תשלום פיצוי בסך של כ-85 מיליון ש"ח, שישולם לעמיתי הקרנות בגין הנזקים שגרם מר כהן, כאמור.

ביום 4 בינואר 2018 הוגשה מטעם הקרנות בקשה לסילוק על הסף של בקשת אישור התובענה הייצוגית מחמת העדר סמכות עניינית ולחילופין התבקש בית המשפט להורות על העברת הבקשה לביה"ד האזורי לעבודה.

המבקשים הגישו בקשות מקדמיות בתיק וביום 10 בינואר 2018 נתן בית המשפט המחוזי החלטה, כי הדיון בבקשות המקדמיות יעוכב עד להכרעה בבקשה לסילוק על הסף.

ביום 13 בפברואר 2018 הוגשה תגובת המבקשים לבקשת הקרנות לסילוק התובענה על הסף וביום 29 במרס 2018 הוגשה תגובת הקרנות. ביום 7 במאי 2018 ניתנה החלטה המורה על העברת התובענה לבית הדין לעבודה, בהתאם לעמדת הקרנות.

הצדדים הגיעו להסדר דיוני, שזכה לברכת הדרך של בית הדין, לפיו הקרן תשיב לבקשת האישור המתוקנת עד ליום 10 בינואר 2020, המבקש יהיה רשאי להגיב לתשובת הקרן עד ליום 10 במרס 2020 וייקבעו מועדי הוכחות חדשים החל מחודש מאי 2020 ואילך.

התביעה והבקשה המתוקנות הוגשו בבית הדין לעבודה בסוף חודש יוני 2019. בחודש דצמבר 2019 הגישו הקרנות בקשה להורות על פיצול הדיון בבקשת האישור של התביעה הייצוגית, כך שבשלב הראשון תתבררנה שאלות ממוקדות הנובעות ממאפייניהם המיוחדים של הקרנות; ובשלב השני, ככל שיהיה צורך בכך, יוגשו תשובות הקרנות לבקשת האישור ותגובת המבקשים לתשובות הקרנות.

במסגרת תגובת המבקשים לבקשה לפיצול הדיון, הם התנגדו למבוקש וביקשו לקבוע מועדים להוכחות בתיק. טרם ניתנה החלטה בבקשה לפיצול הדיון.

ביום 23 באפריל 2020 לאחר שהוגשה תגובת המבקשים לבקשה לפיצול הדיון ותשובת הקרנות לתגובתם, ניתנה החלטה בית הדין האזורי הדוחה את בקשת הפיצול ומורה לקרנות להגיש את תגובתן לבקשה הייצוגית וקובעת את סדרי הדיון בתיק, תוך קביעה כי בשלב ראשון לא ייערך דיון בכימות הנזק והיקפו.

תגובת מבטחים לבקשה לאישור התביעה כייצוגית הוגשה ביום 8 ביולי 2020. המבקשים הגישו תשובה לתגובת מבטחים. בנוסף ביקשה מבטחים לפצל את הדיון בבקשה הייצוגית ולדון תחילה בטענות הסף של מבטחים. בית הדין נעתר לבקשת מבטחים לפצל את הדיון ולדון תחילה בטענות הסף.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב – (המשך)

הדין נקבע ליום 1 ביולי 2021. בקשת רשות ערעור שהוגשה על-ידי המבקשים כנגד החלטת הפיצול האמורה, לפיה יידונו תחילה טענות הסף של מבטחים, נדונה בבית הדין הארצי ביום 22 במרס 2021 ולאחר השמעת טיעוני הצדדים, הודיע בית הדין כי החלטה תשלח לצדדים בהמשך. בקשת רשות ערעור שהוגשה על-ידי המבקשים כנגד החלטת הפיצול, לפיה יידונו תחילה טענות הסף של מבטחים נדונה בבית הדין הארצי ביום 22 במרס 2021 ובהחלטה מיום 5 באפריל 2021 נקבע כי יש הצדקה לדון בנפרד ובשלב ראשון בטענת מבנה הקרן וחוסר התועלת בתביעה הייצוגית, נוכח העובדה שאין למבטחים נכסים משל עצמה ולמעשה העמיתים יצטרכו לממן לעצמם פיצוי על הנזק הנטען.

מועד לדיון בסוגיית מבנה הקרן נדחה מעת לעת לבקשת התובעים בשל סיבות אישיות של באי כוח המבקשים וקבוע ליום 27 באפריל 2022.

מועד לדיון בסוגיית מבנה הקרן נדחה מעת לעת לבקשת התובעים בשל סיבות אישיות של באי כוח המבקשים ונקבע ליום 4 ביולי 2022, ובהמשך נדחה פעם נוספת ליום 17 בנובמבר 2022.

קעת מנסיים המבקשים למקד את תביעתם בטענה כי ניתן להיפרע מפוליסת הביטוח של הקרנות אשר אמורה לכסות נזקים שהם תוצאה של מעשים כמו אלה שבהם הורשע מר יצחק כהן. עמדת הקרנות היא שגם הפיצוי שתשלם המבטחת לפי הפוליסה בעקבות פניית הקרנות הם כספי העמיתים.

לצורך זה הגישו בחודש יוני 2022 בקשה לגילוי פוליסות הביטוח של הקרנות ופרטים נוספים הקשורים בפוליסות אלו. עמדת הקרן היא כי אין מקום לגילוי הפוליסות שכן הכספים שיתקבלו הינם נכסי עמיתים ולא מקור חיצוני ממנו ניתן לשלם פיצויים. תגובת הקרן הוגשה ביום 13 ביולי 2022 לבית הדין.

ניתנה לתובעים זכות להשיב לתגובת הקרן ותשובת המבקשים לתגובה כללה עובדות חדשות ועל כן הגישו הקרנות ביום 17 באוקטובר 2022 בקשה למחוק חלקים מהתגובה ולחילופין להתיר להם להגיב.

ביום 8 בנובמבר 2022 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה לפיה הבקשה לגילוי הפוליסה ולמתן מענה על שאלון נדחתה והמבקשים חויבו בהוצאות הקרן. נקבע, כי התביעה אינה כוללת סעד להורות לקרנות להגיש תביעה כנגד המבטח, ולכן השאלות מי הוא המבטח ומה תוכן הפוליסה אינן רלבנטיות לתביעה. אף שלעמיתים לכאורה יש זכות לעיין בפוליסה, הרי שהבקשה מעלה ניחוח של מסע דייג ושל ניסיון לשנות את התביעה, תוך כדי תנועה, חמש שנים לאחר הגשתה. בית הדין חייבם בהוצאות בסך 3,000 ש"ח.

הדין שהיה קבוע ליום 15 בפברואר 2023 בוטל לבקשת הצדדים בשל מ"מ שמתנהל ביניהם להסדר פשרה בתביעה ייצוגית.

במהלך חודש יולי 2023 הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המבקשים יסתלקו בהסתלקות מתוגמלת מבקשת האישור. בקשת הסתלקות הוגשה ביום 15 באוגוסט 2023. בהחלטת בית הדין האזורי לעבודה מיום 20 באוגוסט 2023 נקבע כי מכיוון שמדובר בבקשת הסתלקות מתוגמלת, ומשלא בוארה התועלת לחברי הקבוצה, הבקשה תועבר להתייחסות הממונה על שוק ההון עד ליום 30 באוקטובר 2023. לבקשת הממונה, ניתנו מספר ארכות לצורך העברת התייחסות.

ביום 19 במרס 2024 נתן בית הדין האזורי שתי החלטות. האחת – אם לא תוגש עמדת הממונה עד ליום 2 באפריל 2024 בקשת האישור תמחק;

השנייה – ראו נא בקשה שהגישה המדינה למתן ארכה להגשת עמדת היועץ המשפטי לממשלה והחלטה שניתנה ביום 19 במרס 2024 לפיה ככל שלא תוגש עמדת היועץ המשפטי עד 2 באפריל 2024 תימחק התובענה – בקשת האישור.

בעקבות ההחלטה הגישו המבקשים ביום 19 במרס 2024 בקשה למתן החלטה בבקשת ההסתלקות המתוגמלת אשר הוגשה ביום 16 באוגוסט 2023, וחוזרים על עיקר הנימוקים לאישור הסתלקות מתוגמלת – התועלת שאולי הניבה בקשת האישור.

בית הדין החליט ב- 19 במרס 2024 בהתייחס לבקשה למתן החלטה בבקשת ההסתלקות המתוגמלת, כי בשים לב למאמצים שהקרנות נאלצו להשקיע בהליך וכאשר הטענה בדבר התרומה האפשרית בתובענה הייצוגית להליך שמתנהל מול כהן עמומה, יהיה קושי לאשר הסתלקות מתוגמלת "ככל שהיועץ"ש לא יבחר פשר תועלת לעמיתים".

ביום 19 במרס, 2024 הגישה המדינה בקשה למתן ארכה להגשת עמדת היועץ המשפטי לממשלה והחלטה שניתנה בה ביום 19 במרס, 2024 לפיה ככל שלא תוגש עמדת היועץ המשפטי עד 2 באפריל 2024 תימחק התובענה – בקשת האישור.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב – (המשך)

בעקבות ההחלטה הגישו המבקשים ביום 19 במרס, 2024 בקשה למתן החלטה בבקשה להסתלקות מתוגמלת אשר הוגשה ביום 16 באוגוסט 2023. וחוזרים על עיקר הנימוקים לאישור הסתלקות מתוגמלת – התועלת שאולי הניבה בקשת האישור. בית הדין החליט ביום 19 במרס, 2024 בהתייחס לבקשה למתן החלטה בבקשת ההסתלקות המתוגמלת, כי בשים לב למאמצים שהקרנות נאלצו להשקיע בהליך וכאשר הטענה בדבר התרומה האפשרית בתובענה הייצוגית להליך שמתנהל מול כהן עמומה, יהיה קושי לאשר הסתלקות מתוגמלת "ככל שהיועמ"שית לא תבהיר פשר התועלת לעמיתים".

ביום 1 באפריל, 2024 הגישה המדינה בקשה למתן ארכה להגשת עמדת היועצת המשפטית לממשלה, כך שתוגש בתוך 45 ימים ממועד קבלת החלטה, ובית הדין קיבל את הבקשה.

בחודש יוני 2024 הוגשה עמדת היועמ"שית, לפיה להבנתה אין מקום לפסוק שכ"ט, גמול והחזר הוצאות למבקשים במסגרת אישור בקשת ההסתלקות. ניתנה לצדדים זכות להגיב לעמדת היועמ"שית.

תגובת המבקשים לעמדת היועמ"שית הוגשה. סמוך לאחר הגשתה, ביום 2 בספטמבר 2024, ניתן פסק דין לפיו ישולם למבקשים גמול להחזר הוצאותיהם בסך של 120,000 ש"ח. בזה הסתיים הליך זה.

ד. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים, קיימת השפעה על כלל הקרנות)

בחודש ספטמבר 2018 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד מבטחים, בנוגע להתנהלות הקרן ביחס לאיתור עמיתים יורשים ומוטבים.

התובעים הינם עמותת "צדק פיננסי" – עמותה אשר מטרתה (על פי הגדרתה) לפעול לשיפור המערכת הפיננסית בישראל וד"ר הראל פרימק – יו"ר משותף בעמותת "צדק פיננסי" ובנוסף גם יורש של המנוחה יוכבד אברהמי ז"ל, שהייתה עמיתה במבטחים. התובעים טוענים כי בסיס הנתונים של מבטחים חלקי או שגוי, בין היתר, עקב טיוב נתונים שנעשה בעבר ולא צלח. כפועל יוצא מכך, עמיתים רבים מוגדרים כ-"חסרי פרטים" בדוחות האקטואריים של הקרנות.

לטענת התובעים, בהיעדר בסיס נתונים מלא ומעודכן במערכות הקרן, מבטחים הפרה את חובתה הקבועה בחוק הפיקוח ותקנות מס הכנסה לפעול בנאמנות ובשקיפה לטובת כל אחד מהעמיתים ויורשיהם, וכן, הפרה את הוראות חוזרי משרד האוצר בדבר "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים" וכן, "נוהל איתור מוטבים ושאיירים".

התובעים ממשיכים וטוענים כי מהתנהלות מבטחים עולה כי היא לא פונה לבתי הדין הרבניים לצורך קבלת מידע אודות יורשי המבוטחים שנפטרו, וזאת להבדיל ממנגנון פניה לרשם הירושות שקיים במבטחים.

לטענת התובעים, מבטחים הפרה את חובת תום הלב וכן חובת גילוי יזום, בכך שלא פנתה ליורשיהם של מבוטחים רבים על מנת ליידעם בדבר הזכויות המגיעות להם. עוד נטען כי מבטחים הפרה את חובתיה על פי חוק הנאמנות, חוק השליחות, תקנות האיתור וחוזר האיתור.

נטען כי מבטחים נמנעה מלהפיק ולשלוח ליורשים דיווחים שוטפים אודות זכויות המנוחים והסתפקה בשליחת מכתב בודד (בעניינה של המנוחה יוכבד אברהמי ז"ל), ומאחר שלא ידעה בזמן אמת על פטירת חלק ממבוטחיה, לא טרחה ליידע את מבוטחיה "מנותקי הקשר" בדבר זכויותיהם.

כן נטען כי מבטחים לא פעלה באמצעים סבירים העומדים לרשותה לצורך איתור יורשי המבוטחים וכן לא מדווחת לאפטרופוס הכללי על הזכויות במבטחים שהינן בבחינת "נכס עזוב", שעה שזהות בעליהם לא ידועה לה, וזאת על מנת שיייע לה באיתור היורשים.

התובעים טוענים לשני ראשי נזק עיקרים שנגרמו לחברי הקבוצה:

נזק ממוני – אי קבלת הכספים שהיו מגיעים לידיהם אלמלא מחדלי מבטחים וכן,

נזק לא ממוני – אי יידוע חברי הקבוצה לגבי הזכות לקבלת כספים וכפועל יוצא מכך, נטילת החירות ופגיעה באוטונומיה של הרצון לעשות בכספים כרצונם, וכן, נזק של חוסר נוחות שמקורו באי הידיעה לגבי זכויותיהם.

ד. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (המשך)

הסעדים המבוקשים הינם:

מתן פיצוי בסכום הצבור לכל זכאי (לתובע הייצוגי סך של 365 ש"ח);

מתן פיצוי בגין נזק לא ממוני בסך של 100 ש"ח לכל זכאי;

מתן פיצוי גלובלי לקבוצה בסכום שיקבע או פיצוי לכלל הציבור.

כתב תגובתה של הקרן לבקשה הייצוגית הוגש ביום 19 בפברואר 2019.

במסגרת כתב התגובה נטען, בין היתר, כי מבטחים פועלת שלא למטרות רווח ובשונה מגופים מוסדיים אחרים אין לה אינטרס להותיר את כספי העמיתים בידיה; הקרן פועלת בהתאם למתחייב ממנה לפי הוראות כל דין ולפי חוזרי הממונה על שוק ההון ובהתאם לחובותיה כלפי עמיתה ויורשיהם וזאת במגבלות התקציב החלות עליה ובהתייחס לקשיים הנובעים מהעובדה שהיא פועלה מאז שנות ה-50 ונשענת על מסד נתונים שעבר ועובר תהליכי טיוב רבים; הצגת המהלך הרגולטורי המשלים של "הר הכסף"; המבקשים דורשים להטיל על הקרן נטל בלתי סביר מבחינה כלכלית ותפעולית; מבחינה תקנונית ולפי הפסיקה, כספי נפטרים אינם "נכס עזוב" ואין חובה להעבירם לאפוטרופוס הכללי; בבקשה ובתביעה לא מתקיימים תנאי הסף להגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית.

דין מקדמי בבקשה התקיים ביום 30 במאי 2019 במהלכו נקבע, כי תערך פנייה לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, על מנת שיחליט אם ברצונו להגיש עמדה בתיק.

ביום 17 ביולי 2019 הודיע הממונה על כוונתו להגיש עמדה בתיק.

בחודש ספטמבר 2019 הגישה הקרן בקשה לסילוק על הסף של הבקשה הייצוגית. המבקשים הגישו תגובה לבקשה לסילוק על הסף והקרן השיבה לתגובתם.

ביום 15 בינואר 2020 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה, לפיו נדחתה על הסף הבקשה להכיר בתביעה כייצוגית והמבקשים חויבו בהוצאות משפט.

ביום 16 בפברואר 2020 הוגש לבית הדין הארצי ערעור על פסק הדין האמור.

לבקשתנו, ניתנה ארכה להגשת סיכומינו, הם הוגשו ביום 28 באוקטובר 2020 והדיון בערעור נקבע ליום 12 באפריל 2021.

לדעת היועצים המשפטיים של הקרנות, מאחר שהתנהלות מבטחים זהה במקרה דנן להתנהלות כלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הכרעה בתיק זה תשפיע בהכרח גם על יתר קרנות ההסדר.

ביום 12 באפריל 2021, בהמלצת בית הדין הארצי, הוסכם על ביטול פסק הדין של האזורי והחזרת העניין לדיון בפניו.

בית הדין הארצי ציין, כי מטעמים דיוניים ומבלי להביע עמדה לגוף העניין, אין לקבל את טענת מבטחים לסילוק הבקשה על הסף, ויש לקיים דיון בבקשה. בהתאם, בוטל פסק הדין האזורי והוצאות הוחזרו למבקשים.

דיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית התקיים בחודש מאי 2022. סיכומי הטענות הצדדים הוגשו וקעת ממתנים להחלטה בבקשת האישור.

ביום 1 במאי 2023 נתן בית הדין האזורי פסק דין אשר דחה את הבקשה להגיש תובענה ייצוגית כנגד מבטחים בעניין איתור יורשי עמיתים שנפטרו וחייב את המבקשים בהוצאות בסך של 10,000 ש"ח.

בית הדין קבע כי קיים קושי עם קיום עילת תביעה אישית של המבקשים (לרבות של מר הראל פרימק, יו"ר צדק פיננסי שהגיש את הבקשה כיוורש של סבתו, שהיתה מבוטחת במבטחים במשך 3 חודשים בשנות ה-70) וכי לא הונחה תשתית ראייתית מספקת מטעם המבקשים לכך שמבטחים הפרה את תקנות האיתור והדין הקיים. המבקשים הגישו ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי. נקבעו סדרי שמיעת הערעור ונקבע כי הממונה על שוק ההון יגיש עמדה בתיק. בחודש אוקטובר 2023 הודיע הממונה כי העמדה שהגיש בבית הדין האזורי היא גם עמדתו בערעור, כאשר עמדה זו כלה, בין היתר, את האמירות הבאות – בניגוד לטענת המבקשים, מבטחים אינה מחוייבת לשלוח דוחות שנתיים ליורשים; כספים בקרן שזהות בעליהם אינה ידועה אינם "נכס עזוב", בו רשאי האפוטרופוס הכללי להחזיק מכוח צו ניהול; בהתאם לעמדת הרשות, ככל שפעלה מבטחים בהתאם להוראות תקנות איתור עמיתים ומוטבים וחוזר איתור עמיתים ומוטבים, אין מקום לחייב את מבטחים לבצע פעולות נוספות לאיתור מוטבים בהתאם לבקשה, אשר ביצוען יטיל עלויות כבדות על הקרן ויביא הלכה למעשה לפגיעה בזכויות יתר העמיתים בקרן.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ד. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (המשך)

דין בערעור התקיים ביום 4 בדצמבר, 2023. בתום שמיעת טיעוני הצדדים הציע ביה"ד למערערים למשוך את ערעורם בתמורה לויתור על הוצאות בהליך, לרבות הוצאות שנפסקו נגדם באזורי המערערים סירבו. לאחר הדיון בערעור הגישו המערערים הודעה לביה"ד הארצי לפיה הכתוב בפרוטוקול מפי ב"כ המערערים, בדבר אי עמידה על מתן סעד כספי בבקשת האישור, אינו משקף את עמדתם. ההודעה הועברה לתגובת הקרן. הקרן הודיעה כי הכתוב בפרוטוקול משקף נאמנה את המענה שנתן ב"כ המערערים לשאלת ביה"ד בתום הדיון, אולם ככל שהמערערים מבקשים לחזור בהם מהדברים, הקרן אינה מתנגדת לכך.

ביום 14 בינואר, 2024 הגישו המערערים בקשה להוספת אסמכתא - החלטת בית המשפט העליון לדחות בר"ע שהגיש בנק לאומי על החלטה לאשר תביעה נגדו כייצוגית בעניין אי ביצוע פעולות מספיקות לאיתור בעלי חשבונות רדומים ובמיוחד אי פנייה למרשם האוכלוסין לצורך איתורם. המערערים צירפו כתב סיכומים קצר. הקרן הגישה תגובה לבקשה - אינה מתנגדת לצירוף פס"ד כאסמכתא אך מתנגדת לצירוף כתב סיכומים נוסף. האמור בהחלטה בעניין בנק לאומי אינו דומה לענייננו. בהמשך, הגישו המערערים כתב סיכומים נוסף. הקרן הגישה בקשה למחוק את כתב הסיכומים הנוסף ולחייב בהוצאות. בקשתה הועברה לתגובת המערערים, ולאחריה החליט בית הדין כי ההחלטה בנושא זה תינתן במסגרת פסק הדין.

ביום 22 ביולי 2024 ניתן פס"ד של בית הדין הארצי שדוחה את הערעור ומשאיר על כנו את פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה, שדחה גם הוא את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית שהגישו כנגד מבטחים בגין אי איתור יורשים של עמית שנפטר. יחד עם זאת, פסק בית הדין שעל מבטחים להשיב למערערים את ההוצאות נפסקו כנגדם בבית הדין קמא בסך 10,000 ש"ח, וזאת בשל חשיבות השאלות שנדונו בהליך.

יחד עם זאת קבע בית הדין ש"יובהר כי אין באמור כדי ליתן לקרנות שבהסדר "חסינות" מפני הליכים ייצוגיים וכל מקרה צריך להיבחן בנסיבותיו".

ה. וולף וחיים נ' מבטחים ואח' (הוגשה כנגד מבטחים, קג"מ, חקלאים, אגד והדסה – השפעה על קרנות שלוש השנים)

מדובר בבקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהגישו שני גמלאים בסוף חודש פברואר 2020, ובה הם מדובר בבקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהגישו שני גמלאים בסוף חודש פברואר 2020, ובה הם טוענים כנגד דרך החישוב של הריבית לעניין חישוב תקרת השכר בקרנות בשיטת "שלוש שנים" וסבורים כי החישוב המבוצע מחסיר חודש אחד וזאת, לשיטתם, בניגוד לתקנון. לכן, הוגשה הבקשה בשם הקבוצה הרלוונטית של העמיתים ונתבע סכום של כ- 75 מיליון ש"ח. הקרנות לומדות את הבקשה שהגיעה לעיון.

תגובת הקרנות לבקשה הייצוגית הוגשה ובעקבותיה הגישו המבקשים תשובה לתגובה. בנוסף הודיעו הקרנות שהן מתנגדות לבקשה להוסיף את קרן נתיב כמשיבה ונתבעת עקב חוסר עילה ועקב הצורך לתקן את הבקשה הייצוגית והתביעה.

בדיון שהתקיים ביום 14 בדצמבר 2020 נקבע, כי טענות הקרנות בעניין סילוק על הסף תידונה יחד עם הבקשה הייצוגית עצמה.

ביום 14 במרס 2021 התקיים דיון בבקשה וכן דיון הוכחות קצר ובסיומו סוכם על מועדי הגשת הסיכומים בתיק. בית הדין ביקש לקבל את עמדת רשות שוק ההון בשאלות שעולות בהליך המשפטי עד ליום 1 בנובמבר, 2021, לאחר מכן תינתן לצדדים שהות של 30 ימים להתייחס לעמדה, ואז יועבר התיק למתן החלטה.

ביום 22 באוגוסט 2021 החליט בית הדין כי נכון לקבל את עמדת הממונה על שוק ההון והורה על הגשת עמדה. טרם הוגשה עמדה.

ביום 17 בפברואר 2022 נעתר בית הדין לבקשת הרשות לקבלת ארכה וקבע, כי על הרשות להגיש עמדה עד ליום 24 במרס 2022, כאשר הצדדים יכולים להתייחס לסוגייה של אוכלוסיות נוספות שיושפעו מההליך עד ליום 3 במרס, 2022.

ביום 31 במרס 2022 הוגשה עמדת הממונה. במהלך חודש מאי 2022 הגישו הקרנות תגובה לעמדת הממונה. המבקש לא הגיש תגובה וניתנה לו אפשרות להגישה עד 1 ביוני, 2022.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ה. וולף וחיים נ' מבטחים ואח' (המשך)

ביום 26 ביוני, 2022 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה לאשר את התביעה כייצוגית. בית הדין קבע כי פרשנות התובע את הוראות התקנון אשר נתמכת על ידי הממונה על שוק ההון ומתיישבת גם עם הוראות חוק הפיקוח ותכליתו, מבססת לכאורה עילת תביעה שניתן לדון בה כתביעה ייצוגית. אגב כך דחה בית הדין את טענת התיישנות של הקרנות על בסיס ההלכה שנפסקה בפרשת פירסט נגד מבטחים, וקבע, כי טענת התיישנות תתפוס לגבי קצבאות ששולמו 7 שנים או יותר לפני מועד הגשת התביעה.

בית הדין קבע כי אף אם אין לתובעים עילת תביעה ישירה נגד 5 קרנות שיטת שלוש השנים (נוסף למבטחים) הרי שמאחר שהקרנות מנהלת יחד ולהן תקנון אחד, אין מניעה לאשר את הבקשה גם לגבי יתר הקרנות בשיטת שלוש השנים. עוד נקבע בהחלטה, כי הקבוצה בשמה תנוהל התביעה הייצוגית היא קבוצת הפורשים החל משנת 2012 – המועד בו החליטה מבטחים לפעול באמצעות מערכת מפנה.

בהחלטה חייב בית הדין את הקרנות לשלם לב"כ התובע שכ"ט בסך של 100,000 ש"ח ונקבעו הסדרים לגבי המשך הדיון בתביעה עצמה.

הקרנות הגישו בחודש יולי 2022 בקשת רשות ערעור ובקשה לעיכוב ביצוע עד להכרעה בה. המבקש ביקש למחוק חלקים מהבקשות האמורות והקרן הגיבה לבקשה זו ביום 31 ביולי 2022. בית הדין הארצי נענה לבקשה לעיכוב פסק דינו של בית הדין האזורי, ביקש להגיע על בקשת רשות הערעור וקבע דיון בה ביום 19 באוקטובר 2022. ביום 10 באוגוסט 2022 ניתנה החלטה בבית הדין הארצי, לפיה בקשת רשות הערעור דורשת תגובה מצד המשיבים ונקבעו מועדים להגשת תגובה מטעם המשיבים לבר"ע ותשובת הקרנות לתגובה. בית הדין אף הציע כי בקשת רשות הערעור תישמע כערעור.

ביום 19 באוקטובר 2022 הגישו המשיבים תגובה לבקשת רשות הערעור ובה התנגדו להצעה, כי תישמע כערעור. הקרנות הגיבו לתשובת המשיבים ובין היתר הודיעו על הסכמתן לדון בבקשה כבערעור.

בית הדין הארצי קבע כי הבר"ע תישמע יחד עם הערעור שהגישו התובעים על הקביעה כי הקבוצה תכלול רק מבטחים שהקצבה שלהם חושבה במערכת התפעול החדשה של הקרנות (מפנה) ועד 7 שנים למפרע (התיישנות). נקבעו סדרי שמיעת הערעור, התובעים הגישו סיכום טענות בערעור. הקרנות סיכמו את טענותיהן עד 2 בנובמבר 2022.

בדיון שנערך ביום 7 בנובמבר 2022, הציע בית הדין לקרן, כי בנסיבות החריגות של התיק היא תמשוך את בקשת רשות הערעור, בכפוף לקבלת הטענה של הקרן בדבר חוסר היכולת של תובעים שהם עמיתי מבטחים להגיש תובענה ייצוגית כנגד יתר הקרנות בשיטת שלוש השנים. על הקרן להגיש את עמדתה להצעה עד ליום 21 בנובמבר 2022. הקרנות הודיעו ביום 21 בנובמבר 2022 כי הן מקבלות את הצעת בית הדין הארצי.

ביום 5 בינואר, 2023 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי בערעורים. ערעורם של התובעים בסוגיית ההתיישנות, ותיחום הקבוצה נדחה. ערעורן של הקרנות בסוגיית עילת התביעה התקבל. נקבע, כי התביעה תנוהל נגד מבטחים בלבד, בהיעדר עילת תביעה אישית נגד קרנות אחרות. ביום 1 בפברואר, 2023 הגישו התובעים עתירה לבג"ץ על פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה, בשלוש סוגיות בהן הכריע פסק הדין: התיישנות, תיחום הקבוצה המיוצגת והקביעה כי התביעה תנוהל נגד מבטחים בלבד. הדיון בבית הדין האזורי לעבודה בתביעה הייצוגית נדחה, עד להכרעה בעתירה. בג"ץ הורה לקרנות להגיש תגובה מקדמית לעתירה עד יום 30 במרס, 2023.

ביום 4 במאי, 2023 קיבל בית המשפט העליון את עמדת הקרנות ודחה את העתירה, תוך חיוב העותרים בהוצאות בסך של 7,500 ש"ח לאחר שקבע כי הטענות המועלות בעתירה הינן טענות ערעוריות במהותן, ולא נמצאה בקביעות בית הדין הארצי טעות משפטית מהותית אשר הצדק מחייב את תיקונה, או כי הן מעלות סוגיה עקרונית הראויה לדיון. הדיון בבית הדין האזורי נקבע לישיבת תזכורת ביום 7 ביוני, 2023, שלאחריו יינתנו הוראות לעניין המשך התדיינות. הדיון בבית הדין האזורי לעבודה בתביעה הייצוגית חודש בעקבות דחיית העתירה.

ה. וולף וחיים נ' מבטחים ואח' (המשך)

בשלב זה, נערכה חשיבה מחודשת בעניין בקרנות, נוכח עמדתו של הממונה על שוק ההון בסוגיה הפרשנית של הוראות התקנון ואישור התובענה כייצוגית. בהמשך התגבשה בקרנות באישור המנהל המיוחד עמדה לפיה הקרנות מקבלות את פרשנות התקנון כפי שנקבע לכאורה בהחלטה בבקשת האישור ובעמדת הממונה על שוק ההון והן מבקשות להחיל פרשנות זו, ללא צורך בדיון בתביעה לגופה.

בדיון המוקדם שהתקיים ביום 7 ביוני, 2023 בבית הדין האזורי הודיעה מבטחים על עמדתה ובקשתה וביום 26 ביולי, 2023 הגישה הודעה ובקשה בעניין מתן פסק דין בתביעה הייצוגית ובדבר אופן הפרסום בעניין התביעה ופסק הדין.

ביום 27 ביולי, 2023 הגישו התובעים תגובה להודעת הנתבעת ובעקבות התגובה החליט בית הדין כי התובעים ימסרו נוסח מוצע על ידם למודעה שתפורסם, וזאת עד ליום 3 באוגוסט, 2023; הנתבעת תגיש עד ליום 7 בספטמבר, 2023 תשובה לתגובה שהגישו התובעים, בגידרה היא מתבקשת, בין היתר, להתייחס להצעות התובעים בנושאי פרסום, פסיקתא ופסיקתא גמול ושכר טרחה; התובעים יהיו רשאים להשיב תשובה קצרה לתשובת הנתבעת, וזאת עד ליום 12 בספטמבר, 2023;

1. בדיון שהתקיים ביום 14 בספטמבר, 2023 הניע ביה"ד את הצדדים להסכים לפס"ד חלקי לפיו:
1. מבטחים תתקן את חישוב הקצבאות לחברי הקבוצה בהתאם ותשלם את ההפרשים כנדרש בהתאם להחלטה בבקשת האישור;
2. הגדרת הקבוצה: כל מי שחישוב הזכויות המגיעות או שהגיעו לו ממבטחים הוגבל על פי תקרת שכר קובע בשיטת שלוש שנים אחרונות (כהגדרת המונח בסעיף 46 לתקנון האחיד) ובלבד שחישוב הזכויות כאמור היה אמור להיעשות החל מיום 23 בפברואר, 2023;
3. פרסום: פרסום יתבצע באמצעות משלוח מכתבים לכל הזכאים, פרסום באיזור האישי של כל הזכאים וכן באמצעות פרסום פסק דין זה בפנקס התובענות הייצוגיות;
4. ביצוע: יישום פסק הדין ל- 85% מחברי הקבוצה לפחות (כלומר, חברי קבוצה שבדיקת הקצבה שלהם אינה כרוכה בבדיקה ידנית), יושלם בתוך 7 חודשים מיום מתן פסק הדין – 14 בספטמבר, 2023;
5. בתוך 45 ימים מהשלמת התשלום יוגש לביה"ד דיווח על הביצוע לרבות הסכומים המגיעים והסכומים ששולמו לכל חברי הקבוצה, שיקלול את סוג התשלומים, ללא פרטים מזהים;
6. יישום פס"ד לגבי שאר חברי הקבוצה (כ- 15%), בהינתן העובדה שלרבים מהם החישוב מחדש יצריך התערבות ידנית, יושלם בתוך 18 חודשים מיום מתן פס"ד ודיווח יוגש בתוך 45 ימים בהתאמה.
7. גמול ושכר טרחה: נקבע, כי הכרעה בעניין זה תינתן בנפרד;

במהלך חודש אוקטובר הורה ביה"ד להגיש אומדן/הערכה של הסכום שישולם לגמלאים הזכאים עבור העבר. עוד הורה בית הדין לתובעים להתייחס לאומדן ולהגיש עמדה בעניין שכ"ט וגמול. התובעים הגישו את עמדתם בעניין שכ"ט והגמול בחודש אוקטובר 2023 ולבקשת מבטחים ניתנה לה רשות להגיב לכך והתגובה הוגשה ביום 31 באוקטובר, 2023.

ביום 7 בנובמבר, 2023 ניתן פסק דין משלים בעניין גמול ושכר טרחה לתובעים ובאי כוחם. בית הדין קיבל את העמדה של התובעים כי יש לפסוק גמול ושכר טרחה בשיטה האחוזית, אולם פסק שיעורים מופחתים מאלה שהם ביקשו – הוא פסק שכ"ט לפי 12.5% בסכום של עד 5,000,000 ש"ח ו-10% מהסכום שמעבר לכך. הדרישות של התובע לכך שיובאו בחשבון תשלומים שהם בגדר "הסדרה עתידית" (תיקון קצבאות מכאן ואילך להבדיל מהפרשים עבור העבר), וכן להבאה בחשבון של תשלומים לעמיתי יתר הקרנות – לא התקבלו. כמו כן נפסק גמול לתובעים הייצוגיים בסך 1.25% בסה"כ נפק סכום של 1,128,000 ש"ח בצירוף מע"מ לעו"ד נדב חיים, וסכום של 128,750 ש"ח בצירוף מע"מ לכל תובע ייצוגי (257,500 ש"ח לשניהם יחדיו).

עוד נקבע כי בשונה מן המקובל, הגמול ושכ"ט ישולמו באופן מיידי, בתוך 30 יום, ולא בכפוף ליישום (מכיוון שלשיטת בית הדין אין ספק כי מבטחים תמלא את הוראות פסק הדין כלשון ללא צורך במעקב של ב"כ התובעים).

ביום 8 בנובמבר, 2023 הגיש עו"ד חיים בקשה לתיקון טעות סופר בפסק הדין, כך שסכום שכר הטרחה יהיה 1,155,000 ש"ח בצירוף מע"מ ובקשתו התקבלה. הקרנות הגישו בקשה דומה לעניין מחיקת צירוף המע"מ לגמול שנפסק לתובעים הייצוגיים ובקשתם לא התקבלה, אולם בית הדין חידד לאור הצהרת התובעים במענה לבקשה כי המע"מ יתווסף רק אם קיימת חבות בתשלומם. בשלב זה מבטחים נערכת לביצוע פסה"ד.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ה. וולף וחיים נ' מבטחים ואח' (המשך)

במהלך חודש דצמבר 2023 הגישה הקרן ערעור על פסק הדין המשלים בעניין הגמול לתובעים ושכר טרחה לבא כוחם. הקרו טוענת כי הסכומים שנפסקו מוגזמים ויש להפחיתם. הקרן גם ביקשה לעכב את ביצועו של פסק הדין בעניין זה לפחות באופן חלקי, (לאחר שהצעה שניתנה לב"כ התובעים להסכים לעיכוב חלקי, נדחתה על ידו). לאחר שהוגשו תגובת המשיבים (התובעים) ותשובת הקרן החליט ביה"ד הארצי ביום 25.12.2023 לעכב באופן חלקי את ביצוע פס"ד. נקבע כי בשלב זה ישולמו חלק מהסכומים שנפסקו (כרבע) והיתר יעוכבו עד שמיעת הערעור. הקרן ביצעה את התשלומים שלא עוכבו.

במהלך חודש ינואר 2024 הגישו התובעים ערעור על פסק דינו של ביה"ד. הערעור מתמקד בסוגיית הגמול לתובעים המייצגים ושכ"ט לב"כ. הם דורשים גמול גם עבור הסדרה עתידית וכן לפי הקביעה בפס"ד בעניין רייכרט. עוד הם מבקשים זכות פיקוח של ב"כ התובעים על ביצוע פס"ד.

נקבעו סדרי הגשת כתבי סיכומים – סיכומי מבטחים והגמלאים בערעוריהם עד ליום 25 ביולי 2024; סיכומי המשיבים בערעורים עד ליום 29 בספטמבר 2024; סיכומי תשובה בשני הערעורים עד ליום 6 באוקטובר 2024. שמיעת הערעורים נקבעה ליום 5 בדצמבר 2024.

בנוסף, ניתנה החלטה לפיה על היועמ"ש להגיש עמדה בהליך עד 18 ביולי, 2024, נוכח מהות ההליכים שמעוררים סוגיה עקרונית שטרם נדונה והוכרעה. המועד להגשת העמדה נדחה לבקשתה מספר פעמים, עד ליום 31 באוקטובר 2024.

בנוסף, ניתנה החלטה לפיה על היועצת המשפטית לממשלה להגיש עמדה בהליך עד 18 ביולי 2024, נוכח מהות ההליכים שמעוררים סוגייה עקרונית שטרם נדונה והוכרעה. עמדת היועצת המשפטית לממשלה הוגשה בחודש נובמבר 2024.

בעמדה הובא בפירוט מעמדן הייחודי של קרנות ההסדר וביניהן מבטחים, וכן כי יש צורך בפיקוח על ביצוע פסק הדין ולקבוע מתאם בין מועד תשלום הגמול ושכר הטרחה ובין התשלום לחברי הקבוצה. לא הובאה בעמדה התייחסות לגובה הגמול ושכר הטרחה בהליך זה. ניתנה לצדדים זכות להגיב לעמדת היועצת עד 1 בדצמבר 2024.

בחודש נובמבר 2024 הוגשו תגובות הצדדים לעמדה.

דין בפני מותב התקיים ביום 10.12.2024. במהלך הדיון בערעורים שמע ההרכב את באי כוח הצדדים בטיעונים בעניין גובה שכר הטרחה והגמול הראויים בנסיבות הייחודיות של קרנות פנסיה ותיקות שבהסדר. ב"כ התובעים טען כי הסכום שנפסק אינו הולם ויש להגדילו נוכח התועלת הרבה שהניב לקבוצה והפסיקה בנידון.

ב"כ מבטחים טען כי בנסיבות הייחודיות של הקרנות ובמהותן כגופים שמגשימים מטרה ציבורית, שאין להם הון עצמי וכל כספם הוא כספי העמיתים, והאפשרויות האחרות, היעילות והנוחות יותר לטפל בסוגיה התקנונית, יחד עם העובדה שהתובעים ובא כוחם לא פנו אל הקרן או אל המנהל המיוחד או אל הממונה על שוק ההון או אל ארגון עובדי / גמלאי התעשייה האווירית, יש להפחית מהותית את הגמול ושכר הטרחה שנפסקו. לאחר שמיעת באי כוח הצדדים הציע בית הדין לצדדים להסמיק אותו לפסוק לפשרה בטווח סכומים שהציג בפניהם, שמשמעותם היתה הפחתה מהותית של הסכומים שנפסקו. ב"כ התובעים סירב להצעה. לפיכך נקבע כי ינתן פסק דין בהליך.

סמוך לאחר הדיון, ביום 12 בדצמבר 2024, הוגשה לבית הדין הארצי "בקשת הבהרה בעניין פסלות שופט" מטעם התובעים הייצוגיים, בה התבקש כב' השופט פוליאק, אחד משופטי ההרכב בערעור, לבחון אם לא ראוי שיפסול את עצמו לדון בהליך. משלא ניתנה החלטה בעניין זה, הגישו התובעים ביום 22 בדצמבר, 2024 בקשה לפסילת השופט ר' פוליאק (ובפועל למעשה בקשה לפסילת המותב כולו). נטען כי כב' השופט פוליאק אינו יכול לדון בהליכים בהם ב"כ התובעים, עו"ד נדב חיים, מייצג, כיוון שיש לו דעה קדומה ונעולה נגדו. עוד נטענו כנגד יתר המותב טענות ברוח זו.

הקרן הגישה תגובה לבקשה ביום 12 בינואר, 2025 בתגובתה, עמדה מבטחים על כך שלא מתקיימות נסיבות בהן על שופט לפסול את עצמו. מבטחים הביאה דוגמאות להתנהלות לא שגרתית (לשון עדינה) של ב"כ התובעים במהלך הדיונים בבית הדין הארצי, כמו הבקשה המשונה לפסילה. בתשובת ב"כ התובעים לתגובת מבטחים נטענו טענות מכפישות נגד באי כוח מבטחים, נגד שופט בדימוס שדן בערעור בו היה ב"כ התובעים צד, שנים רבות לפני כן, וטענות נוספות נגד ההרכב. כעת ממתינים להחלטה בבקשת הפסילה ולהכרעה בערעורים.

1. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים (הוגשה כנגד כל הקרנות)

בחודש דצמבר 2020 הגישו גמלאים המקבלים קצבה מהקרנות תביעה ובקשה להכיר בה כייצוגית בבית המשפט המחוזי בתל אביב.

לטענת התובעים, בהתאם לסעיף 9 לפקודת מס הכנסה, לאחר תיקון 190, היה על הקרנות לזכות את הגמלאים בגין יתרת הפטור במסגרת תשלומי הקצבה החודשית ללא כל צורך בקבלת אישור נוסף מרשות המיסים.

אולם, גם לאחר שקיבלו הקרנות אישור מרשות המיסים לביצוע הפטור הנוסף במסגרת הקצבה החודשית, הן לא עשו כן ולא יידעו את חברי הקבוצה בדבר זכותם זו. התובעים מבקשים לאשר את התובענה כייצוגית ולהגדיר את הקבוצה כ- "כל יחיד אשר הגיע לגיל הזכאות המקובל ו/או קיבל קצבה יחידה מאת קרנות הפנסיה שבהסדר ואשר לא היוו את קצבתו, שמשלמת הקצבה שלו לא זיכתה את קצבתו ביתרת הפטור המגיעה לו על פי סעיף 9 לפקודה ובהתאם להוראות תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג-1993, כולה או חלקה, וזאת החל מיום 1 בינואר 2011 ואילך".

וכן מבקשים להורות לקרנות להשיב ו/או לפצות ו/או לשפות את חברי הקבוצה בגין כל סכומי המס שניגבו מהם ביתר כמפורט בבקשה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. התביעה והבקשה לאשרה כייצוגית נמסרו לקרנות בשלהי ינואר 2021. בשלב זה טרם נלמדו טענות הבקשה והעובדות הקשורות בה ולפיכך לא ניתן להתייחס לשאלת סיכוני התביעה.

ביום 12 באפריל 2021 הוגשה בקשה לסילוק על הסף של ההליך הייצוגי מטעמים של סמכות עניינית, מאחר שמדובר לטעמנו בסוגיה שנמצאת בסמכות בית הדין לעבודה, המבקשים הגיבו עליה ביום 21 באפריל 2021.

ביום 27 במאי 2021 התקיים דיון קדם משפט בבקשה הייצוגית. הובהר כי קיימים קשים מהותיים בבסיס הבקשה וכי היא אינה רלוונטית למרבית המבקשים.

נקבעה לתזכורת פנימית ליום 12 בספטמבר 2021, כאשר עד ליום זה על הצדדים לעדכן את בית המשפט בדבר התקדמות ההליכים בתובענה שהגיש המבקש כנגד רשות המיסים וכן כיצד המבקשים מבקשים להתקדם עם תביעתם ובקשתם. לבקשת התובעים נדחה מועד העדכון, עקב העובדה שטרם ניתנה החלטה בתביעה כנגד רשות המיסים, נדחה לחודש אפריל 2022.

ביום 28 באפריל 2022 הודיעו התובעים כי ביום 27 באפריל 2022 ניתן פסק דין בתביעה נגד רשות המיסים וכי התובעים לומדים את האמור בפסק הדין.

במהלך חודש יוני 2022 הגישו המבקשים עמדה ובה הם טוענים כי יש להמשיך בניהול ההליך וזאת משום שלטענתם פסק הדין בתביעה כנגד רשות המיסים לא נותן מענה לנזק שנגרם לגמלאים בשנים:

2012-2015 וכן משום שלא כל הגמלאים יפנו לרשות המיסים על מנת לקבל החזר של סכומי המס שנוכו מקצבאותיהם. עוד ביקשו המבקשים להתיר להם לצרף תובעים נוספים.

בחודש יולי 2022 הגישו הקרנות תגובה המתנגדת להודעת התובעים. לעמדת הקרנות נוכח הקביעות בעניין רשות המיסים אין מקום עוד לתביעות כנגדן שכן ניתן מענה נגד רשות המיסים. לטענת הקרנות בתביעה נגד רשות המיסים נקבע במפורש שרשות המיסים הורתה למשלמי הקצבאות כיצד לפעול ולא התירה להם לתת את הפטור הנוסף, אלא בהתאם לאישור מרשות המיסים.

הקרנות טוענות כי תביעה ביחס לשנים 2012-2013 התיישנה וביחס לשנים 2014-2015 אין לתובעים עילת תביעה, בהינתן העובדה שהקרנות פנו לגמלאים מספר פעמים בעניין הפטור הנוסף ובהינתן העובדה שהגמלאים יכלו לפנות במועד הגשת התביעה נגד רשות המיסים (2018) ולדרוש החזר מס שנוכה בהתעלם מהפטור הנוסף לו הם זכאים משנת 2012.

עוד נטען, כי כספי המס שנוכו הועברו לרשות המיסים ואין הצדקה לחייב את הקרנות לפצות את הגמלאים, אלא שפנו לרשות המיסים ואלה שלא פנו להשבתם. עוד הובהר כי אין לקרנות מקור כספי לפיצוי הגמלאים.

בקשת אישור מתוקנת הוגשה במהלך חודש אוקטובר 2022 וכן הוגשה בקשה מתנגדת למתן אפשרות להגיש הודעת צד שלישי בידי הקרנות

הקרנות הגישו תגובה מתוקנת לבקשת האישור וכן בקשה להתיר להן להגיש הודעת צד שלישי נגד המדינה. בקשתן נענתה חרף התנגדות המבקשים (התובעים). הודעה לצד שלישי נגד המדינה הוגשה בהתאם להחלטה. על המדינה להגיש תגובה להודעה לצד שלישי. הקרנות הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה נגד 4 קרנות אשר המבקשים לא בוטחו בהן, בהיעדר עילת תביעה. המבקשים התנגדו לבקשת הקרנות.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

1. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים (המשך)

ביום 31 בינואר 2023 קיבל בית המשפט את בקשת הקרנות והורה על מחיקת התביעה נגד ארבע הקרנות על הסף בהיעדר עילת תביעה אישית, תוך חיוב המבקשים בהוצאות. דיון בבקשת האישור נקבע ליום 25 ביוני 2023.

בדיון בבקשת האישור מיום 25 ביוני, 2023 הציע בית המשפט למדינה להיות במעמד של צד דרוש בבקשת האישור חלף בקשתה לצרפה כנתבעת, ותוך שמירת זכות טיעון שלה במלואה. הקרנות ביקשו מבית הדין להורות למבקשים לגלות את כל מסמכי השומות למס הכנסה שהגישו במהלך השנים, אף שחלף מועד הגשת בקשות מקדמיות, משום שהעובדות בעניין זה התגלו לקרנות זמן קצר לפני כן.

בית המשפט הורה למבקשים להגיב לכך תוך 7 ימים. המבקשים הודיעו כי הם מתנגדים לחשיפת המסמכים מפאת העיתוי ומטעמים נוספים וכן ביקשו להורות שהכרעה בבקשה תינתן על יסוד המסמכים ללא צורך בהוכחות ובחקירת המבקשים ויתר המצהירים. עוד ביקשו שהמדינה לא תהיה צד בבקשת האישור. על כן הגישו הקרנות בקשות מפורטות בעניין גילוי המסמכים וכן הודיעו כי הן עומדות על כך שהמבקשים יחקרו על תצהירם. ביום 12 ביולי 2023 נדחתה בקשת המבקשים לבטל את ישיבת ההוכחות, כאשר בית המשפט קבע כי שאלת קיומו של הנזק הנטען טעונה חקירה וכך גם נושאים נוספים, ואילו בהתייחס למדינה כצד ג' ניתנה למדינה אפשרות להגיש תצהיר וכן להתייחס למעמדה בהליך. בהמשך לכך, הוגשו תגובות של המדינה ושל המבקשים.

ביום 4 בספטמבר, 2023 נתנה החלטה של בית המשפט, לפיו התקבלה במלואה בקשת הקרנות לגילוי מסמכי שומת המס שהגישו המבקשים במהלך כל השנים מאז תיקון 190 לפקודת מס הכנסה ונדחתה עמדת המבקשים בנדון. עוד נדחתה עמדת המבקשים בדבר אי מתן מעמד בהליך בקשת האישור לרשות המיסים. נקבע, כי עמדתה תועיל לביור הבקשה והכרעה בה הן בהתייחס לטענות המבקשים והן בקשר עם טענות ההגנה של הקרנות. נקבע, כי רשות המיסים תגבה את עמדתה בתצהיר ערוך כדין. בשל המצב הביטחוני נדחו מועדי הגשת תצהיר הרשות וגילוי מסמכי השומות.

ביום 14 בדצמבר 2023 התקיים דיון ההוכחות בבקשת האישור. נחקרו כל המבקשים, עד הקרנות דני אייזנברג ושתי עדות מטעם רשות המיסים. בתום הדיון נקבעו מועדים להגשת סיכומי הצדדים בבקשה האישור והיקפם. הגשת סיכומי שלושת הצדדים אמורה להסתיים בחודש יוני 2024.

סיכומי המבקשים הוגשו. הקרנות הגישו את סיכומיהן בבקשת האישור ובהודעת צד ג' בחודש מרס 2024. במהלך חודש מאי 2024 יוגשו סיכומי רשות המיסים בהודעת צד ג' ובמהלך חודש יולי 2024 יוגשו סיכומי התשובה של המבקשים וסיכומי התשובה של הקרנות בהודעה לצד שלישי.

עובר להגשת סיכומי הקרנות, הן הגישו ביום 26 במרס, 2024 בקשה לצירוף ראיות שאותרו בעניין הדיאלוג שהתקיים בין הקרנות ובין רשות המיסים ובעניין פגישה שהתקיימה עם אחד המבקשים ואשתו. בעקבות בקשה זו, המבקשים ביקשו למחוק את הסעיפים בסיכומי הקרנות שהתייחסו לכך, ולאחר תגובות לבקשות, החליט בית המשפט ביום 26 באפריל, 2024 לאפשר למשיבות הגשת הראיות הנוספות ולדחות את הבקשה למחיקת סעיפים מסיכומי המשיבות בהן התייחסו אלו לראיות הנוספות, בצד חיוב הקרנות בהוצאות בשל התנהלותן בהגשת הראיות הנוספות.

ביום 5 בנובמבר 2024 ניתנה החלטה בבקשת האישור. בהחלטתו אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית וקבע כי הבקשה עומדת בתנאי חוק תובענות ייצוגיות ועומדת בהלימה לתנאים הקבועים שם לצורך אישורה.

בית המשפט דחה את טענת המבקשים בעניין אופן יישום הפטור הנוסף על הגמלאים ובקשר להנחיות רשות המיסים וקבע כי הקרנות פעלו בהתאם להנחיות רשות המיסים. בית המשפט התייחס לפסק הדין שניתן בתובענה ייצוגית אחרת - שביט נ' רשות המיסים, בו אושר הסדר הפשרה בין הצדדים בעניין הנחיות רשות המיסים לאופן יישום תיקון 190 בקצבאות הגמלאים. בפסק הדין נקבע כי הנחיות רשות המיסים היו בלתי ברורות ובחוסר הלימה לנוסח התיקון.

בית המשפט דחה את טענת המבקשים, לפיה כביכול היה על הקרנות לפעול ביתר שאת מול רשות המיסים וקבע כי בהתנהלותן של הקרנות אל מול רשות המיסים הן עמדו בחובותיהן כלפי הגמלאים שלהן.

1. אִמִּיר שֶׁגֵּב וְאֲחֵי נ' מִבְּטָחִים (הַמְשָׁךְ)

בֵּית הַמִּשְׁפָּט קִבַּע בְּהַחֲלָטָתוֹ לְאִשֵּׁר אֶת הַתְּבִיעָה כִּי־צוּגִית, כִּי הוּא נוֹטֵה לְקַבֵּל אֶת טַעְנוֹת הַמְּבַקְשִׁים כִּי הַקְּרָנוֹת הַפְּרוּ אֶת חוֹבַת הַזְּהִירוֹת וְהָאֲמוּנָה הַחֲלוּת עֲלֵיהֶן וְהַתְּרַשְׁלוּ בְּכָל הַנוֹגַע לִיְדוּעַ הַגְּמֵלָאִים וּפְנִיָּה אֲלֵיהֶם עַל מִנַּת שִׁפְעָלוֹ לְמַמַּשׁ אֶת הַפְּטוֹר בְּקִצְבָאוֹתֵיהֶם. כִּךְ, לְאַחַר שֶׁקִּיבְלוּ בִּשְׁלֵהֵי 2013 אִישׁוֹר מְסוּיָג מְרֻשׁוֹת הַמְּסִים – הִיָּה עֲלֵיהֶם לַפְּנוֹת אֶל הַגְּמֵלָאִים הוֹוִתִּיקִים וְהַחֲדָשִׁים וְלִידַע אוֹתָם וְלִהְצִיג בְּפְנֵיהֶם אֶת הָאֲפְשָׁרוּיּוֹת לְמִיּוֹשׁ הַפְּטוֹר.

בֵּית הַמִּשְׁפָּט קִבַּע כִּי נוֹסַח הַהוֹדָעָה שֶׁנִּשְׁלַחָה לְגְּמֵלָאִים בְּתַחֲלִית שְׁנַת 2013 לֹא הִיָּה בְּהִיר דִּיּוֹ וְלֹא הוֹבָאָה רֵאִיָּה לְכַךְ שֶׁהַמְּכַתְּבִים אֲכַן נִשְׁלַחוּ; כִּי לֹא נִשְׁלַחָה הוֹדָעָה נוֹסַפֶּת לְגְּמֵלָאִים בְּעַקְבוֹת הַהֲקָלוֹת שֶׁהַקְּרָנוֹת הִשִּׁיגוּ מְרֻשׁוֹת הַמְּסִים בְּנוֹבֵמְבֵר / דְּצֵמְבֵר 2013; וְכִי עַד חוֹדֶשׁ אוּגוֹסֵט 2020 לֹא נִשְׁלַחָה כָּל הוֹדָעָה נוֹסַפֶּת לְגְּמֵלָאִים.

טַעְנוֹת הַהֲגָנָה שֶׁל הַקְּרָנוֹת בְּעִנְיָן זֶה, לְרַבּוֹת טַעְנוֹתֵיהֶן בְּדַבַּר הַיַּעֲדָר קֶשֶׁר סִיבְתֵי בֵּין יְדוּעַ הַגְּמֵלָאִים וּבֵּין הַנִּזְקֵי שֶׁנִּגְרַם (אִי קִבְלַת הַפְּטוֹר) – נִדְחוּ. בֵּית הַמִּשְׁפָּט דָּחָה אֶת טַעְנוֹת הַקְּרָנוֹת בְּדַבַּר הַיַּעֲדָר עֵילַת תְּבִיעָה אִישִׁית לְמְבַקְשִׁים (לְמַעַט בְּעִנְיָן מְבַקְשֵׁת אַחַת) וְכֵן דָּחָה אֶת יִתְרַ טַעְנוֹת הַקְּרָנוֹת כְּנֶגֶד קִבְלַת הַבְּקָשָׁה לְאִישׁוֹר (לְרַבּוֹת טַעְנוֹת הַתִּישְׁנוֹת, וְטַעְנוֹת מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין לְאוֹר עִנְיָן שְׁבִיט) וְכֵן אֶת טַעְנוֹתֵיהֶן כִּי הַבְּקָשָׁה אִינָה מְתַאִימָה לְהִיּוֹת דְּדוֹנָה בְּדֶרֶךְ שֶׁל תּוֹבַעְנָה יִיצוּגִית לְאוֹר הַצּוֹרֵךְ בְּבִדְיוֹת פְּרֻטְנוּיּוֹת לְכָל חֶבֶר קְבוּצָה וְקִבַּע כִּי נִיתַן לְהַתְּגַבֵּר עַל קוּשֵׁי זֶה בְּאֲמֻצוֹת חֲלוּקוֹת קְבוּצַת הַגְּמֵלָאִים לְתֵתִי קְבוּצוֹת.

בֵּית הַמִּשְׁפָּט קִיבֵּל אֶת עַמְדַּת הַקְּרָנוֹת כִּי יֵשׁ בְּסִיסָה לְהוֹדָעַת צַד ג' שֶׁהִגִּישׁוּ נֶגֶד רְשׁוֹת הַמְּסִים (לְאַחַר קִבְלַת רְשׁוֹת), דָּחָה אֶת טַעְנוֹתֵיהֶן שֶׁל רְשׁוֹת הַמְּסִים בְּעִנְיָן זֶה וְקִבַּע כִּי יֵשׁ לְהוֹתִירָה כְּצַד שְׁלִישֵׁי בְּהִלְיָךְ.

בֵּית הַמִּשְׁפָּט קִבַּע, כִּי דִי בְּהַכְרַעוֹת בֵּית הַמִּשְׁפָּט בְּעִנְיָן שְׁבִיט – רְשׁוֹת הַמְּסִים, בְּדַבַּר הַתְּנַהּלוֹת הַרְשׁוֹת כְּדִי לְהַצְדִּיק אֶת צִירוּפָה שֶׁל הַרְשׁוֹת כְּצַד ג' לְהִלְיָךְ וְכִי קִיַּיַּמַּת אֲפְשָׁרוֹת סְבִירָה לְכַךְ שִׁיִּקְבַּע, כָּל שֶׁהַתְּבִיעָה הִיִּיצוּגִית כְּנֶגֶד הַקְּרָנוֹת תִּתְקַבֵּל, כִּי רְשׁוֹת הַמְּסִים נוֹשָׂאֵת בְּאַחֲרִירוֹת נִזְקִית כְּמַעוּלוֹת בְּמִשׁוֹתָף. עוֹד הַתִּיַּחַס בֵּית הַמִּשְׁפָּט לְעוֹבְדָה שֶׁהַמְּסִים הִיתְרִים שְׁנוֹכוֹ מִהַקְּצָאוֹת הוֹעֲבֵרוּ לְרְשׁוֹת הַמְּסִים, וְלֹאֲפְשָׁרוֹת כִּי הוֹתַרְתָּ כִּסְפֵי מְסִים אֶלָּה בִּידֵי רְשׁוֹת הַמְּסִים תַּחֲשַׁב כְּעִשְׂיַת עוֹשֵׁר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט.

בֵּית הַמִּשְׁפָּט פִּסְקָה הוֹצָאוֹת בְּסֶךְ 50,000 ש"ח לְטוֹבַת ב"כ הַמְּבַקְשִׁים בְּגִין פּוֹעֵלוֹ עַד שֶׁלֵּב זֶה וְקִבַּע מוֹעֲדִים לְהַגִּישׁ כְּתָבֵי הַגְּנָה. בֵּית הַמִּשְׁפָּט הוֹרָה לְצַדִּדִּים לְפָרְסָם בְּעִתּוֹנִים יוֹמִיִּים מוֹדַעָה בְּדַבַּר אִישׁוֹר הַתּוֹבַעְנָה כִּי־צוּגִית וְלִהְגִּישׁ כְּתָבֵי הַגְּנָה: הַקְּרָנוֹת תוֹךְ 60 יָמִים וְרְשׁוֹת הַמְּסִים תוֹךְ 120 יָמִים.

הַקְּרָנוֹת סְבוּרוֹת כִּי בְּהַחֲלָטָה נִפְלוּ שְׂגִיאוֹת מֵהוֹתִיוֹת וְכִי נִכּוֹן יִהְיֶה לְהַגִּישׁ בְּקֶשֶׁת רְשׁוֹת עֵרְעוֹר לְבֵית הַמִּשְׁפָּט הַעֲלִיּוֹן עַל הַחֲלָטָה.

וְעַל כֵּן הִגִּישׁוּ בְּקָשָׁה לְעִיכּוֹב בִּיצוּעַ הַחֲלָטָה. לְאַחַר קִבְלַת עַמְדוֹת הַצַּדִּדִּים, הַחֲלִיט בֵּית הַמִּשְׁפָּט הַמְּחוֹזִי לְעַכְבֵּ אֶת בִּיצוּעַ הַחֲלָטָה בְּבִקְשַׁת הָאִישׁוֹר עַד לְסִיוֹם הַהִלְיָכִים הָעֵרְעוֹרִיִּים.

הַקְּרָנוֹת הִגִּישׁוּ לְבֵית הַמִּשְׁפָּט הַעֲלִיּוֹן, בְּחוֹדֶשׁ יָנוּאָר 2025, בְּקֶשֶׁת רְשׁוֹת עֵרְעוֹר עַל הַחֲלָטָה הָאִישׁוֹר. שְׁעִיקָר נִימוּקֵיהֶם הֵם מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין; קִיוִּמָה שֶׁל דֶּרֶךְ יַעֲלֶה וְצוּדְקַת לְהִלְיָךְ בְּדַמּוֹת פְּנִיָּה לְרְשׁוֹת הַמְּסִים לְאוֹר עֲצִירַת מִירוּץ הַהִתִּישְׁנוֹת עֵקֶב נְקִיטַת הַהִלְיָךְ הִיִּיצוּגִי הַקּוֹדֵם נִגְדָה בְּאוֹתוֹ עִנְיָן, שֶׁמִּנְתַּקַּת אֶת הַקֶּשֶׁר הַסִּיבְתִי לְגַבֵּי הַשָּׁנִים 2014 וְאִילָךְ, וְאִילוֹ טַעְנוֹת לְגַבֵּי הַשָּׁנִתִּים שֶׁקְדַּמוּ לְכַךְ הַתִּישְׁנוּ; וְהַשּׁוֹנוֹת בֵּין חֶבְרֵי הַקְּבוּצָה.

הַמְּדִינָה הִגִּישָׁה גַּם הִיא, בְּחוֹדֶשׁ יָנוּאָר 2025, בְּקֶשֶׁת רְשׁוֹת עֵרְעוֹר עַל הַחֲלָטָה הָאִישׁוֹר, בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט הַעֲלִיּוֹן. נִימוּקֵי רְשׁוֹת הַמְּסִים דּוֹמִים בְּרוֹבָם לְנִימוּקֵי בְּקֶשֶׁת רְשׁוֹת הָעֵרְעוֹר שֶׁהִגִּישׁוּ הַקְּרָנוֹת. רְשׁוֹת הַמְּסִים אִינָה מְסַכִּימָה לְטַעְנוֹת עֲצִירַת מִירוּץ הַהִתִּישְׁנוֹת הַרְחֵבָה שֶׁל הַקְּרָנוֹת. וְכֵן הִיא מְתַנַּגֶּדֶת לְהַחֲלָטָה לְאִשֵּׁר אֶת הוֹדָעַת הַצַּד הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִגִּישׁוּ נִגְדָה הַקְּרָנוֹת.

בְּיוֹם 10 בְּפֶבְרׁוּאָר 2025 נִיתְנָה הַחֲלָטָה רֵאשׁוֹנָה בְּבִקְשׁוֹת רְשׁוֹת הָעֵרְעוֹר, לְפִיָּה הַבְּקָשׁוֹת טַעְנוֹת תְּשׁוּבָה. נִיתְנָה לְמִשְׁיבִים (הַגְּמֵלָאִים הַתּוֹבַעִים) זְכוּת לְהִשִּׁיב עַד 9 בְּמָרֵס, 2025; וְכֵן נִיתְנָה לְרְשׁוֹת הַמְּסִים רְשׁוֹת, כָּל שֶׁהִיא מְבַקְשֵׁת, לְהִשִּׁיב לְבִקְשַׁת רְשׁוֹת הָעֵרְעוֹר שֶׁל הַקְּרָנוֹת. נִיתְנָה לְקְרָנוֹת וְלְרְשׁוֹת הַמְּסִים זְכוּת לְהִגִּיב לְתִשׁוּבוֹת עַד 30 בְּמָרֵס 2025. לְבִקְשַׁת ב"כ הַתּוֹבַעִים וְבַהֲסַכְמַת הַקְּרָנוֹת וְהַמְּדִינָה נִיתְנָה לְצַדִּדִּים אֲרַכָּה לְהַגִּישׁ כָּל אֶלָּה, אֲשֶׁר תּוֹשְׁלָם עַד 5 בְּאַפְרִיל 2025.

טֶרַם נִקְבַע דִּיּוֹן בְּבִקְשׁוֹת רְשׁוֹת הָעֵרְעוֹר.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ז. ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים ואח' (הוגשה כנגד כל הקרנות)

ביום 17 בפברואר 2021 הגישו ששון עטרי ואברהם גרינפלד תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב ובקשה להכיר בה כייצוגית.
לטענת המבקשים אין לראות בתשלום פנסיה מוקדמת במימון מעסיק כהכנסה המצדיקה מבחן הכנסה לנכה בהתאם לתקנון הקרן.
המבקשים מעריכים את התביעה בסכום של כ- 12 מיליון ש"ח.
התביעה והבקשה לאשרה כייצוגית נמסרו לקרנות בשלהי חודש פברואר 2021. בשלב זה טרם נלמדו טענות הבקשה והעובדות הקשורות בה ולפיכך לא ניתן להתייחס לשאלת סיכוני התביעה.
הקרנות הגישו את תגובתן לבקשה בחודש ספטמבר 2021.
דיון מוקדם נקבע ליום 23 בדצמבר 2021 ודיון הוכחות נקבע ליום 31 במרס 2022.
ביום 24 באפריל 2022 נענה בית הדין חלקית לבקשת התובע והורה כי הממונה על שוק ההון ימסור עמדה בהליך. בית הדין לא קיבל את הבקשה לצירוף הממונה להליך.
ביום 6 בספטמבר 2022 הגיש התובע בקשה לתיקון התביעה והוספת מבקשים – גמלאית קג"מ ועמותת "הצלחה".
ביום 6 באוקטובר 2022 הגישה הקרן תגובה לבקשת התיקון ובה התנגדה לצירוף עמותת "הצלחה" והותירה לשיקול דעת בית הדין את הבקשה לצירוף גמלאים של קג"מ.

עמדת הממונה על שוק ההון הוגשה במהלך חודש נובמבר 2022. בהתאם לעמדת הממונה, הכנסתו של העמית מקצבה מוקדמת היא הכנסה פאסיבית אשר אינה נובעת מיגיעה אישית של העובד. כמו כן, ציינה הרשות כי ההכנסה מפנסיה מוקדמת נחשבת כקצבה בהתאם להוראות סעיף 2(5) לפקודה, וכי לפי לשונו של סעיף 36 לתקנון אין זה מקור הכנסה המנוי בסעיפים 1(2) ו-2(2) לפקודה. עמדת הרשות הבחינה בין פנסיה מוקדמת במימון המעסיק ובין דמי אבטלה, אף ששתייהן נכללות בסעיף 2(5) לפקודה.

לאחר הגשת עמדת הממונה, ובהנחיית בית הדין נערך מו"מ לפשרה בין הצדדים. המו"מ לא צלח. ולפיכך הוגשה ביום 7 בפברואר 2023 בקשת הצדדים למתן החלטה בבקשת התובעים לצירוף תובעים ובבקשת הקרנות לסילוק על הסף של התביעה נגד הקרנות אשר נגדן לא קיימת עילת תביעה אישית.

דיון בבקשת האישור נקבע ליום 11 במאי 2023.

ביום 12 במרס 2023 ניתנה החלטת בית הדין האזורי לפיה נדחתה הבקשה לתיקון כתב התביעה ולהוספת מבקשים. בהחלטה צוינה העובדה כי ממילא ההחלטה שתינתן בתביעת עטרי וגרינפלד (שבטוחו במקפת) תחול על כולם, וכי המטרה בהוספת המבקשים היא להוסיף נפח לתביעה על מנת להשליך על גמול התובע, דבר שבית הדין לא מצא לנכון להיענות לו. עמיתים נמחקה מההליך בהסכמת המבקשים. באשר לבקשתנו למחוק את הקרנות הנוספות, נקבע כי הבקשה תתברר לאחר שמיעת המצהירים, במסגרת בקשת האישור, בשים לב להליך התלוי ועומד בבג"ץ בעניין וולף.
למחרת, 13 במרס 2023, הגישו המבקשים בקשת רשות ערעור על ההחלטה. בית הדין הארצי לעבודה הציע לצדדים להסכים כי הדיון בעניין זה יוחזר לבית הדין האזורי לעבודה וזה יכריע בבקשה מחדש במסגרת החלטתו בבקשה לאישור התביעה כייצוגית. הקרנות הודיעו כי אינן מסכימות להצעת בית הדין הארצי, ולפיכך נקבע כי עליהן למסור את תגובתן לבקשת רשות הערעור עד 4 במאי 2023 וכך עשו. המבקשים השיבו לתגובה ביום 7 במאי 2023.

דיון הוכחות בבקשת האישור התקיים ביום 11 במאי 2023 ובסיומו התיק נקבע לסיכומים. נוכח עמדת הממונה על שוק ההון אשר תומכת בעמדת התובעים נערכה חשיבה מחודשת בנושא בקרנות והתגבשה החלטה באישור המנהל המיוחד לקבל את עמדתו הפרשנית של הממונה על שוק ההון והעמדה שבבקשת האישור.

הודעה על כך נמסרה לבית הדין הארצי לעבודה בחודש יוני 2023 ובהמשך לבית הדין האזורי לעבודה במקביל נוהל דין ודברים עם בא כוח המבקשים על מנת לגבש הסכמה בדבר אופן הטיפול בביצוע, מועדים לבצוע ומתן פסק דין ושכר טרחה הגמול שייקבעו בגדרה.
המו"מ בין הצדדים טרם הושלם.

נוכח האמור ביום 1 באוגוסט, 2023 הוגשה בקשה להארכת המועד להגשת סיכומי המבקשות עד ליום 1 בספטמבר, 2023. בהמשך נדחו המועדים להגשה בפרק זמן נוסף.

הקרנות החלו לבצע את החלטת המנהל המיוחד לביטול מבחן ההשתכרות בהתייחס לפנסיות תקציביות ולהשבת סכומים שניגבו בעבר. חלק מהגמלאים קיבלו החזר בקצבת חודש ספטמבר 2023. המהלך יושלם בחודשים הקרובים.

במקביל מתנהל מו"מ עם ב"כ התובעים על מנת להגיש הסדר מוסכם בעניין גמול לתובעים המייצגים ושכ"ט.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ז ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים ואח' (המשך)

המשא ומתן עם בא כח התובעים לא צלח, נוכח פערים גדולים בין עמדות הצדדים. בנסיבות אלו הקרנות הגישו את סיכומיהן בחודש אפריל 2024 וכעת ממתנינים לפס"ד. ביום 7 לאוגוסט 2024 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה, במסגרתו נדחתה הבקשה לאישור התובענה הייצוגית לאור שינוי המדיניות של קרן מקפת בעניין השתכרות יתר של נכה בפרישה מוקדמת וביצוע תשלומים למפרע בעקבות שינוי המדיניות האמור. בית הדין החליט, לאחר בחינת כל השיקולים הרלוונטיים של המקרה, שיש לפסוק לכל אחד מהמבקשים גמול בסך של 10,000 ש"ח, וכן לפסוק לבאי כוחם שכר טרחה בסך של 50,000 ש"ח.

התובעים הגישו ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי לעבודה. כתב הערעור שהגישו התובעים נמסר לקרן בסוף פברואר 2025. הערעור נסב אודות דחיית בקשת האישור; דחיית הבקשה לצירוף תובעות נוספות - גמלאית קג"מ ועמותה ציבורית (אשר צירופן התבקש לצורך הגדלת הקבוצה והגמול ושכר הטרחה); גובה הסכומים שנפסקו לתובעים הייצוגיים ושכר הטרחה לבא כוחם. למעשה, הערעור כולו עוסק בשכר הטרחה ובגמול שנפסקו למערערים ובא כוחם בפסק הדין. נקבעו סדרי הגשת הסיכומים על ידי המערערים והקרנות עד 5 במאי, 2025. דיון בערעור נקבע ליום 10 ביוני, 2025 בבית הדין הארצי לעבודה.

ח. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (הוגשה כנגד מבטחים וקג"מ)

1. בחודש פברואר 2021 הגיש מר אביטל אשר בוטח במבטחים ובקג"מ ולאחר מכן במדינה ופרש לקצבה מהמדינה, תביעה נגד הקרנות והמדינה. חלק מתביעתו דומה לזו של גב' תמר אורנשטיין.

2. חישוב הקצבה של מר אביטל והשתתפות הקרנות, לשיטתו, בהשלמת שיעור הקצבה המשולם על ידי המדינה (בה השכר גבוה יותר) ל-70%, הביא לכך שמבטחים (בה השכר הקובע קטן מהשכר הקובע בקג"מ) אינה משתתפת בקצבה (אינה תורמת) והשתתפותה של קג"מ היא בהשלמה ל-70%.

3. לטענת מר אביטל הוא זכאי לקבל קצבה בשיעור של 70% מהשכר הגבוה (על בסיס משכורת מלאה ובהתעלם מחלקיות משרתו בגורם המשלם - המדינה). לשיטתו, על הקרנות להעביר למדינה את מלוא שיעורי הקצבה המחושבים לפי תקנוניהן. המדינה היא שאמורה להפחית את סכום הקצבה שישולם לו כך שלא יעלה על 70% מהשכר הקובע למשרה מלאה במדינה.

4. הקרנות הגישו כתב הגנה ובו טענו שתיים: חישוב שיעור הקצבה בהתאם לסעיף 8(א) להסכם הרציפות (אשר תואם גם את החישוב בקרנות לפי התקנון האחד), הוא בהתאם למכפלת שיעור הפנסיה השנתי הממוצע כהגדרתו בסעיף 8(א) בשנות החברות בפועל בקרן. "השיעור השנתי הממוצע" הוא השיעור המתקבל מחלוקת אחוז הפנסיה אותו זכאי היה העובד לקבל לו נמשכה חברותו בקרן ברציפות מיום כניסתו לראשונה לשירות המדינה או לקרן, לפי המועד המוקדם יותר, במספר השנים ממועד הכניסה לראשונה ועד הגיע החבר לגיל הפרישה.

לפיכך, שיעור השתתפותן המרבי של הקרנות, לפני הפעלת סעיף 9 להסכם הרציפות, מחושב לפי מכפלת שנות החברות בקרנות בשיעור השנתי הממוצע, קטן מ-2% לשנת חברות בקרן, קטן משיעור הקצבה הנטען על ידי התובע, לפי 2% לשנה. בעידן התקנון האחד יש לפרש את הוראת סעיף 9 להסכם הרציפות באופן המתיישב עם הוראות התקנון האחד, אשר מהווה חלק מהסכם הרציפות. לפיכך, יש לקבוע וכך נהגות הקרנות, כי יש לבצע הפחתה של שיעור הקצבה המצרפי לכדי 70% מהשכר הקטן יותר (בקרן או במדינה) - בהשלמה לשיעור הקצבה המשולם על ידי הגוף בו השכר הקובע גבוה יותר, ל-70% - שיעור הקצבה המרבי לפי התקנון האחד.

5. המדינה הגישה כתב הגנה ולשיטתה, על הקרנות להעביר אליה את מלוא שיעור הקצבה שנצבר אצלו וככל שסכום הקצבה המצרפי יחרוג מעל 70% מהשכר הקובע הגבוה (במדינה) תפחית המדינה את סכום הקצבה לכדי 70% ממנו. המדינה לא נקטה עמדה בהתייחס לשיעור הקצבה בקרנות, המחושב לפי סעיף 8(א) להסכם הרציפות.

דיון ההוכחות התקיים ביום 16 במאי 2022 במהלכו נחקרו כל העדים. בתום הדיון ניתנה החלטה על סיכומי הצדדים. בחודש נובמבר 2022 הוגשו סיכומי מבטחים. כעת ממתנינים לפס"ד.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ח. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (המשך)

בחודש אוקטובר 2022 ניתן פס"ד בתביעתו של פרופ' יחזקאל סידי שעניינה דומה, לפיו תביעתו התקבלה במלואה ופרשנות הקרן בעניין הוראות הסכם הרכיפות נדחתה. הוגשו ערעורים על פסק הדין בבית הדין הארצי לעבודה.

ביום 28 בפברואר 2023 נתן בית הדין החלטה, כי ההכרעה בתיק אביטל תידחה עד למתן פסק דין בתיק יחזקאל סידי בערעור.

בחודש מרס 2023 הציע בית הדין לצדדים להמתין עם מתן פסק הדין בתיק זה עד להכרעה בערעור שהגישו המדינה והקרן על פסק הדין בעניין פרופ' סידי וכך הוסכם.

הדין בערעורים בעניין פרופ' יחזקאל סידי בדיון התקיים בבית הדין הארצי לעבודה ביום 11 ביולי 2023 לאחר התייעצות הציע בית הדין לקרנות לחזור בהן מערעורן וכך יותר בעינו פסק דין של בית הדין האזורי עליו הוגשו הערעורים. הקרנות יודיעו לבית הדין הארצי על תגובתן להצעה תוך 30 יום. בהמשך לכך, הקרנות ביקשו ארכה נוספת טרם מסירת תגובתן להצעת בית הדין.

בהמשך להצעת בית הדין, הקרנות ביקשו מספר ארכות להגשת התגובה, לטובת קיום שיח עם הצדדים לתיק וגיבוש הסכמות דיוניות שיאפשרו את סיום ההליכים במהלך חודש נובמבר 2023. תוצאות הערעור יחולו כנראה על שש קרנות ההסדר החתומות על ההסכם הרכיפות עם המדינה.

ביום 31 בינואר 2024 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת לאישור הסדר דיוני של ההסכמות ביניהם לסיום המחלוקות בין הצדדים, לפיו פסק הדין שבערעור יבוטל אך תוצאתו האופרטיבית תיוותר בעינה כך שזכויות העמית לא יפגעו וחישוב קצבתו יבוצע בהתאם לקבוע בסעיף 9(א) להסכם רכיפות הזכויות עם המדינה; ערעור קג"מ וערעור המדינה יימחקו וכל צד יישא בהוצאותיו בהליך; מדובר בהסכמה דיונית בלבד; והקרן מבהירה כי אין בהסדר זה כדי לגרוע מחובתה לפעול בשוויון כלפי עמיתה בעניין יישום תוצאת פסק הדין. ביום 4 בפברואר 2024 נתן בית הדין הארצי תוקף של פסק דין להסכמות הצדדים.

בעקבות פסק הדין בעניין סידי, הגיש מר אליהו אביטל ביום 5 בפברואר 2024 בקשה לחידוש ההליכים בעניינו והקרן מגבשת מענה לבקשה.

בשלב זה נמסרה הודעה לבית הדין האזורי, כי הצדדים זקוקים לפרק זמן נוסף לגיבוש הסכמה ומתן דיווח לבית הדין. נקבע כי עד ל- 11 באפריל 2024 יימסר הדיווח.

בשלב זה נמסרה הודעה לבית הדין האזורי, כי הצדדים זקוקים לפרק זמן נוסף לגבש הסכמה ומתן דיווח לבית הדין. מועד הדיווח נדחה לבקשת הצדדים למחצית יוני 2024.

בינתיים התגבשה לכאורה הסכמה בין המדינה לקרנות על דרך הביצוע של חישוב קצבתו של התובע לפי 70% מהמשכורת הגבוהה במשרה מלאה. טיוטת הדברים נשלחה אל ב"כ התובע לתגובתו. מסתבר כי התובע אינו מסכים לאופן הצגת הדברים ותוצאות החישובים והוא פנה בנדון אל המדינה במהלך חודש יוני 2024. טרם ניתנה תגובת המדינה לפנייתו. בשלב זה, נוכח האמור, נמסרו הודעות לבית הדין כי הצדדים זקוקים לפרק זמן נוסף לגיבוש הסכמה ומתן דיווח לבית הדין. מועד הדיווח נדחה ליום 10 באוקטובר 2024.

ביום 10 באוקטובר 2024. הגיש התובע הודעה ובקשה למתן פסק דין והוחלט שהמדינה תתייחס לכך עד ליום 31 באוקטובר 2024.

ביום 17 בנובמבר 2024 הגישה המדינה את תגובתה, בה נטען כי המדינה משלמת לתובע את מלוא הקצבה שצבר אצלה, ועל כן יש לתת פסק דין שדוחה את התביעה נגדה בהיעדר עילה. עוד נטען כי ממילא הקרנות הודיעו שהן מתכוונות להשלים את הקצבה מהמדינה ל-70% מהמשכורת הגבוהה, כפי שנתבע כאן וכפי שנקבע בעניין סידי-קג"מ.

עם קבלת עמדת המדינה ביקשו הקרנות להגיב גם הן לבקשת התובע וניתנה להן רשות לעשות כן עד 25 בנובמבר 2024 וכך הם עשו.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ח. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (המשך)

הקרנות הגישו תגובה לבקשת התובע בהמשך להודעת המדינה והתובע הגיש תשובה לתגובות וביקש שיינתן פסק דין בתביעתו. בית הדין קבע דיון תזכורת במעמד הצדדים ביום 27.2.2025. בדיון (תזכורת) שהתקיים ביום 27.2.2025 התחדדו חילוקי הדעות בין הצדדים. התקיים דיון שלא לפרוטוקול. התובע טען כי על הקרנות להעביר את כל הצבירה אצלן למדינה, כפי שכתוב בסעיף 9(ב) להסכם הרציפות. לשיטתו, לאחר שהמדינה תקבל את מלוא הצבירה, יהיה עליה לשלם לו קצבה בסכום שתקריתו היא 70% מהמשכורת הגבוהה, אצלה. כך הוא "יחמוק" מהצורך לשלם דמי ניהול בשיעור 1.75% שמשלמים כל גמלאי הקרנות וכן מהפחתת 0.7% מהקצבה עקב שינוי עיתוי הצמדת הקצבאות למדד המחירים לצרכן, כקבוע בחוק הפיקוח על הביטוח והתקנון האחיד. טענה נוספת שהעלה התובע היתה בעניין זכאות למענק שנים עודפות. המדינה גרסה שחילוקי הדעות הן בין הקרנות לתובע וכי יש לסלק את התביעה נגדה. עמדת הקרנות והמדינה היא שהוראת סעיף 9(ב) להסכם הרציפות היא ענייני של המדינה והקרנות ואינה ענייני של הגמלאי; כי המדינה והקרנות פועלות בשיטת ההשלמה לסכום הקצבה המשולם על ידי הגוף המשלם – המדינה או הקרן; כי לאחר השלמה ל-70% מהשכר הגבוה יש להפחית מחלקן של הקרנות שיעור של 1.75% כדמי ניהול ושיעור של 0.7% כדמי איזון עקב הקדמת עיתוי הצמדת הקצבאות, כמתחייב מחוק הפיקוח ומתקנון האחיד. בהתייחס לטענה בדבר מענק שנים עודפות – היא אינה חלק מההליך ולא ניתן לדון בה כבדרך אגב, ללא תשתית. עוד גרסו הקרנות, כי התובע לא הגיש חשבון למועד פרישתו מהקרנות, אלא למועד אחר בלתי רלוונטי; ולשאלת בית הדין השיבו כי הפער בין הצדדים עומד על פחות מ-100 ש"ח לחודש.

סיכומו של דבר הורה בית הדין לתובע להגיש לבית הדין תוך 30 ימים (עד 1.4.2025) הודעה אם הצדדים הגיעו להסכמות שמיייתרות את הצורך במתן פסק דין.

ט. חנה תמרי נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים, קג"מ, מקפת והדסה)

ביום 3 בינואר 2022 הוגשה תביעה ייצוגית כנגד מבטחים קג"מ, מקפת והדסה. עניינה של תביעה זו הינה החזר דמי גמולים של מבטחים שהינם מבטחים ביותר מקרן ותיקה אחת שבהסדר וצברו בקרנות אלו ביחד מעל לשיעור הקצבה המרבי – 70%. לטענת התובעים קיימת אפליה בין מבטח בודד שצבר את שיעור הקצבה המרבי מעל ל-70%, אשר לו מחוזרים דמי גמולים אשר הופקדו לאחר צבירת שיעור הקצבה המרבי לבין מבטחים אשר צברו במספר קרנות ותיקות ביחד את השיעור הקצבה המרבי, אשר להם לא מחוזרים דמי גמולים. בחודש מאי 2022 הוגשה תגובת הקרנות לבקשת האישור. עמדת הקרנות היא כי התקנון האחיד אינו מקנה זכות להשבת דמי גמולים בחישוב צבירה מצרפי במספר קרנות, אלא רק כאשר יש צבירה של שיעור קצבה מרבי בקרן אחת בלבד.

דיון מוקדם בבקשת האישור התקיים ביום 30 ביוני 2022 ודיון הוכחות בבקשה נקבע ליום 5 בינואר 2023.

במהלך הדיון המוקדם הוחלט לבקש לקבל את עמדת הממונה על שוק ההון בענין המחלוקת בדבר הוראות התקנון האחיד ופרשנותו.

עמדת הממונה על שוק ההון הוגשה והיא תומכת בפרשנות הקרנות להוראות התקנון, לפיהן אין זכות להחזר דמי גמולים בחישוב צבירה מצרפית ביותר מקרן אחת.

בדיון שהתקיים בחודש פברואר 2023 נקבע, כי על הצדדים להגיש סיכומיהם, תוך 45 ימים כל צד ולאחר מכן תינתן החלטה בבקשת האישור.

בחודש אפריל 2023 הוגשו סיכומי התובעים. בתחילת חודש אוגוסט 2023 הוגשו סיכומי הקרנות. סיכומי תשובה הוגשו. וכעת ממתנינים להחלטה בבקשה האישור.

ביום 14 בפברואר, 2024 נתן בית הדין פסק דין הדוחה את התביעה ופסק כך:

א. במקרה הנוכחי אין עיגון מפורש בתקנון האחיד לפרשנות המבקשים בעוד שהקרנות אינן רשאיות לפעול או להעניק זכויות לעמיתים אלא בהתאם להוראה מפורשת בתקנון.

ב. בנוסף, בית הדין לא התרשם שפרשנות המבקשים מתיישבת עם ההסדרים שקדמו להתקנת התקנון האחיד והתכליות שבבסיסו.

ג. כמו כן, בית הדין לא מצא שיש לקבל את יתר טענות המבקשים שמשמעותן בקשה לקבלת סעד של תיקון תקנון קרן פנסיה במסגרת תובענה ייצוגית.

ד. בית הדין גם נתן משקל לכך שעמדת המאסדר תומכת בעמדת הקרנות וציין שספק אם עניינם של המבקשים עומד ביתר התנאים הקבועים בחוק לניהול הליך ייצוגי.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ט. חנה תמרי נ' מבטחים (המשך)

בית הדין חייב את המבקשים בהוצאות ע"ס 10,000 ש"ח.
ביום 19 במרס 2024 הגישו התובעים ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה. טרם נקבעו סדרי שמיעת הערעור.

נקבעו סדרי הגשת הסיכומים- המערערים -11 אוגוסט 2024; הקרנות -7 באוקטובר 2024; סיכומי תשובה -17 באוקטובר 2024. מועד שמיעת הערעור- 4 בנובמבר 2024.
מועד שמיעת הערעור נדחה, לפי בקשת המדינה מטעמים רפואיים, מיום 4 בנובמבר 2024 ליום 24 בפברואר 2025.

ביום 24 בפברואר 2025 התקיים דיון בערעור. בית הדין הארצי הקשה על נציגי הקרנות ורשות שוק ההון בעניין ההסדר שנקבע בתקנון האחד. האם הוא לקונה או הסדר שלילי. הצביע על קביעת פסק הדין שבערעור על כך שלא הובררו נסיבות התיקון שנקבע בתקנון האחד בנובמבר 2024 בו נוספה לתקנון הוראה בדבר החזר דמי גמולים.

בית הדין הציע לקרנות להסכים לאישור התובענה כייצוגית ולברר את הדברים במהלך הדיון בתובענה. הקרנות ורשות שוק ההון לא הסכימו להצעה.
קעת ממתינים לפסק דין.

י. פנינה ברוט נ' קרנות הפנסיה הוותיקות (הוגשה כנגד כל הקרנות)

הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הקרן וטענה כי הקרן הטעתה אותה עת חתמה התובעת על הסכם המשכת ביטוח כעצמאית וזאת לאחר שצברה את מלוא שיעור הקצבה האפשרי.
כמו כן טוענת התובעת כי הקרן גובה דמי ניהול בניגוד להוראות החוק.

התביעה ובקשת האישור הוגשו לבית המשפט המחוזי בחיפה אשר קבע כי על הקרנות להשיב לבקשת האישור עד לחודש יוני, 2022. דיון מוקדם נקבע ליום 31 באוקטובר, 2022.

התביעה הוגשה בבית המשפט המחוזי בחיפה בטענה כי עניינה של התביעה אינו בתחום סמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה. הקרנות סבורות כי הסמכות הייחודית לדון בתביעה נתונה לבית הדין לעבודה ועל כן בשלב הראשון תוגשנה בקשה להעביר את התביעה לבית הדין לעבודה בתל אביב (בת ים) המוסמך לדון בה.

הקרנות הגישו בקשה לסילוק התובענה על הסף או העברתה לבית הדין לעבודה לאור סמכות העניינית הייחודית ונקבע כי על התובע להגיש תגובה וזאת עד שלושים ימים מקבלת בקשת הקרנות. כמו כן, הגישו הקרנות בקשה למתן ארכה להגשת תגובה מטעמן בבקשה לאישור התובענה כייצוגית וזאת לאור הגשת הבקשה להעברת התובענה לבית הדין לעבודה.

בחודש מאי, 2022 הגישו הקרנות בקשה להעביר את הדיון לבית הדין לעבודה ומנגד טענו התובעים כי תביעתם היא תביעה נזיקית אשר הסמכות לדון בה נתונה לבית המשפט המחוזי והקרנות השיבו לטענות אלו.

הקרנות ביקשו לדחות את המועד להגשת תגובתם עד להכרעה בשאלת הסמכות. בית המשפט קבע כי המועד להגשת התגובה לבקשת אישור התביעה כייצוגית יידחה עד לאחר הכרעה בשאלת הסמכות.

ביום 31 ביולי, 2022 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי לפיה הסמכות לדון בתביעה נתונה לבית הדין לעבודה ובהתאם להחלטה הועברה התביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.

התובעת הגישה ערעור/בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי. במהלך דיון ביום 12 בדצמבר, 2022 המליץ בית המשפט העליון לתובעת על מחיקת הערעור ובהמשך הודיעה התובעת כי היא מסכימה למחיקת הערעור וכך נעשה.

במהלך חודש נובמבר 2022 הגישו הקרנות את תגובתן לבקשת האישור.
דיון בבקשת האישור נקבע ליום 24 באפריל, 2023.

ביום 13 במרס 2023 הגישה המבקשת בקשה להורות ליועץ המשפטי לממשלה להגיש עמדה בבקשת האישור. ימים אחדים לאחר מכן דחה בית הדין את הבקשה, מבלי שהקרן התבקשה להגיב לה, בית הדין קבע, כי בשלב זה אין צורך בקבלת עמדת היועמ"ש וכי ככל שיתברר במהלך הדיון בבקשת האישור כי קיים צורך שכזה, ישקול בית הדין את העניין.

ביאור 15 - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

י. פנינה ברוט נ' קרנות הפנסיה הוותיקות (המשך)

ביום 19 במרס, 2023 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה, לפיה התקבלה בקשת הקרנות בהן המבקשת לא בוטחה למחיקה על הסף של התובענה נגדן. נדחתה בקשת הסילוק על הסף למחיקת עמיתים (נקבע כי מעמדה אמור להתברר בהליך) ולמחיקת מבטחים (בנימוק כי אף שמבטחים אינה משלמת קצבה, המבקשת הייתה עמיתה בה). המבקשת חויבה בהוצאות הקרנות שנמחקו מהתביעה בסך של 7,500 ש"ח.

במהלך הדיון בבקשת האישור מיום 17 ביולי, 2023 נחקרו המבקשת והמצהיר מטעם הקרנות, עו"ד ירון סימון. במהלך הדיון התברר כי המבקשת קיבלה במשך כל השנים מאז שפרשה מעבודתה ועד הגיעה לגיל 67 פנסיה מוקדמת ממעסיקה. הקרנות ביקשו מבית הדין להורות למבקשת להמציא את המסמכים שקשורים בפרישתה, משום שהם משפיעים על סוגיית המיסוי של הקצבאות, אשר משליכה על טענות המבקשת בדבר חוסר כדאיות בהמשכת הביטוח. וכך נעשה. טרם הוגשו המסמכים.

כמו כן, במעמד הדיון נקבע כי הסוגיה שבמחלוקת תועבר לקבלת עמדת רשות שוק ההון. ביום 9 באוקטובר, 2023 הורה בית הדין לצדדים להגיש עד ליום 23 באוקטובר, 2023 נוסח מוצע של צו שיימסר לממונה על שוק ההון על מנת שיגיש עמדה בתיק.

לאור המצב הביטחוני נדחה המועד לגשת הנוסח מוצע, וכל צד הגיש נוסח מוצע של צו ביום 7 בנובמבר, 2023.

ביום 12 בנובמבר, 2023 התקבלה החלטת בית הדין בסוגיית הצו שיופנה לממונה, ששילבה בין הצעות הצדדים ונקבע כי בית הדין יפיק בהמשך לכך נוסח צו חדש, כאמור.

בעקבות ההחלטה נערכה פנייה מתאימה אל הממונה על שוק ההון. המועד להגשת עמדת הממונה היה בחודש פברואר 2024, והוא נדחה לחודש מרס 2024.

במהלך חודש דצמבר 2024 הגישה הקרן תצהיר גילוי מסמכים משלים בהתאם להחלטת בית הדין. בחודש ינואר 2024 הגישה הקרן בקשה להורות על גילוי מכלול הסכמי הפרישה. בעקבות הבקשה הוגש דף נייר אחד, קטוע. התובעת התנגדה לבקשה. ביום 14 בינואר, 2024 ניתנה החלטה לפיה הבנק יגלה את הסכום הפרישה עצמו אך לא את מכלול הסדרי הפרישה. בחודש ינואר 2024 הגיש הבנק את מסמכי הפרישה. גם כאן המסמך עליו חתמה התובעת קטוע. בקשה לקבל מסמכים נוספים לא נענתה, לאחר שבית הדין ציין כי תם שלב הבאת הראיות ולאחר קבלת עמדת הממונה התיק ייקבע לסיכומים.

בחודש מרס 2024 הוגשה עמדת הממונה על שוק ההון בהליך ובה ניתן מענה לשאלות שהופנו אליו בהחלטת בית הדין לעבודה. עמדת הממונה תומכת בעמדת הקרנות בהליך בסוגיות שהובאו להתייחסותו. ביום 14 במרס 2024 הורה בית הדין האזורי על הגשת סיכומים. המבקשת עד ליום 14 באפריל 2024 הקרנות עד ליום 14 במאי 2024 וסיכומי תשובה עד ליום 21 במאי 2024.

בקשה שהגישו הקרנות להורות לבנק להגיש דוגמת מסמך פרישה לא קטוע, נדחתה. בחודש מרס 2024 הוגשה עמדת הממונה על שוק ההון בהליך ובה ניתן מענה לשאלות שהופנו אליו בהחלטת בית הדין לעבודה. עמדת הממונה תומכת בעמדת הקרנות בהליך בסוגיות שהובאו להתייחסותו. ביום 14 במרס, 2024 הורה בית הדין לעבודה על הגשת סיכומים. המבקשת עד 14 ביוני, 2024, הקרנות עד ליום 14 ביולי, 2024, תשובה עד 21 ליולי, 2024. לבקשת המבקשת נדחה מועד הגשת סיכומיה ליום 21 ביולי 2024 ונדחו בהתאמה המועדים להגשת סיכומי הקרן וסיכומי התשובה. בחודש אוגוסט 2024 הוגשו סיכומי המבקשת ועל הקרנות להגיש סיכומי תשובה עד 10 בדצמבר 2024. הקרנות הגישו סיכומי תשובה בינואר 2025. המבקשת תגיש תשובה לסיכומי הקרנות במהלך מרס 2025.

ביום 16 בפברואר 2025 ניתנה החלטה לפיה נוכח פרישת נציג הציבור, קיים "מותב קטוע" ויש להשלים את המותב. הצדדים התבקשו למסור עמדתם עד ליום 20 בפברואר 2025 באשר להמשך ניהול ההליך לפני המותב בהרכב חדש (האם לשמוע את ההליך מתחילתו או מהשלב בו הופסק). הצדדים הודיעו כי הם מסכימים שהמותב בהרכב החדש ידון בתיק מהמקום אליו הגיע.

יא. די. בי. קיו נתונים איכותיים בע"מ (בפירוק) נ' קרנות הפנסיה הוותיקות, מבטחים לעתיד בע"מ ומשרד האוצר (הוגשה כנגד כל הקרנות, מבטחים לעתיד ומשרד האוצר)

מבטחים היא החברה הסבתא של DBQ ומבטחים לעתיד היא החברה האם שלה, כאשר בין השנים 2004 - 2009 DBQ עסקה בטיוב נתונים ללקוח אחד ויחיד - קרנות הפנסיה הוותיקות, שבהסדר, כאשר עד לשנת 2006 היא פעלה לצורך כך בסיוע ובאמצעות DCL; לאחר מכן, הופסקה כלל הפעילות של DBQ ומאז החברה ריקה מתוכן.

ההליכים המשפטיים בין חברת DBQ ובין חברת DCL החלו בחודש אפריל 2006, כללו טענות להפרת הסכמים ובקשה למימוש הליכי בוררות, ועברו בהמלצת בית המשפט העליון ובהסכמת הצדדים לבוררות בפני שופט עליון בדימוס בחודש אוגוסט 2009. בעקבות המעבר להליך בוררות, עוכבו ההליכים בין הצדדים וצו מניעה זמני מחודש יולי 2007, שאסר על DBQ לעשות שימוש בשיטת הטיוב ש-DCL המציאה ביחס לכל לקוח אחר פרט לקרנות הוותיקות, נותר על כנו.

בחודש ינואר 2019 ניתן פסק בוררות של השופטת פרוקצ'יה, בו חוייבה לשלם DBQ ל-DCL 24 מלש"ח (בצירוף הפרשי ריבית והצמדה מיום 7 בינואר 2019, בניכוי תשלום של 1,072,499 ש"ח, משוערך מיום 22.1.2006), לאחר מכן החלו בהליכי הוצל"פ לגביית הסכום.

בדוח הכספי האחרון שהגישה חברת די בי קיו לשנת 2018 הוצג גרעון בסך 23 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביולי 2022 התקבלה החלטה ע"י כבוד השופט חגי ברנר, סגן נשיא בית המשפט המחוזי, על מתן צו פתיחת הליכים ופירוק חברת די.בי.קיו. נתונים איכותיים בע"מ ומינוי עו"ד יונתן סונדרס כנאמן ליישום הליכים אלה

ביום 27 בפברואר 2025 הוגשה על ידי הנאמן בקשה למתן הוראות לחייב מספר גופים בחוב הפסוק שנפסק בפסק הבוררות אשר ניתן בהליך שהתנהל בין די.סי.אל. ישראל (1983) בע"מ ובין די.בי.קיו נתונים איכותיים בע"מ. לטענת הנאמן החוב הפסוק עומד על סך של 24 מיליון ש"ח בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 7 בינואר 2019 ובניכוי סך של 1,072,499 ש"ח שמשוערכים מיום 22 בינואר 2006.

לטענת הנאמן יש לחייב את הגופים הנ"ל בחוב הפסוק בהסתמך על ס' 6 לחוק החברות וע"י ביצוע "הרמת מסך" לאור טענותיו לשימוש באישיות המשפטית הנפרדת של די.בי.קיו נתונים איכותיים בע"מ באופן שיש בו לקיים את התנאים הקבועים בסעיף זה, וכן בהסתמך על יחסי השליחות שבין גופים אלו ובין די.בי.קיו נתונים איכותיים בע"מ ובהסתמך על דיני עשיית עושר ולא במשפט.

מבטחים לעתיד החזיקה 100% בחברת די.בי.קיו נתונים איכותיים בע"מ.

בית המשפט הורה בהחלטתו מיום 2 במרס, 2025 כי על הגופים הנ"ל להגיב לבקשת הנאמן בתוך 30 ימים. בהסכמת הנאמן אושרה ארכה בת 60 יום להגשת התגובה.

יב. להערכת הקרן, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה בגין ההתחייבויות התלויות והתביעות שפורטו לעיל. סכום הפרשה הכולל מפורט במאזנים (סעיף התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות)

יג. ריכוז תביעות

טבלת תביעות קרן חקלאים	כמות
תביעות ייצוגיות	21
תביעות מהותיות	2
סה"כ תביעות שהוגשו כנגד הקרן	11

ביאור 16 - צדדים קשורים

א. פירוט:

- "עמיתים טק בע"מ" מספקת שירותי מחשוב לקרן הפנסיה.
- קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר להן מנהל מיוחד אחד (ראה גם ביאור 1 ד').
- מבטחים לעתיד בע"מ
- עמיתים שירותים פיננסים שותפות מוגבלת

ב. יתרות של צדדים קשורים ובעלי ענין נכללו במאזן בסעיפים הבאים:

היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		חייבים ויתרות חובה
2022	2023	2023	2024	
אלפי ש"ח				
2,720	2,693	1,736	1,463	קרן הפנסיה מבטחים
		<u>1,736</u>	<u>1,463</u>	
היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		זכאים ויתרות זכות
2023	2024	2023	2024	
אלפי ש"ח				
10	-	10	-	קרן אגד פנסיה
89	263	37	18	קרן הגמלאות המרכזית
		<u>47</u>	<u>18</u>	

ג. הכנסות והוצאות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	
1,547	1,683

דמי ניהול מקופת הגמל חקלאים מטרה אחרת

ד. ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2023	2024
אלפי ש"ח	
155	127

סכום הוצאות עבור הביטוח³

³ החברה מבטחת את אחריותם של נושאי המשרה בכפוף להוראות הדין

ביאור 18 - מסים על הכנסה

- א. קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים אושרה לצרכי מס כקופת גמל בתוקף עד ליום 31 בדצמבר, 2025. תוקף האישור מתחדש מעת לעת.
בהתאם לכך הכנסות קרן הפנסיה פטורות ממסים בישראל, בכפוף להתניות מסוימות בהן עמדה הקרן.
ב. הכנסות הקופה אינן חייבות במס הכנסה, למעט דיבידנד וריבית שהתקבל מחו"ל בגין ניירות ערך זרים.

ביאור 19 - תשואת הקרן

שיעור התשואה הנומינלית ברוטו שהשיגה הקרן בשנת 2024 על נכסיה, כולל התשואה על סכום הסיוע הממשלתי העתידי הישיר המהוון, היה 5.05% לעומת תשואה של 3.78% בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור התשואה של התיק החופשי לשנת 2024 הינה 11.20% לעומת תשואה של 9.82% בשנת 2023.

ביאור 20 - מידע בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים וחשיפתם לסיכוני ריבית

א. השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים
הנכסים הפיננסיים של הקרן ובכלל זה ניירות הערך מוצגים בדוחות הכספיים בהתאם לכללים המפורטים בביאור 2 (מדיניות חשבונאית) והנחיות רשות שוק ההון.
להערכת הנהלת הקרן ובהתייחס לאמור לעיל, השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים של הקרן אינו נופל מערכם החשבונאי הכולל.

ב. חשיפה לסיכוני ריבית וסיכוני שוק
הגרעון האקטוארי חשוף לסיכוני ריבית בשל הפער בין שיעור ריביות היוון ההתחייבויות הפנסיוניות לבין התשואה בפועל על הנכסים.
השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים הלא סחירים (אגרות חוב, פיקדונות והלוואות) חשוף לסיכוני ריבית, שכן תנודות בשערי הריבית בשוק הכספים עשויות להשפיע עליו. ניירות הערך הסחירים חשופים לסיכוני השוק.

ביאור 21 - אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח

- א. ביום 7 באוקטובר 2023, החלה מתקפת פתע על מדינת ישראל שהובילה לפתיחת מלחמת "חרבות ברזל" (להלן "המלחמה") אשר עדיין נמשכת בימים אלו. למלחמה שורה של השלכות אשר הובילו להאטה בפעילות העסקית במדינת ישראל, ביניהן גיוס מאסיבי של אנשי מילואים, הגבלות על לימודים במערכת החינוך, סגירת עסקים רבים, תנודות משמעותיות בשוק ההון, במסחר במטבע חוץ, עליה בשיעור האבטלה ועוד.
- עם פרוץ המלחמה בוצעו התאמות בתחומי השירות, אבטחת מידע, משאבי אנוש, תפעול, רגולציה וניהול השקעות להבטחת המשך שירות רציף לעמיתים וניהול תיק הנכסים של הקרנות בסביבה כלכלית תנודתית.
- במהלך 2024 שלוש חברות דירוג האשראי הגדולות (Moody's, Fitch S&P), הורידו את דירוגי האשראי של ישראל. בספטמבר 2024 Moody's הורידה שוב את דירוג האשראי של ישראל באופן חריג במיוחד בשתי דרגות. בנוסף הוסיפה תחזית דירוג שלילית. בדוח חריף ציינה Moody's את ההוצאות העצומות של המלחמה בשתי חזיתות ואת היעדרם של צעדים משמעותיים ומספקים מצד הממשלה כדי לטפל בגירעון.
- קרן המטבע הבינלאומית (IMF) עדכנה בחודש אוקטובר בחדות את תחזית הגירעון של ממשלת ישראל לשנת 2024 לרמה של 9%, הרמה הגבוהה ביותר במערב כולו. בשנת 2025 ה-IMF צופה שישראל תסיים את השנה עם גרעון של 5.4%.
- להמשך הלחימה ולעליית המדרגה בעימות מול איראן יש השפעות מיידיות וארוכות טווח על הגרעון התקציבי והפעילות הכלכלית במשק.
- נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, בהתבסס על המידע המצוי בידי הקרן, אין השפעה מהותית על תוצאות הפעילות.
- ב. ביום 24 ביולי 2024 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2024-9-5 "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות-עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה" במסגרתו עודכנו הנחות שיעורי התמותה. הוראות החוזר יושמו החל מהמאזנים של רבעון שלישי 2024. השפעת היישום הינה קיטון של ההתחייבות הפנסיונית בכ- 0.2%.
- ג. ביום 12 במרס 2025 נחתמו הסכמים קיבוציים בכל חמש קרנות הפנסיה הוותיקות המצויות תחת ניהול מיוחד בעמיתים ובהן מועסקים עובדים (מבטחים, מקפת, קג"מ, קרן בניין וקרן חקלאים):
- ההסכמים נחתמו לתקופה של 6 שנים, ויעניקו לארגון יציבות ביחסי העבודה, לאורך זמן.
- העובדים בקרנות הפנסיה בניין וחקלאים יהיו זכאים לתוספות שכר אשר יתחלקו בין תוספות אחידות לתוספות דיפרנציאליות.
- במסגרת המו"מ נקבע גם כי העובדים הוותיקים יהיו זכאים גם בתקופת הסכם זה לתוספות השכר של הסכם המסגרת במגזר הציבורי ובנוסף יחולקו מספר דרגות הצטיינות מדי שנה.
- ההסכם מעניק לעובדים שורה של הטבות בתחום הסוציאלי (כגון: ביטוח בריאות, דמי כלכלה למי שאינם משתכרים שכר גבוה, קיצור שעות עבודה ל- 8 שעות בחלק מן הימים ועוד).
- ההסכמים מלווים בשינויים ארגוניים ויאפשרו לארגון להמשיך בהתייעלות תפעולית לרבות צמצום כוח האדם ובחינת מעבר משרדים.
- ד. ביום 1 בנובמבר 2024 נתקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 41 מיליון ש"ח.

קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל
אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)
דוח תקופתי לשנת 2024

שם התאגיד:	קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)
מס' תאגיד:	570007476
אופן ההתאגדות המשפטית:	אגודה שיתופית בע"מ
כתובת:	מגדל היובל, דרך מנחם בגין 125, תל אביב
טלפון:	077-7774800
תאריך המאזן:	31 בדצמבר 2024
תאריך חתימת הדוח:	26 במרס, 2025

תוכן עניינים

3.....	דו"חות כספיים ואקטואריים.....	סעיף 1 -
3.....	דו"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד.....	סעיף 2 -
3.....	רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן.....	סעיף 3 -
3.....	שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח.....	סעיף 4 -
3.....	הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח.....	סעיף 5 -
3.....	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, של התאגיד.....	סעיף 6 -
3.....	רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד,.....	סעיף 7 -
3.....	שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה.....	סעיף 8 -
3.....	שכר וטובות הנאה.....	סעיף 9 -
3.....	מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד,.....	סעיף 10 -
4.....	המנהל המיוחד.....	סעיף 11 -
6.....	נושאי משרה בכירה של התאגיד.....	סעיף 12 -
10.....	חברי ועדות.....	סעיף 13 -
14.....	רואה חשבון של התאגיד.....	סעיף 14 -
14.....	האקטואר של קרן הפנסיה.....	סעיף 15 -
14.....	המלצות והחלטות הדירקטוריון.....	סעיף 16 -
14.....	שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בשנת הדוח.....	סעיף 17 -
14.....	תנאי שכר.....	סעיף 18 -

- סעיף 1 - דו"חות כספיים ואקטואריים
מצ"ב דו"חות כספיים ומאזן אקטוארי ליום 31 בדצמבר 2024.
- סעיף 2 - דו"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד
מצ"ב דוח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד ליום 31 בדצמבר 2024.
- סעיף 3 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן
אין.
- סעיף 4 - שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח
אין.
- סעיף 5 - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח
אין.
- סעיף 6 - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד
אין.
- סעיף 7 - רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד, רווחיות התאגיד, רכוש או התחייבויותיו
א. השינויים בווקטור הריבית.
ב. התשואות בשוק ההון.
ג. עליית שכר ממוצע במשק.
ד. השפעת שינוי מנגנון הבטחת תשואה.
- סעיף 8 - שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה
אין שינויים.
- סעיף 9 - שכר וטובות הנאה
לא שולם שכר ולא ניתנו טובות הנאה לבעלי עניין בתאגיד.
- סעיף 10 - מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח
אין.

סעיף 11 - המנהל המיוחד

בהתאם להוראות חוק הפיקוח מנוהלת הקרן החל מחודש יולי 2003 על ידי מנהל מיוחד. מכוח סעיפים 78 ה' ו- 70 (ב) לחוק הפיקוח מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

כמתחייב מהוראות חוק הפיקוח, החל תהליך איחוד תפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר. מטרת התהליך להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. מר אפי סנדרוב החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את מר יואב בן אור שכהן בתפקיד זה עד סוף יולי 2021.

החל משנת 2007 פועלות קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר במבנה ארגוני חדש המושתת על איחוד תפעולי שגובש על ידי המנהלת המיוחדת דאז.

קרנות הפנסיה מנוהלות במסגרת שבע חטיבות: חטיבת שירות, חטיבת השקעות, חטיבת כספים, חטיבת פנסיה חטיבת מטה חטיבת משאבי אנוש וחטיבת טכנולוגיות, ושלוש יחידות נוספות לשכה משפטית, בקורת פנים, ניהול סיכונים.

ועדת מנהלה

על פי חוק הפיקוח מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות שעליהן חל חוק התוכנית הכלכלית. לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי, מינוי רו"ח ואישור דוחות כספיים. בנוסף תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

סעיף 11 – המנהל המיוחד (המשך)

מס' ת.ז.: 025004159	אפי סנדרוב
1972	שנת לידה:
דרך מנחם בגין 125, תל אביב.	מען למכתבים:
ישראלית.	נתינות:
יו"ר דירקטוריון עמיתים טק, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד (שמשמשת, בין היתר, כשותף הכללי בעמיתים שירותים פיננסיים, שותפות מוגבלת).	האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או בעל עניין:
1 באוגוסט 2021	מכהן כמנהל מיוחד משנת:
בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוני' העברית), מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (האוני' העברית), רואה חשבון מוסמך.	השכלה:
מנהל מיוחד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר בניהול מיוחד (החל מאוגוסט 2021). מנהל מורשה סלייס גמל בע"מ (החל מדצמבר 2023).	תעסוקתו ב-5 השנים האחרונות:
מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, מנכ"ל יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ (2019-2021). משנה למנכל מגדל מקפת (משנת 2012 ועד 2018). לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:

סעיף 12 - נושאי משרה בכירה של התאגיד

<p>מס' ת.ז.: 025004159 1972 המנהל המיוחד. יו"ר דירקטוריון עמיתים טק, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד, (שמשמשת, בין היתר, כשותף הכללי בעמיתים שירותים פיננסיים, שותפות מוגבלת). לא. בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוניברסיטה העברית), מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (האוניברסיטה העברית), רואה חשבון מוסמך. מנהל מיוחד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר בניהול מיוחד (החל מאוגוסט 2021). מנהל מורשה סלייס גמל בע"מ (החל מדצמבר 2023). מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, מנכ"ל יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ (2019-2021). 1 באוגוסט, 2021</p>	<p>אפי סנדורב שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד: התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:</p>
<p>מס' ת.ז.: 024836629 1969 מנהלת חטיבת כספים. דירקטורית במבטחים לעתיד לא. רו"ח תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות ותואר שני במימון - המכללה למינהל. סגנית ראש חטיבת החשבונאות בבנק לאומי, אחראית על מערך הדיווח הכספי ותשתיות חשבונאיות. מנהלת הכספים בעמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות (החל מיוני 2022). 1 ביוני, 2022</p>	<p>רויטל פיאדה היכל שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד: התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתה:</p>
<p>מס' ת.ז.: 033017088 1976 מנהל חטיבת הפנסיה. אין לא. תואר ראשון- כלכלה וניהול, במכללה אקדמית תל אביב מוסמך במנהל עסקים (MBA) - התמחות במימון – אוניברסיטת בר אילן. מנהל חטיבת הפנסיה בעמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. 28 ביוני, 2015</p>	<p>יריב עזר שנת לידה: התפקיד שממלא בתאגיד: התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו: האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר: השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות: התאריך שבו החלה כהונתו:</p>

סעיף 12 - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

אורן משה	מס' ת.ז.: 035980556
שנת לידה:	1979
התפקיד שממלא בתאגיד:	מנהל חטיבת המטה.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	דירקטור בעמיתים טק, דירקטור במבטחים לעתיד. דירקטור בגפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור בקג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ביהב החזקות USA בע"מ. לא.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:	BA בכלכלה ו-MBA; (האוניברסיטה העברית).
התאריך שבו החלה כהונתו:	11 ביולי, 2018

ד"ר רונן הירש	מס' ת.ז.: 028518108
שנת לידה:	1971
התפקיד שממלא בתאגיד:	היועץ המשפטי הראשי ומזכיר קרנות הפנסיה.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	היועץ המשפטי הראשי של החברות הבנות לא.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:	עו"ד, תואר ראשון במשפטים באוניברסיטה העברית, תואר שני במשפטים באוניברסיטת תל אביב, תואר שלישי במשפטים באוניברסיטת בר אילן. היועץ המשפטי הראשי בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות.
התאריך שבו החלה כהונתו:	27 במרס, 2017

ניר גביש	מס' ת.ז.: 033075847
שנת לידה:	1976
התפקיד שממלא בתאגיד:	מנהל חטיבת השקעות.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	דירקטור בגפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור בקג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ביהב החזקות USA בע"מ. לא.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:	תואר ראשון בכלכלה ומימון (B.A) מהמכללה למנהל, תואר שני במנהל עסקים התמחות במימון (M.B.A) מאוניברסיטת תל אביב.
התאריך שבו החלה כהונתו:	מנהל השקעות ראשי, גילעד קרן פנסיה לעובדים דתיים בע"מ. מנהל תחום השקעות כספי עמיתים, מנורה מבטחים ביטוח בע"מ.
התאריך שבו החלה כהונתו:	10 בספטמבר, 2023

סעיף 12 - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

מס' ת.ז.: 24029290	עירית קליפר אבני
1968	שנת לידה:
מנהלת חטיבת משאבי אנוש	התפקיד שממלאה בתאגיד:
אין	התפקיד שממלאה בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא.	האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:
תואר ראשון, תואר שני בלימודי עבודה מטעם אוניברסיטת תל אביב.	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:
מנהלת מש"א בכירה בקבוצת טבע באירופה ובישראל. סמנכ"לית משאבי אנוש של חברת ביו-פארמה גלובלית. סמנכ"לית מש"א (GVP) של חברת התעשייה האווירית לישראל 2014-2019.	
מנהלת חטיבת משאבי אנוש בעמיתים בקרנות הפנסיה הוותיקות.	
11 בפברואר, 2024	התאריך שבו החלה כהונתה:

מס' ת.ז.: 38350377	צחי ניר
1976	שנת לידה:
מנהל חטיבה הטכנולוגית בעמיתים	התפקיד שממלא בתאגיד:
מנכ"ל עמיתים טק	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
תואר ראשון במדעי המחשב (BA).	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
CIO - Israel Institute of Technology, Technion	
מנהל אגף פיתוח בעמיתים טק, מנהל חדשנות עמיתים, מנכ"ל עמיתים טק.	
1 ינואר, 2023	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 036499697	איתי סים
1979	שנת לידה:
מנהל הסיכונים.	התפקיד שממלא בתאגיד:
מנהל הסיכונים בעמיתים טק.	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
תואר שני במנהל עסקים (MBA) מאוניברסיטת ת"א.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים (BA) מאוניברסיטת בן-גוריון.	
מנהל סיכונים ראשי בשלמה חברה לביטוח בע"מ. מנהל סיכונים במגדל חברה לביטוח בע"מ. דירקטור חיצוני במשקי דרום אשראי ורכש.	
10 בינואר, 2023	התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 12 - נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

מירי ישי	מס' ת.ז.: 034516773
שנת לידה:	1977
התפקיד שממלאה בתאגיד:	מבקרת פנימית.
התפקיד שממלאה בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	מבקרת פנים בעמיתים טק.
האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:	לא.
השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:	LLB במשפטים – אוניברסיטת תל אביב, תואר ראשון במנהל עסקים, ו-MBA במנהל עסקים- התמחות במימון – הקריה האקדמית אונו.
התאריך שבו החלה כהונתה:	מבקרת פנימית של עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות. 13 במאי, 2014

- לאחר תאריך המאזן הודיעה על רצונה לסיים את תפקידה בארגון. ותסיים תפקידה בסוף יולי 2025

סעיף 13 - חברי ועדות

מס' ת.ז.: 57388118	יואל נוה
1961	שנת לידה:
יור' וועדת השקעות	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
השכלה: בוגר כלכלה וחשבונאות ומוסמך בכלכלה מהאוניברסיטה העברית.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
עיסוקים: מנהל קו עסקים אשראי בחברת Payoneer inc. יועץ עצמאי.	
9 ביוני, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 7125362	אורי קויאטק
1938	שנת לידה:
חבר בוועדת השקעות	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
השכלה: BAC האוניברסיטה העברית, ראיית חשבון. תעודה – מועצת רואי חשבון ולשכת רואי חשבון בישראל.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
9 ביוני, 2022	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 33207994	מיכל נוי
1976	שנת לידה:
חברה בוועדת השקעות	התפקיד שממלא בתאגיד:
לא	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:
השכלה: LLB במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים. בעלת רישיון עריכת דין בישראל. קורס דירקטורים וועדות השקעה – IFI.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:
עיסוקים: בנקאות השקעות - הובלה וייזום של עסקאות מיזוגים ורכישות בתחומי הטכנולוגיה, הפיננסים, התעשייה והלוגיסטיקה. ייעוץ וקישור למשקיעים בהתאם לצורך. דירקטורית בחברות ציבוריות.	
26 בדצמבר, 2023	התאריך שבו החלה כהונתה:

סעיף 13 - חברי ועדות (המשך)

יצחק בצלאל	מס' ת.ז.: 22279467
שנת לידה:	1966
התפקיד שממלא בתאגיד:	חבר בוועדת השקעות, חבר בוועדת אשראי
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא
השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:	השכלה: תואר BA במנהל עסקים וכלכלה, האוניברסיטה העברית, ירושלים. לימודים במסגרת מסלול מצטייני רקטור האוניברסיטה. תואר BA במנהל עסקים וכלכלה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
התאריך שבו החלה כהונתו:	עיסוקים: דירקטור בלתי תלוי, אנליסט אנרגיות מתחדשות בע"מ. 6 במרס, 2024

דרור נגל	מס' ת.ז.: 57863669
שנת לידה:	1962
התפקיד שממלא בתאגיד:	חבר בוועדת השקעות
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא
השכלה וניסיון העסקי ב-5 השנים האחרונות:	השכלה: תואר ראשון בכלכלה, האוניברסיטה העברית. תואר שני במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית. רישיון מנהל תיקים ויועץ השקעות.
התאריך שבו החלה כהונתו:	עיסוקים: <u>דירקטור בחברות פרטיות:</u> אלביט הדמיה, ארי נדל"ן, גבאי מניבים, תדאה, פסקאל, ROOTS TECHNOLOGIES. <u>יו"ר ועדת השקעה ב:</u> קרן שיתוף תורמים. <u>חבר ועדת השקעה ב:</u> קרן פארק אין. <u>יו"ר דירקטוריון ב:</u> ארנו קפיטל, שטאנג אינטרנשיונל. <u>דח"צ ב:</u> עמרם אברהם.

התאריך שבו החלה כהונתו: 9 ביוני, 2022

חברי ועדות שסיימו את כהונתם בתקופת הדוח:

דודו זקן – ת"ז 59786855 – חבר וועדת ההשקעות, יו"ר וועדת משנה לאשראי, סיים כהונתו ביום 19.12.2024.

סעיף 13 - חברי ועדות (המשך)

ענת אילון גנור	מס' ת.ז.: 22309207
שנת לידה:	1966
התפקיד שממלא בתאגיד:	חברה בוועדת אשראי
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:	לא
השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:	השכלה: B.A. כלכלה וניהול - אוניברסיטת תל אביב MBA מנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב LLMIT לויס לונדון. עיסוקים: מנהלת חדשנות, גיוס משאבים ופרויקטים מיוחדים בעמותת "אותי".
התאריך שבו החלה כהונתה:	26 בדצמבר, 2022

איתן השחר	מס' ת.ז.: 55889042
שנת לידה:	1959
התפקיד שממלא בתאגיד:	יו"ר וועדת ביקורת
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:	השכלה: BA סטטיסטיקה (חטיבה מדעי המחשב) - האוניברסיטה העברית. BA חשבונאות - אוניברסיטת תל אביב BA משפטים (מכללת קריית אונו). עיסוקים: מנכ"ל קרנית-קרן לנפגעי תאונות דרכים.
התאריך שבו החלה כהונתו:	1 במרס 2008

יוסי בהיר	מס' ת.ז.: 52884624
שנת לידה:	1954
התפקיד שממלא בתאגיד:	חבר בוועדת ביקורת
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:	לא
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:	לא
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:	השכלה: BA בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, MBA (מנהל עסקים) מאוניברסיטת תל אביב עיסוקים: עצמאי בשוק ההון. חברות בדירקטוריונים. יעוץ כלכלי. חוות דעת מקצועיות לבתי משפט.
התאריך שבו החלה כהונתו:	1 במרס, 2008

סעיף 13 - חברי ועדות (המשך)

	<p>מס' ת.ז.: 50959691</p>	<p>דרור יעקובסון</p>
	<p>1953</p>	<p>שנת לידה:</p>
	<p>יו"ר וועדת מינהלה</p>	<p>התפקיד שממלא בתאגיד:</p>
	<p>לא</p>	<p>התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:</p>
	<p>לא</p>	<p>האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:</p>
	<p>השכלה:</p>	<p>השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:</p>
	<p>BA כלכלה וחשבונאות – אוניברסיטת תל אביב.</p>	
	<p>מימון וביטוח MBA – אוניברסיטת תל אביב. ראיית חשבון.</p>	
	<p>עיסוקים:</p>	
	<p>דירקטור, בעל חברה למתן שירותים לקופות גמל ענפיות.</p>	
	<p>16 בספטמבר, 2022</p>	<p>התאריך שבו החלה כהונתו:</p>
	<p>מס' ת.ז.: 25078544</p>	<p>זיו רייך</p>
	<p>1972</p>	<p>שנת לידה:</p>
	<p>חבר בוועדת מינהלה</p>	<p>התפקיד שממלא בתאגיד:</p>
	<p>לא</p>	<p>התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:</p>
	<p>לא</p>	<p>האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:</p>
	<p>השכלה:</p>	<p>השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות:</p>
	<p>תואר ראשון מנהל עסקים - המכללה למנהל.</p>	
	<p>תואר שני ביקורת פנימית וציבורית – אוניברסיטת בר אילן. רואה חשבון.</p>	
	<p>פרופסור מנהל עסקים וביטוח – המכללה האקדמית נתניה.</p>	
	<p>עיסוקים:</p>	
	<p>דיקן בית הספר לביטוח במכללה האקדמית נתניה.</p>	
	<p>16 בספטמבר, 2022</p>	<p>התאריך שבו החלה כהונתו:</p>
	<p>מס' ת.ז.: 17586751</p>	<p>ג'קי סטרומינגר</p>
	<p>1971</p>	<p>שנת לידה:</p>
	<p>חברה בוועדת מינהלה</p>	<p>התפקיד שממלא בתאגיד:</p>
	<p>לא</p>	<p>התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו:</p>
	<p>לא</p>	<p>האם היא בת משפחה של בעל עניין אחר:</p>
	<p>השכלה:</p>	<p>השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות:</p>
	<p>תואר ראשון: ניהול כלכלה, אוניברסיטת תל אביב.</p>	
	<p>תואר שני: מנע"ס, התמחות במימון-חשבונאות, אוניברסיטת תל אביב.</p>	
	<p>תואר שני: מדיניות ציבורית, התמחות בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב.</p>	
	<p>עיסוקים:</p>	
	<p>מייסדת ומנכ"ל השתלמותי, ימי עיון והדרכות לדירקטוריונים של חברות ציבוריות.</p>	
	<p>דח"צית ב: שבא, סולאיר אנרגיות מתחדשות.</p>	
	<p>קופת התגמולים של עובדי אל על, פיוניר תכנון פיננסי.</p>	
	<p>16 בספטמבר, 2022</p>	<p>התאריך שבו החלה כהונתו:</p>

סעיף 14 - רואה חשבון של התאגיד
בריטמן אלמגור זהר- DELOITTE

סעיף 15 - האקטואר של קרן הפנסיה
דוד אנגלמאיר.

סעיף 16 - המלצות והחלטות הדירקטוריון
אין.

סעיף 17 - שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בשנת הדוח
אין.

סעיף 18 - תנאי שכר

עובד	עלות שכר בש"ח
1.	1,285,277
2.	994,900
3.	954,153
4.	918,732
5.	908,406

א. עלות שכר לרבות הוצאות לסיום יחסי עובד מעביד, הוצאות רכב, חופשה, תגמול משתנה ככל שיש והטבות אחרות.

ב. כולל שכר בגין ניהול תאגידיים אחרים שהקרן מפוצה בגינם (תוספת שכר שניתנה למנהל המיוחד בגין מינויו למנהל מורשה בסלייס גמל הינה 11,304 ש"ח).

ג. חלקה של הקרן בעלות השכר מתוך החלק של קרנות הפנסיה הוותיקות, הינו על פי מודל העמסת עלויות 4.16%.

קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל
אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

שם התאגיד

26 במרס 2025

תאריך

210325
אפי סנדרוב
המנהל המיוחד